

Broczkó Péter

Hogyan is jutottam ki „Oxbridge”-be?

Mégpedig a legelső hazai számítástechnikus egyetemi diplomát szerző csapatba?

Как я попал в Питер?

Az egyetemünk (LIEI, később Inzsekon) főépülete 2003-ban, a 30 éves találkozásnk idején. A szerző felvétele

Budapest
2026

A jelen anyag sok linkkel ellátva elsősorban elektronikus megjelenésre készült. Annak érdekében viszont, hogy egy viszonylag kerek, nyomtatható változata is legyen, a beszámozott melléletekben megismételjük az elmondottakat szemléltető, rövidebb háttéranyagokat.

Az elektronikus változatban a hivatkozások megnyitásához javasoljuk a Ctrl + az egér bal gombjával való kattintás használatát, hogy minden hivatkozás majd új ablakban nyíljon meg.

*Ajánlom ezt az írást Édesanyám emlékének és
gimnáziumi osztályfőnökömnek, Kati néninek,
sok szeretettel...*

Édesanyám,
az egész külföldi tanulási projektem
ötletgazdája büszkén és boldogan áll
az egyetemünk bejáratánál

Dr. Kiss Lászlóné
Dr. Kovács Katalin,
Kati néni – az érettségi
tablóképünkön

Két idézet ebből az írásból:

„Vajon van-e a világon még egy olyan tanár-házaspár, akik a 75. születésnapjukat az életük legeslegesítő osztályával, azok gyermekeivel, sőt, [mint a képen is látható](#), azok unokáival együtt ünneplik meg? Az osztályunk a fotós mögül lélegzet-visszafojtva követi a tortafelvágási ceremónia alakulását (a kép jobb oldalán felül be is nyúlik a képbe egy kéz, mely éppen filmezi ezt a történelmi pillanatot)!” (Kati néniről és Laci bácsiról)

„Családunk életének a mottója: „*Ha nem csinálunk semmit, akkor **biztosan** sehova sem jutunk. Viszont, ha cselekszünk, akkor **biztosan** előrébb kerülünk. Még ha nem is oda, ahova eredetileg terveztük.*” Ezen mondásnak az aktív ága az életünk során számtalanszor igaznak bizonyult. Azonban az aktív szó nálunk mindig **csak a szívvel-lélekkel, teljes erőből** folytatott küzdelmet jelentette. A kívánt eredmény **sohasem** érhető el úgy, ha csak 3 lépés távosságra állunk a munkától.” (a szerző a családjáról).

Tartalom

Előzmények	6
„Születni tudni kell!”	6
Édesapám	7
A kis korai közgazdász	7
Általános iskola	8
Probléma: a latin nyelv tanulásához a diákoknak nincs motivációja	11
A legelső gimnáziumi szülői értekezletünk	12
Negyedikes korunk első szülői értekezlete – édesanyám	15
Felkészülés a felvételi vizsgára	16
Az első közös tanulásunk Fejsze Jánossal	16
Kati néni	16
S általában mit is tanultunk?	17
Maguk a felvételik	17
Az írásbeli felvételi	17
A szóbeli felvételi	19
Felvételi beszélgetés	20
Felvettek!	21
Ösztöndíjunk	22
Gimnáziumi osztálytársaim	23
Az egyetemen	25
Miért is küldtek bennünket éppen oda?	25
Kiket vettek fel?	25
Szüleim látogatása	27
Fejsze János is átugrott Moszkvából	28
Egyetemi évfolyamtársaim	29
Az egyetem utóhatása	32
Kisdoktori	32
Kandidátusi	35
Publikációk	38
Megható párhuzamok	42
Curriculum vitae (Erdélyi Erzsébet gimnáziumi osztálytársam)	42
Az én alma materem – (Lida Kotyurgina egyetemi csoporttársam)	45
Kati néni lánya	51
A fiunk	55

Egyszerűen hihetetlen, de Kelet-Európa Oxbridge-ében tanultam!.....	59
Mellékletek	62
1. melléklet: Orosz járási verseny	62
2. melléklet: Orosz megyei verseny	63
3. melléklet: Magyar ösztöndíjasok a Szovjetunióban	64
4. melléklet: Jelentkezési lap	65
5. melléklet: Nyelvvizsga bizonyítvány	67
6. melléklet: Felvételi behívó.....	68
7. melléklet: Értesítés	69
8. melléklet: Elbeszélgetési meghívó.....	70
9. melléklet: A Névapart lapok különkiadásából egy részlet	71
10. melléklet: Érettségi bizonyítvány	73
11. melléklet: Rendelet a külföldön tanuló diákok ösztöndíjáról.....	74
12. melléklet: Árak.....	79
13. melléklet: Az általunk tanult tárgyak listája.....	81
14. melléklet: Diplomám	87
15. melléklet: Kisdoktori oklevelem	89
16. melléklet: Kandidátusi értekezésem téziseinek címlapja és belső borítója	90
17. melléklet: Kandidátusi oklevél Kijevből	92
18. melléklet: Értesítés	96
19. melléklet: Kandidátusi oklevél Budapesten.....	97
20. melléklet: KSH elnöki dícséret	98
21. melléklet: Az 56. érettségi találkozó	99

Oxbridge = Oxford + Cambridge. Ez az összevont, zsargon megnevezése az Egyesült Királyság két elitegyetemét magában foglaló egyetemi városnak. Kelet-Európában egyetlen egy ilyen város van: a szocializmus idején úgy hívták, hogy Leningrád, mai neve pedig Szentpétervár. Bár ott végeztem az egyetemi tanulmányaimat, e város oktatási vonatkozású igazi jelentősége csak az ötvenedik születésnapom alkalmával tudatosult bennem. A Leningrádba vezető útról, röviden az ottani életünkről, s a kinti tanulmányaim utóéletéről szól ez az írás. Külön értéke, hogy benne van a [matematika](#) és a [történelem](#) felvételi kérdéssorunk. Bárki, akár most is megoldhatja!

Előzmények

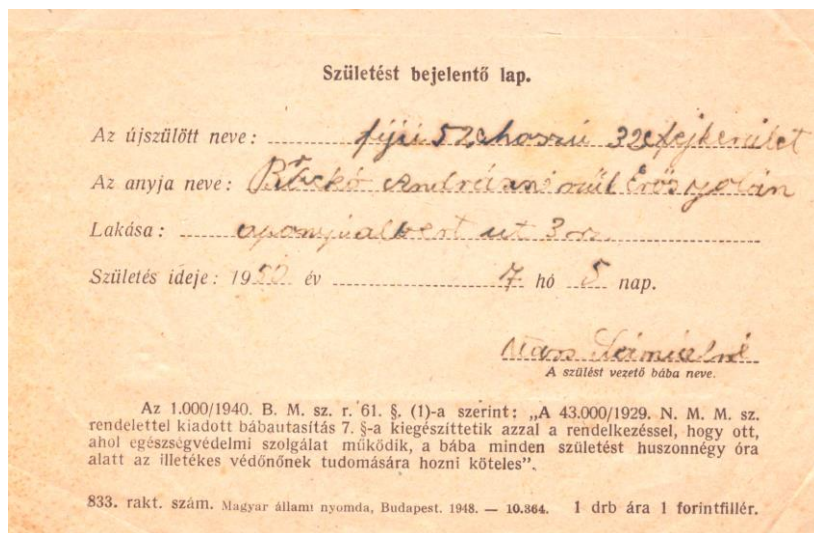
„Születni tudni kell!”

„fijú”. 1950.07.05. Tokaj, Apponyi Albert u. 3., utcai szoba. Vass néni, az utca túloldalán, alig 100 méterre lakó bába kitölti az 1 forintfillérbe (s nem ám pengőfillérbe!) kerülő „Születési bejelentő lap”-ot, sajátos helyesírással ráírva a legelső és legeslegfontosabb szót: „fijú”.

Majd telt-múlt az idő...

Az alcímben szereplő „Születni tudni kell!” mondást Vass Lászlótól hallottam, akivel egy egyetemen tanultunk. Ő ezt úgy értette, hogy egészen más az életesélye egy amerikai dollármilliárdos gyermekének, vagy pedig egy afrikai őserdőben rejtőző pici falucskában

született gyermeknek. Szerintem én tudtam születni... A szüleim pedagógusok voltak. Amellett, hogy a háború a szó szoros értelmében földönfutóvá tette őket, a szerény pedagógus fizetésükből felépítettek egy családi házat, s nagyszerű gondoskodásukkal nem akárhogy felneveltek három gyereket. Édesanyámnak a napi oktatási munkája és az ötagú családról való remek gondoskodása mellett a gyermekei számára a legnagyobb hozzáadott értéke az volt, hogy ő találta meg mindhármuk számára az egész életükre szóló hivatást. A legidősebb gyermeke, Barna, [festőművész](#) lett úgy, hogy mellé a megélhetését is biztosította a rajztanári pedagógusi végzettsége. A középső fia, Tamás [fotóművészé](#) nőtte ki magát. S hogy a legkisebb, a Péter, a szüleitől kapott alapokra építkezve hogyan jutott el a bevezetőben említett Leningrádba, nézzük meg ezt a továbbiakban, lépcsőfokként.

Megszülettem

Édesapám

Édesapámnak egy igazolvány képe

[Broczkó András](#) a Felvidéken született, magyar nemzetiségű szegény parasztcsaládba. Az általános iskola első három osztályát még magyar iskolában végezte, negyediktől pedig a tanító bácsija az osztályából egyedül őt tehetséges gyerekként beprotezsálta a jóval magasabb oktatási színvonalat képviselő szlovák iskolába. Ezt követően a gimnáziumon keresztül egészen a pedagógus diplomáig végig szlovák nyelven tanult. Mindez a távozása előtt 52 nappal elkezdett és 8 nap alatt megírt, [az internetre szánt családtörténetéből](#) tudható.

Mivel a szlovák nyelv közel áll az oroszhoz, ezért 1945 után átképezte magát orosz tanárrá. Ő lett az ország első diplomás orosz tanárainak az egyike. Emberileg egy maximalista, rendkívüli szorgalommal rendelkező, kitartó tanár volt. Minden tanítványának mindenáron meg akarta tanítani az orosz. Előttem máig is él az a kép, ahogy ül az íróasztalánál, s javítja a dolgozatokat. Minden osztályét három menetben, háromféle szempontból, menetenként különböző színnel jelölve a javításait. A tanítványai közül minden osztályból ment valaki a járási, majd azon tipikusan továbbjutva, a megyei orosz versenyre. A mi osztályunkban

értelemszerűen én előnyösebb helyzetben voltam a többiekkel szemben, így én lettem az, aki az orosz versenyekre járt. A [járási](#) és a [megyei](#) orosz versenyen is első helyezett is lettem (1. melléklet, 2. melléklet). Emlékszem rá, hogy három osztállyal feljebb Tömöl Mari, közvetlen felettem Bajusz Jutka, utánam pedig a Tenkács Tibor festőművésszel éppen szemben lakó Kiss László, majd pedig a Bányászházban lakó Füzi István volt édesapám orosz versenyzője. (A legutóbbi, István is a Tokaji Gimnáziumban tanult, majd őt is felvették a Szovjetunióba, informatika szakra. Ő a Lvovi Egyetemre került, s egyszer Leningrádból hazafelé, Lvovba repülve meg is látogattam őt a gyönyörű, egy hegytetőre épített egyetemvárosban.) Ezek az orosz versenyeken ők is hozzám hasonló eredményeket értek el. Mivel édesapám tanítványai hosszú éveken át szerepeltek kiválóan az orosz versenyeken, többek között ennek eredményeképpen is lett ő az orosz nyelv tanításának a borsod megyei szakfelügyelője.

A kis korai közgazdász

A teraszunkon. Három a nyuszi... Mozga Jenő felvétele

Már gyerekkoromban jelentkezett az üzleti érzékem, ezért később, a pályaválasztás során nekem a közgazdasági szakirány választása volt a kézenfekvő. Én gyakorlatilag 10 éves korom óta mindenfélével vállalkoztam: például tízéves koromban nyúltenyésztéssel foglalkoztam, s nyuszikat vásárokon, majd a gimnázium biológia órájára boncolás (!) céljából adtam el. A következő üzleti modellt valósítottam meg:

- volt egy régi, eléggé elöregedett, négyrekeszes, használaton kívüli tyúkolunk. Azt kipofoztam, alkalmassá tettem a nyulak fogadására. 100 forint induló tőkét kaptam kölcsön édesanyámtól. Ebből vettem egy vemhes anyát, amelyik 13 kisnyusztot ellett. Ezeket a képen látható méretben kivittem a tokaji vásárba. 20 forint darabja. Fél óra alatt elkapkodták őket. Tipikusan a gyerekek sírták ki őket a szüleiktől egy viszonylag olcsó vásárfiaként... Hazamentem, s rögtön visszafizettem belőle édesanyámnak a kapott tőkét. Csak úgy csillogott a szeme a büszkeségtől;
- óvodai – általános iskolai fényképezés, még általános iskolás és gimnazista koromban. A jobb oldali képen látható

bokornál fényképeztem végig egyenként egy osztályt. Amikor még maradt szabad képkocka a végén a 36-ból, akkor tipikusan valakinek a markába nyomtam a fényképezőgépet, aki ugyanazon háttér előtt rólam is csinált egy képet;

- színészképek árusítása a búcsúban és a vásárokon, melyekre biciklivel jártam. A csomagtartójára csíptetett, fából készült tálca volt a kirakodó pultom. Mindenütt egy kedves szentkép-árus házaspár mellett volt a törzshelyem, akik ugyanúgy járták a vásárokat, búcsúkat, mint én. A színészkép-biznisz keretében próbáltam újabb értékesítési csatornákat szerezni, ennek keretében kötöttem például egy „szigorúan titkos” együttműködési szerződést az Abaújszántói Mezőgazdasági Technikum képviselőjével. Magát a szerződést én írtam le a „gyöngybetűimmel”, s legalább négy órán át vitattuk meg rendkívül hevesen a szöveg egyes pontjait. Mondanom sem kell, hogy ezen szerződés keretében persze egyetlen forint forgalmat sem bonyolítottunk... De! Ez volt életem legelső üzleti szerződése úgy, hogy korábban még egyikünk sem látott másik szerződést.

Általános iskola

Tokaj két, teljesen más jellegű részre tagozódik. Az úgynevezett „kistokaji” rész kertes házakból áll. Akkoriban ott sokan mezőgazdaságból, állattartásból éltek. A vasúti, mások szerint a közúti híd választja el tőle a „városi” részt, mely tipikusan szorosan egymás mellé épült, sőt több évszázados, sokszor emeletes házakat jelent. Rengeteg üzlet volt itt, mert a Taktaközből felhozták a tokaji piacra az élelmiszert, s a kapott pénzt ott helyben el is vásárolták. Ehhez a forgalomhoz jöttek hozzá a halászcárdák, borkóstolók, melyek a Tisza-híd miatti kényszerből is erre közlekedőket jövet-menet megállították. Értelemszerűen a városi lét rendelkezett magasabb presztízzsel.

Én viszont a „kistokaji” általános iskolába jártam. Egyrészt a szüleim ott tanítottak, másrészt pedig a két híd közötti semleges zónában laktunk. Három dolgot azért mindenképpen meg kell említenem.

- Amikor még az általánosba jártam, 10 éves koromban jelent meg először nyomtatásban a nevem. Erről részletesebben a „Publikációk” rész legelején írok.
- Édesapám tanított meg sakkozni. Amikor ötödikes lettem, a sakkversenyen a döntőt a nyolcadikos Hudák Lacival vívtam. Egy rendkívül izgalmas partiban sikerült őt legyőzőm. L. Nagy Zoltán, a „városi” általános iskola igazgatója irodájában minden szerdán este egy sakkklub működött. Édesanyám ezt megtudta, s az első helyezésemre hivatkozva bejuttatott oda. Menet közben kiderült, hogy erősségben, abban a felnőtt mezőnyben 11 éves koromban úgy a középtájon helyezkedtem el.
- Még alsó tagozatos koromban, a „kistokaji” iskolában sokat pingpongoztunk. Amikor negyedikes voltam, Tamás bátyám kérésére a szüleink 100 forintért vettek neki egy szoftütőt. Ez azt jelentette, hogy a fa alap és a gumi felület között egy szivacsréteg helyezkedett el. Ennek következtében elképesztően meg lehetett csavarni a labdát, amit az ellenfélnek szinte lehetetlen volt még eltalálni is, nemhogy visszaütni. Legalább is az ezzel való első találkozáskor. Később már elég jól beletanultak ebbe az ellenfeleim. A felső tagozat épülete az alsó tagozatétól bő egy kilométerre volt. Így ötödikes koromban odakerülve a felső

Iskolai osztályok fényképezése
Egy osztályfényképezés alkalmával,
annak háttére előtt, a maradék filmemre
készítette rólam valaki

tagozatosok legelőször a pingpongversenyen találkoztak a bátyámtól kölcsönzött szoftütőmmel. A felső tagozatos pingpongverseney emiatt aztán rendkívül gyorsan véget ért...

Ez a sikerem egy életre szólóan megtanította nekem a technológiai előny jelentőségét. Később a hardver és a szoftver mikrokalauzunk kiadásakor ezt az előnyünket tudtuk kihasználni. Bár hárman is megpróbálták az idők folyamán kiharapni a piaci részesedésünkéből, egyiküknek sem sikerült. Végig megmaradt a technológiai előnyünk. Még később, már az Óbudai Egyetemen a Szolgáltatásmenedzsment tantárgy keretében ezt a piaci monopolhelyzetet már a közben született, igen szemléletes fogalommal „Kék óceánként” tanítottam. A monopol-helyzetben lévők számára azért kék még az óceán vize, mert még nem szennyezte be a konkurenciaharc okozta patakvér...

Az általános iskolai osztályunk ballagási képe.

A felső sorban jobbról a harmadik Erdős Zoltán, a negyedik Vadászi László, az ötödik pedig én vagyok. Két magasabb fiú között középen áll Bereznai László, a zseniális üzleti modell kitalálója. Dimény Gyula felvétele

A ballagási képünkön az első sorban balról a második Oláh Ibolya. Az első tanár Nagy János, aki éneket tanított nekünk, a felesége pedig az óvodában a szeretett Manyi néni óvónőnk volt. A második a kiváló gimnáziumi matematika tanárunknak a felesége, Molnár Tivadarné Majoros Ilona. Mellette ül Kriezer György, a „[divatdiktátor](#)” Kriezer Zsuzsanna gimnáziumi osztálytársunknak az édesapja (dr. Erdélyi Erzsébet gimnáziumi osztálytársunk, aki az „[50 év a tudomány és a közösség szolgálatában](#)” című, vele készült rádióriportban úgy fogalmaz, hogy két példaképe volt az életében, kronológiában az egyik Kriezer György, a másik pedig természetesen Kati néni). Folytatva a sort, a következő Oláh István igazgató, mellette pedig az édesapám, az orosz tanárunk és osztályfőnökünk. Következik Csulei Jolán, a biológia-kémia tanárunk. Mellette ül Sidlóczky Béla számtantanár, egyben az úttörőcsapatunk vezetője.

Nyolcadikban új számtantanár érkezett hozzánk. A „városi” iskolából jött át tanítani Kovács György tanár bácsi, a gimnáziumi német tanár néninek, Margó néninek a férje. Félévkor a 33 fős osztályból 11 főt megbuktatott, azaz az osztályunknak pontosan a harmadát. Szegényeknek ezzel a bizonyítvánnyal kellett pályát választani! Egy mutató – nem mutató. A középiskolák és a felsőfokú

oktatási intézmények rangsora egyaránt több mutató alapján minősíti az iskolákat. Esetünkben is, ennek ellenére később az általános iskolai osztálytársaim mindegyike nagyszerűen megállta a helyét a nagybetűs életben. Néhány példa, ábécé sorrendben:

- Bereznai László – árva gyerek volt. A nagynénje, Soós Ica néni nevelte fel, nagyon szigorúan. Tokajban, Matlák Györgynél tanulta ki az üveges szakmát. A felvételében az édesapám az iskola gyámügyeseként kulcsszerepet játszott. Zseniális üzleti modelljének eredményeképpen Budapesten, a VIII. kerületi Baross utcában volt a műhelye, s a kislányuk születése után meg is látogattuk őt: a családjával Buda egyik legszebb részén, a Pasaréti úton laktak. Mindezt az infrastruktúrát ő teremtette elő.
- Erdős Zoltán – Budapesten, a Vasútgépészeti Technikumban végezte a középiskoláját. Tokajban, a vasútnál dolgozva, munka mellett, a saját kezével vájta ki a tokaji Szerelmi pincesoron lévő [Erdős Pincét](#), mely az 1997-es nyitása óta már országos hírnévre tett szert. Pap Miklós tokaji tanár, múzeumigazgató, helytörténész könyvei kiadásának nagy mecénása. A fia a tokaji gimnázium informatika tanára.
- Kuncsár Ilona – a tokaji gimnáziumban tanult az 1964-ben induló b osztályban, majd Tanárképző Főiskolát végzett Egerben. Várpalotára ment férjhez, s egész életében ott is tanított.

A Pollák Mihály tervezte Sárospataki Nagykönyvtár.
Broczkó Tamás felvétele. Forrás:
<https://www.youtube.com/watch?v=mswsP4lgzuc>

- Oláh Ibolya – árva volt. Még csecsemő korában fogadta örökbe Oláh Antal és felesége, s ők nevelték fel példás szeretetben. A tokaji gimnáziumban Kuncsár Ilona osztálytársa volt. Debrecenben, a Református Teológián végzett, s így lelkipásztor lett. Több mint egy évtizeden át volt az igazgatója a tűzadás nélkül is világhírű Sárospataki Nagykönyvtárnak. Ő volt a könyvtárigazgató, amikor a Szovjetunióból visszaérkezett az onnan a háború idején hadizsákmányként lefoglalt 135 kötet, melyeket katonai tiszteletadás mellett, vörös szőnyegen [búcsúztattak a moszkvai repülőtéren](#). Nagyon fiatalon, súlyos betegség következtében, alig 56 éves korában távozott az élők sorából. A porig sújtott nevelőszülei temették el. A hivatalos nekrológja a gimnáziumi osztályunk honlapjának az [Újdonságok rovatában](#), a 2011. január 8-i bejegyzésében olvasható.
- Szabó Katalin – vele a televízióban találkoztam legutóbb, még a 2000-es évek elején. A tokaji Főtérről vettem észre véletlenül egy helyszíni közvetítést. Ott immár Kató néniként a fűzfavesszővel végzett kosárfonást mutatta be a turistáknak.
- Tóth Jolán – tokaji férjével, Szabó Józseffel együtt megvette a tokaji Tüzép-telepet, s annak volt az egyik ügyvezetője.
- Vadászi László – Erdős Zoltán osztálytársa volt Budapesten, a Vasútgépészeti Technikumban. Tokajban a vasút után a tarcali kőbányában dolgozott termelésirányítói munkakörben. Ezt követően szüleinek a fő utcán, a tarcali úti házában a pedagógus feleségével virágboltot nyitott. Ő volt a Rakamazon lakó Perger Gizella gimnáziumi osztálytársunk tokaji kollégája.
- Zelenák Erzsébet – Tokajban végezte el a Szövosz kereskedelmi iskolát, majd a tokaji Áfész különböző boltjaiban dolgozott. Később a tokaji vasútállomás mellett megnyitotta a saját tulajdonú italboltját, amely „Zsazsa Kocsma” néven még 2025-ben is működött (annak idején az osztályunkban őt mindenki csak Zsazsa néven szólította).

Azonban csupán szárazon, egyedül a nyolcadik osztályos bukási mutatókat nézve, a tudásszintünk azért biztosan mégsem volt az igazi... Tehát volt mit pótolnom.

Probléma: a latin nyelv tanulásához a diákoknak nincs motivációja

Az egyik kedves ismerősöm felesége francia nyelvtanár. Még a kétezres évek elején panaszkodott, hogy nem igazán tud elhelyezkedni. Aztán végre-valahára felvették egy középiskolába! Végre taníthat! Minden csodálatos lenne, mondta, ám van egy hatalmas bökkenő – mondta az elhelyezkedése után elkéseredetten. A diákok nem akarnak franciát tanulni, egyáltalán nincs motivációjuk!

Fabulya László gimnázium igazgató – a szerző felvétele

Ezt vetítettem rá így utólag – hipotézisként – a tokaji gimnázium, azaz a [Tokaji Ferenc Gimnázium](#) akkori, nagyszerű igazgatójának, Fabulya Lászlónak a feleségére, Fabulyáné Szekeres Teréziára, pontosabban ahogy akkor mi hívtuk: Teri néni. Ő latin szakos tanárnő volt. 1964 nyarán már tudta, hogy szeptembertől ő lesz a latin tanára az egyik, szeptemberben induló osztálynak. Azon töprenghetett, hogy hogyan is tudna hozzájutni egy motivált osztályhoz?

A hipotézisem eleje, begin, начало. A gimnáziumunkba, az általános képzésre 3 x 40 = 120 gyerek jelentkezett. Ebből szeretett volna kialakítani egy neki való osztályt. A gimnázium korábban, még a 80 fős induló létszám idején egy humán és egy reál tantervű osztályt indított. A diáklétszám növekedésével ezt megszüntették ugyan, azonban Teri néninek és a férjének így volt egy bizonyos szakosítási tapasztalata, amire építhettek. Ezen a talajon születhetett meg az a gondolat, hogy meg kellene

versenyeztetni ezt a 120 jelentkezőt, s ki kellene választani közülük a legjobb nyelvérzékkel rendelkező 40 főt. S minek alapján történjen a verseny? A korábbi humán-reál vonal nem jó, mert aki jobb a humán vagy a reál tárgyakban, annak nem biztos, hogy jó a nyelvérzéke. Így ennek alapján a latin nyelv számára nem jönnek ki a legjobbak. Mivel nyelvtanításról van szó, a legtökéletesebb az lenne, ha valahogy a legjobb nyelvtanulási készséggel rendelkező jelentkezőket lehetne kiszűrni. Mivel akkor az orosz nyelvet minden jelentkezően tanulta, tehát a legjobb oroszok egyben nagy valószínűséggel a jó nyelvérzékkel rendelkező diákok is. *A hipotézisem vége, end, конец.* (Vegyük észre, hogy Leningádban, a Levin Igor docens által meghirdetett, oroszított Fortran programozási fakultáción tanult начало – конец, azaz begin – end szöveges zárójel-megoldás adaptálásával jelzem a hipotézisem elejét és végét.)

A hatvanas években még igen nagy volt egy gimnáziumi igazgató tekintélye és mozgástere. Az előző bekezdésben leírt gondolatmenetet végül Teri néni férje, Fabulya László igazgató bácsi a következő formában valósította meg, azaz következnek a tények. Az első tanítási napon reggel orosz nyelvből röpdolgozatot írtunk, mind a százhuszan. Utána szünet, kijavították a dolgozatokat. Az eredmények alapján aztán kihírdették, hogy ki melyik osztályba kerül. A B osztály egy lány osztály lett, mivel a gimnáziumba túlnyomó többséggel lányok jelentkeztek. A C osztályt koedukáltként alakították ki, fiúkkal – lányokkal egyaránt. Az orosz nyelvből a legjobb dolgozatot írók pedig a D osztályba kerültek úgy, hogy emlékezetem szerint ezt azért nyilvánosan nem is igazán hirdették ki.

Fabulya Lászlóné Teri néni – forrás: Facebook

Mit is eredményezett mindez? Ha jól belegondolunk, ezzel az eljárással tulajdonképpen egy felvételi vizsgát tartottak a D osztályba való bejutásra, mégpedig kereken háromszoros túljelentkezéssel, hiszen a százhusz főből választották ki a legjobb negyvenet. S a kiválogatott diákokat magában foglaló D osztályban pedig hatalmas verseny alakult ki. Ez persze már nem csak az orosz, hanem minden tantárgy vonatkozásában érvényesült, legyen az matek, történelem vagy akár a latin nyelv. Ez végső soron azt eredményezte, hogy a D osztály tanulói közül akárki, akárhová jelentkezett továbbtanulni, mindenkit azonnal felvettek.

Még térjünk vissza a döntési előzmények hipotézisére. Fabulya László és felesége ma már több mint 100 éves lenne, így őket már nem lehet erről megkérdezni. Mégis, milyen tényeket, közvetett bizonyítékokat tudunk ennek hipotézisnek az igazolására felsorakoztatni?

- Az orosz nyelvből írt röpdolgozat eredményhirdetése után a frissen alakult D osztályba Teri néni jött be, talán az osztályfőnökünkkel együtt, nem emlékszem biztosan. Az viszont biztos, hogy nem az osztályfőnökünk, hanem Teri néni ismertette az iskola ajánlatát, mely szerint nyelv vonatkozásában készek megosztani az osztályt. Van egy 12 fős kis tanterem, így lehetőség van arra, hogy 12 fő németet tanuljon, a többi latint, vagy pedig fordítva. Teri néni szavazásra tette fel a kérdést. Természetesen nem jött ki kétszeri ismétlésre sem a kívánt arány. S bár a túlnyomó többség a németet választotta, ennek ellenére ő a bizonytalanok gyerekek szavazása miatt mintegy megharagudva, azzal a teljesen logikátlan konklúzióval szaladt ki az osztályból, hogy „Akkor mindenki latint fog tanulni!”. A kérdés az, hogy miért latint, ha a többség a németet választotta? Erre csak egyetlen logikus válasz lehet, mert ő, az osztály leendő latin tanára lévén ebben volt érdekelt! A latin tanulásra kényszerítésünk messze-messze megbocsátva neki, sőt! Szerintem ő mindnyájunktól hatalmas köszönetet érdemel, hiszen az osztályunk minden diákját az egész életükre egy egészen más pályára állította.
- A második érv, hogy miért pont nyelvi felvételt tartottak? Nyilván azért, hogy a legjobb nyelvtanulási készséggel rendelkező diákokat válasszák ki Teri néni latin tanítása számára.
- A harmadik érv a hipotézisünk helyessége mellett az, hogy tudtommal sem előtte, sem pedig utána egyik osztállyal sem írtak beiratkozáskor röpdolgozatot a legjobbak kiválasztása céljából. Ebben persze tévedhetek is.

A legelső gimnáziumi szülői értekezletünk

1964 szeptemberének végén tartotta osztályfőnökünk, Kati néni az első szülői értekezletet. Válogatott osztály, a gyerekek nem véletlenül jutottak be. Nyilván rendkívüli szülői gondoskodás, figyelem, igyekezet járult mindehhez, enélkül egy gyerek sem lehet képes ekkora teljesítményre. Az első szülői értekezleten mindez úgy jelentkezett, hogy minden gyerekek inkább mindkét szülője eljött, azaz a negyven fő diákot befogadó osztályban ott szorongott 60–70 ember Rakamazról, Tokajból, Tarcalról, Tímárról, Tiszaladányból, Taktabájról, s a kollégisták részéről Szendrőről, Mádról stb.

Kati néni akkor frissen végzett a Debreceni Egyetemen, élete legeslegelső szülői értekezletét szeptember végén úgy tartotta, hogy öt hét múlva, november elején szülte meg az első gyermekét, a lányát. Kati néni belép az osztályba, hatalmas tömeg, levegőt is alig kap az ember. Leül a katedránál, köszönti a kedves szülőket. Olyan hatalmas, feszült a csend, hogy még a légy zümmögését is lehetett hallani. Kati néni kinyitja a naplót, s ábécé sorrendben elkezdi mesélni a gyerekekről.

A nevem B betűvel kezdődik, így a névsor elején vagyok. Rám kerül a sor. Kati néni maga elé néz, próbál engem felidézni, s teljesen spontán kiböki, hogy „A Péter... minden órán szúnyogokat fogdos!” Robbant a nevetés, egy szempillantás alatt eltűnt a feszültség, teljesen oldottá vált a hangulat. - Ez tényleg így volt. Azon az őszön hatalmas szúnyoginvázió árasztotta el az iskolánkat, viszont a későbbi években gyakorlatilag már egyetlen szúnyog sem volt az tanteremünkben. - S amikor a szülők már elcsendesedtek, hozzátette, hogy „Sokan fogdosnak szúnyogokat, de ő ám mindegyiket el is kapja!” – Elismerő moraj következett.

Otthon nagyon vártam haza édesanyámat, rendkívül kíváncsi voltam, mit is mondtak rólam a szülői értekezleten. Jön haza, hatalmas mosollyal az arcán. Elmesélte a sztorit a szúnyogvadásatomról. Hozzátette, hogy Kati néni nem csupán egy csapásra feloldotta ezzel a szülői értekezlet feszültségét, hanem a tekintélyedet is növelte. Hiszen mindenki próbál szúnyogot fogni, ám a szúnyogokat elkapni kevés embernek sikerül! Kati néni aranyat ér, nagyon becsüljétek őt meg! – fejezte be. Édesanyám abban az évben volt ötven éves, s pedagógus, tehát az élete során már rengeteg szülői értekezletet tartott. Azaz ez a dicséret nem akárminek, hanem egy igazán kompetens embernek a szájából hangzott el!

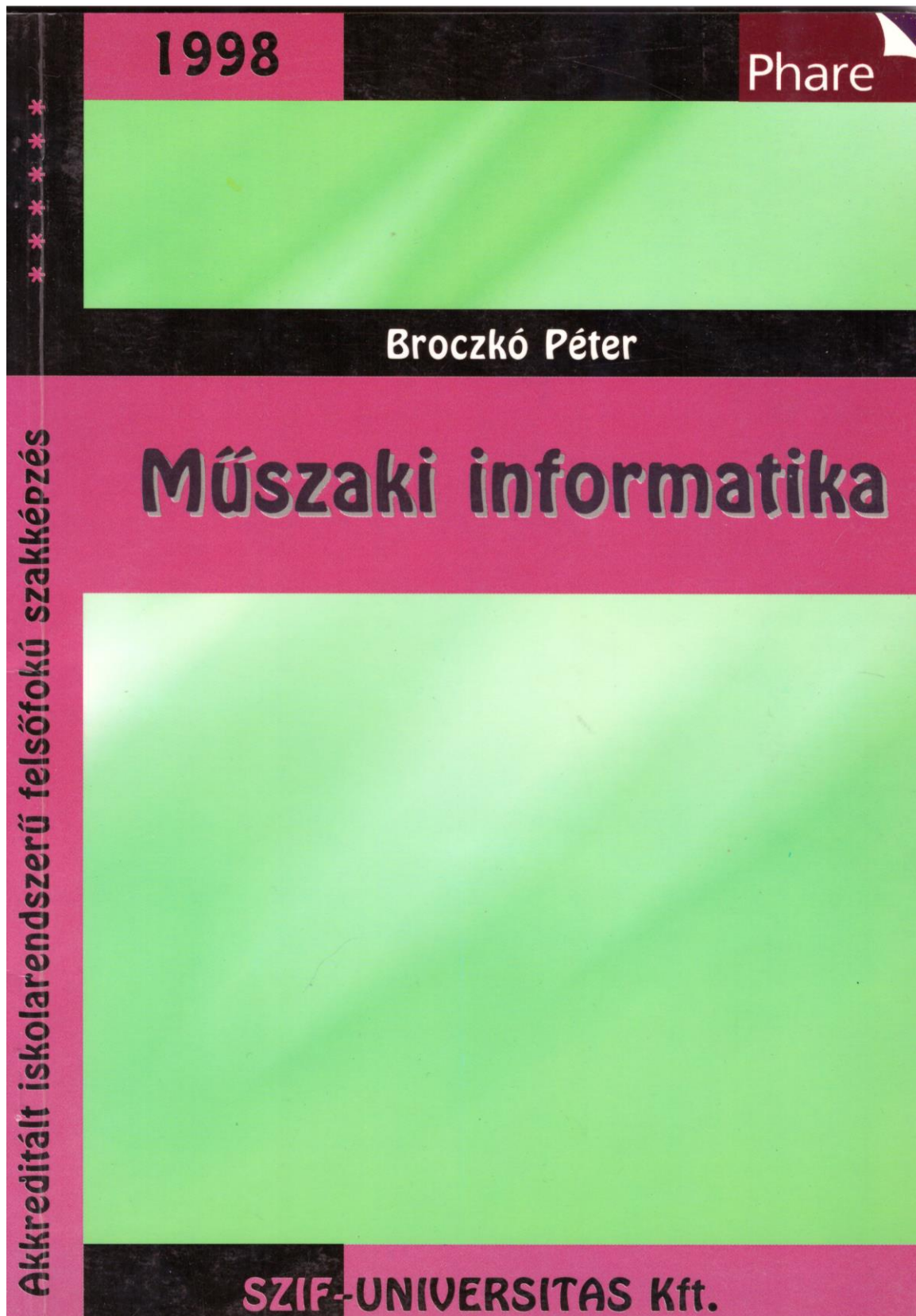
e-lem	adat	e-lem	adat	e-lem	adat
1	Andrássy Zoltán	1	Andrássy Zoltán	1	Andrássy Zoltán
2	Bacsó Lajos	2	Bacsó Lajos	2	Bacsó Lajos
3	Bajusz Mária	3	Bajusz Mária	3	Bajusz Mária
4	Csikai Erzsébet	4	Csikai Erzsébet	4	Csikai Erzsébet
		5	Erdélyi Erzsébet	5	Csupernyák Lídia
				6	Erdélyi Erzsébet
Egy abc-ben lévő névsor kiinduló helyzetben		Ehhez könnyen hozzáadtuk Erdélyi Erzsébetet, hiszen csak az utolsó feltöltött elem után kellett hozzáilleszteni		Csupernyák Lídia beillesztése viszont bonyolult. Erdélyi Erzsébetet a 6. helyre kellett átvinni, helyet csinálva Csupernyák Lídiának	

4.4. táblázat: A tömb alkalmazási nehézsége lista-szerkezetet igénylő probléma esetén

fizikai sorrend	adat	mutató	fizikai sorrend	adat	mutató
1 (start)	Andrássy Zoltán	2	1 (start)	Andrássy Zoltán	2
2	Bacsó Lajos	3	2	Bacsó Lajos	3
3	Bajusz Mária	4	3	Bajusz Mária	4
4	Csikai Erzsébet	0	4	Csikai Erzsébet	5
5 (üres)			5	Erdélyi Erzsébet	0
6			6 (üres)		
7			7		

4.5. táblázat: Erdélyi Erzsébet hozzáadása a lista végére. A 0 mutató a lista végét jelzi

Az osztályunk névsora a „Műszaki informatika” c. könyvem 32. oldalán (a könyv borítója a túloldalon). Ezeket a neveket olvasta fel Kati néni az első szülői értekezleten. A saját nevemet értelemszerűen kihagytam...

A 236 oldalas könyvem borítója. Bár ez a kép nem tartozik szorosan a témánkhoz, de nekem egyszerűen tetszik... Az „Akkreditált felsőfokú szakképzés” keretében tanítottam a Műszaki informatikát a saját könyvemből Varga Eszter fiának, Turcsányi Balázsnak. Ő ott annyira magasan évfolyam-első volt, hogy utána hosszú szünet, majd jöttek a többiek szorosan egymás után. Eszterrel Leningrádban egy egyetemen tanultunk, ő a „földim”, mivel eredetileg taktaharkányi, sőt ott volt a Leningrádban tartott esküvőmön-lakodalmamon is ...

Negyedikes korunk első szülői értekezlete – édesanyám

Édesanyám középiskolás korában. A kép alján olvasható a lánykori neve: Eröss Jolán

A gimnázium részemről nagyon kemény munkát igényelt. Különösen azért, mert a válogatott osztályunkban igen magas volt az általános tudásszínvonal, s nagyon erős volt az osztálytársaim által diktált tempó. Eljött a negyedik év, mely már nem csupán a középiskolától való búcsúról szólt, hanem főképpen a pályaválasztásról, a továbbtanulásról. Édesanyám 1967. november 26-án a Népszabadságban olvasott egy cikket [a Szovjetunióban tanuló magyar ösztöndíjasokról](#) (3. melléklet), s közben eszébe jutott, hogy a legkisebb fia éppen továbbtanulásra készülődik. Ennek a szülői értekezletnek a végén odament Kati nénihez és megkérdezte tőle, hogy mi lehet ezzel kapcsolatban a teendő? Lehet, hogy otthon említette is ezt nekem az édesanyám, de Tokajtól olyan irreálisan messze volt számomra a külföldi tanulás, hogy ezt egyszerűen el is engedhettem a fülem mellett.

Másnap reggel megyek a suliba, s a padomon ott van egy A5-ös méretű füzetke. Kati néni tette oda, az előző esti szülői értekezlet után, rögtön másnap reggel olyan korán, amikor még senki sem volt az osztályban. Valami olyasmi volt a füzetkére ráírva, hogy „A külföldi ösztöndíjas tanulmányok tájékoztatója”. Padtársammal és jó

barátommal, Fejsze Jánossal rögtön elkezdjük tanulmányozni. János kollégista volt. Vele még nyolcadikos koromban, tehát a gimnázium előtt, Szerencsen ismerkedtem meg, a járási orosz versenyen. Ott egy tucatnyi versenyző volt ugyan a járás különféle iskoláiból, azonban mi már akkor is hatalmasat beszélgettünk. A tokaji gimnázium évnitóján találkoztunk ismét. Nagyon megörültünk egymásnak. Hamar kiderült, hogy mindketten ugyanazon a napon születtünk, mégpedig nem akármilyen napon, hanem 1950. július 5-én. Akkor országos rekordot döntött a 41,3 fokos hőmérséklet, amit Pécssett mértek. Mivel ő még annál is délebbre, Drávatamásiban született, ezért a jóval északabbra lévő tokaji születésem miatt, a születésünk napjának a hőmérséklete tekintetében egyértelműen ő győzött! Ez az országos hőmérsékleti rekord egyébként még utána évtizedekig megdönthetetlen volt. E kis kitérő után, visszatérve a témánkhoz: a járási orosz versenyen való részvételünkből következik, hogy mivel mindketten jó oroszok voltunk, elsősorban a Szovjetunióban felkínált lehetőségeket tanulmányoztuk, bár lehetőség volt Bulgáriába, Csehszlovákiába, Lengyelországba és az NDK-ba is menni.

Neki a [MGIMO](#) (Московский государственный институт международных отношений – a Nemzetközi Kapcsolatok Állami Moszkvai Intézete) tetszett meg. Nem tudtuk, honnan is tudhattuk volna, hogy ezen az egyetemen végez és végzett a szocialista országoknak gyakorlatilag valamennyi diplomatája, s szerte a világon rengeteg államfő és politikus (a zárójelben lévő szám az MGIMO elvégzésének az éve): így Ilham Alijev (Azerbajdzsán elnöke, 1982), Kaszim-Zsomart Kemeluli Tokajev (Kazahsztán elnöke, 1975), a velünk egyidős, a szintén 1950-ben született Szergej Viktorovics Lavrov (Oroszország külügyminisztere, 1972) stb. A híres magyar emberek közül is többen tanultak itt, így például a Wikipédia alapján 1955-56-ban [Chrudinák Alajos](#) is arab szakon.

„A kis korai közgazdász” pontban leírtak alapján nekem a közgazdasági szakirány választása volt a kézenfekvő, mivel – mint arról már korábban beszámoltam— én már kiskorom óta mindenféleképp (például nyuszikkal, fényképezéssel) vállalkoztam.

Felkészülés a felvételi vizsgára

Az első közös tanulásunk Fejsze Jánossal

Megjött Fejsze Jánosnak is és nekem is a felvételi behívóm. Mi már a gimnázium harmadik osztálya utáni nyáron áttestünk a közös tanulás tűzkeresztségén. Édesapámnak egy erre a nyelvre vonatkozó pozitív megjegyzésének hatására már a harmadik év elején elkezdtük ugyanis tanulni az esperantót. Számunkra váratlanul ugyanebben a tanévben Jakab Sándor, a tokaji Patkóbánya bányamérnöke bejelentkezett a gimnáziumban, hogy szívesen tanítaná a gimnáziumban is ezt a nyelvet. Ekkor már Nagy Antal volt az igazgató, mert Fabulya Lászlót kiemelték és Salgótarjánban valamilyen fontos posztra nevezték ki. Anti bácsi emberi nagyságát jól mutatja, hogy szívesen fogadta Jakab Sándor felajánlását, s meg is hirdették a gimnáziumunkban az esperantó szakkört. Mi Jánossal természetesen jelentkeztünk rá, s a már korábban elkezdett magántanulásunk mellett így intézményesen is tanultuk ezt a nyelvet. Már a tanév vége felé jártunk amikor a tanárunk, Jakab Sándor megjelent egy zöld színű papírra nyomtatott [jelentkezési lappal](#) (4. melléklet), hogy Szegeden lesz egy 10 napos esperantó szeminárium, s utána pedig nyelvvizsga. A szüleimnek az esperantót meglepetésnek szántam, s csak ekkor jelentettem be, hogy én már kezdő szinten ugyan, de beszélem ezt a nyelvet, s szeretném, ha megpróbálhatnék levizsgázni is belőle. 800 forintban került a 10 napos rendezvény, s a szüleim vállalták ezt az összeget. Jánosnak a remek kollégium igazgató, Regős Géza ajánlására és közbenjárására szintén rendelkezésére bocsátották ezt a pénzt.

Budapesten át utaztunk, ott Fejsze Józsi bácsiéknál, János nagybátyjééknál aludtunk a Keleti pályaudvar mellett, s másnap indultunk tovább Szegedre. Felejthetetlen 10 napot töltöttünk ott. A tanulást nagyon komolyan vettük, s az utolsó napon, az országos hírű Jáki Ferenc tanár úr személyesen szóbeliztetett bennünket. Nagyon izgultunk, milyen is lesz az eredmény. Emlékszem, hogy eredményhirdetés helyett az iskolai padokra kitétték [az elkészült okleveleket](#) (5. melléklet). Izgatottan kerestük ki a nevünkre szólót, s boldogan láttuk, hogy mindketten kitűnőre vizsgáztunk. Az oklevélen pedig a legelső aláírás, [Jáki Ferenc](#) tanár úré! Utána pedig rajta volt az akkor még fiatal, s ezért még ismeretlen [Szerdahelyi István](#) aláírása is, aki később, már az ELTE professzoraként vezette az egyetemen lévő esperantó nyelv és irodalom szakot. Egyébként a 80-as években egy héten át egy négy fős asztalnál napi háromszor vele együtt étkeztem San Marinóban, az ottani tudományos akadémia ülészakán. Remek ember volt, sajnos, alig 63 évesen váratlanul elhunyt.

Kati néni

Ott tartottunk, hogy megjött [a felvételi behívónk](#) (6. melléklet), mégpedig valamikor január elején. Benne a dátum, hogy a felvételire február elején kerül majd sor, nekem február 5-6-án. Jánosnak bizonyára valamilyen más napokon, mert nem emlékszem rá, hogy ott mi együtt lettünk volna.

Fejsze Jánossal akkor mi azt gondoltuk, hogy na jó, a következőkben a tanulás mellett majd többek között a felvételire is készülgetünk. Ez viszont egyáltalán nem így lett! Kati néni ugyanis a „fejük felett” intézkedett:

- teljesen váratlanul, nem is kértük, s mégis kaptunk egy egész hét tanulmányi szünetet;
- Kati néni elkérte Kiss Márta tanár nénitől arra a hétre a könyvtár kulcsát, s ideadta nekünk;
- megkaptuk oda az egész hétre a gimnáziumunk egyetlen, drága kincs magnetofonját;
- összegyűjtötte és ránk bízta az iskola által birtokolt összes, orosz tanításra szolgáló orsós magnetofonszalagot.

Kati néni mindezt a komplett csomagot arany tálcán ányújtotta nekünk! Azaz mindezt kitalálta és meg is valósította: kulcsra készen megszervezte, letárgyalta, az igazgatói engedélyt megkérte és megkapta, szóval meglepetésszerűen, egyszerűen csak megkaptuk tőle a könyvtár kulcsát, s már minden ott volt a könyvtárban, számunkra előkészítve, mint a mesében! Nekünk akkor, mezei gimnazista diákként mindezek még csak eszünkbe sem juthattak volna! Külön-külön, ezek közül egyik tétel sem!

Azonban, így utólag visszatekintve, a fizikai megvalósításon túlmenően ennek az **üzenete** volt a legfontosabb! Hiszen ez nem csupán megható volt számunkra, hanem ugyanakkor impliciten rámutatott, ráeszméltetett bennünket a felvételink jelentőségére is! Ez hatalmas erőt adva **motivált, inspirált** mindkettőnket! Ettől a pillanattól kezdve rendkívül komolyan vettük tehát a tanulást! Egész héten hajtottunk, a szünetekben pedig pihenésképpen hallgattuk a magnóról az orosz szövegeket. Ezek általában rövid, tematikus sztorik voltak. A szalagokról nyilván mindig orosz anyanyelvű beszélt.

S általában mit is tanultunk?

Akkoriban elég egyszerű volt, mert központi könyvellátás lévén az országban mindenki ugyanabból a tankönyvből tanult. A felvételi során pedig egyértelműen a tankönyveinkben leírtakból lehettek csak a kérdések. 3 felvételi tárgy volt: matek, tőri és orosz. Legelőször is, még mindhárom tárgyból hátra volt egy félév. Nem kockáztathattunk, előre tanultunk, hátha abból is direkt kérdeznek. S tárgyanként pedig:

- matekból mindketten, mind a négy éven át eredményesen tanultuk az anyagot, azonban kétségtelenül Fejsze János volt a jobb. Erre neki nem is nagyon kellett készülni, csak nekem, s ezt én otthon, önállóan csináltam is.
- Történelemből egymást kérdeztük fel, különös tekintettel az évszámokra. A Kati nénitől kapott héten a könyvtárban együtt alapvetően a történelmet tanultuk.
- Oroszból pedig tipikusan a szünetekben ment a magnó, s pihenésképpen hallgattuk a szalagokat.

Maguk a felvételik

Az írásbeli felvételi

Előtte kinéztem magamnak a Keleti pályaudvar melletti Park szállót, hiszen a Tokajon átmenő vonatok Budapest fele mind a Keleti pályaudvarra érkeztek. Írtam egy levelet a Park szállónak címezve, hogy én 1968. február 4-én érkezve, 2 éjszakára rendelek egy szobát, valahonnan megtudva, hogy éjszakánként 50 forintért. Azért kettő éjszakára, mert a behívó szerint első nap lesz az írásbeli mindhárom tárgyból, a második nap pedig lesz a szóbeli, ami után már haza tudok indulni.

Február 4-én meg is érkeztem a nagyon komoly Park szállóba. Végig izgultam, hogy a gyerekes írásomat egyáltalán komolyan vették-e? A portán kiderült azonban, hogy minden rendben van, a szoba a rendelkezésemre állt. Megmutatták, hogy merre van a lift. A velem kb. egykorú liftes fiú a liftben azonnal kíváncsiskodni kezdett, hogy mit is fogok csinálni itt, Budapesten. Nagyon szimpatikus srác volt, öröm volt pár szóban elmondani neki a lényegét. Ő nagyot csodálkozva, mondta, hogy hűűű, ez egy igen komoly dolog.

Reggel megyek reggelizni, s rendelés nélkül kaptam egy hatalmas adag sonkát tojással, s a pincér nagyon biztatón, mosolyogva, igen kedvesen hozta ki. Gondoltam, hogy milyen aranyosak ezek a Budapesten élő emberek. Az írásbeliket a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem I. számú előadójában tartották. Én nem is tudom miért, de igyekeztem előre ülni.

Reggel 8 órakor kiosztották a történelem feladatsort. Itt a baloldali blokkra vonatkozó kérdés szerepelt

- 1./ A fasizmus; uralomrajutásának körülményei Olasz és Németországban.
- 2./ a./ Mit jelentett és mettől meddig állt fenn az ősiség törvénye?
 b./ Milyen irányzatok léptek fel az angol polgári forradalomban, milyen társadalmi osztályokat, rétegeket képviseltek?
 c./ Mettől meddig tevékenykedett az első Internacionálé, miről nevezetes brüsszeli és baseli kongresszusa?
 d./ Milyen rendelkezések változtatták meg a termelési viszonyokat a Tanácsköztársaság idején Magyarországon?
 e./ Mikor jött létre és mi volt a Baloldali Blokk ?

A felvételi kérdéssorunk történelemből

a IV. osztály második félévéből, azonban azt mi Jánossal megtanultuk. Itt jött segítségül a Kati nénitől kapott egyhetes szünet, s a Fejsze Jánossal közös tanulás. Így az emlékezetem szerint helyesen válaszolhattam rá.

Az eredeti programnak megfelelően 11 órakor kiosztották a

megoldandó matematika feladatsort. Föllélegeztem, mert láttam, hogy boldogulni fogok a feladatokkal.

Délután 2-kor következett a vizsga az orosz nyelvből. Az orosz írásbeli nagyon kemény volt. Én addig egyetlen egy orosz anyanyelvűt sem hallottam beszélni, igazi oroszok beszédét csak a gimnáziumi magnószalagokról hallottam. A járási és a megyei orosz versenyeken pedig orosz anyanyelvű által felolvasott szöveg leírása nem szerepelt a feladatok között, így ilyen irányú közvetlen felkészültségem nem lehetett. Emlékszem, hogy – a legnagyobb szerencsémre – az első sorban, a terem közepén felfelé menő, széles lépcsősor mellett, szélen ültem. Bejön a terembe egy elég idős hölgy, lehetett úgy akár 50 éves is. Középen, szinte közvetlenül mellettem megállt, s a kezében lévő papírról elkezdte felolvasni a rajta lévő az orosz szöveget. Mivel szinte mellettem állt, ezért őt kiválóan hallottam. Nekem úgy tűnt ugyan, hogy kicsit hadarva olvasott. Befejezte, s fogta magát és egyszerűen csak kiment a teremből. Csak a

- 1/ Melyik szám nagyobb $\sqrt{6}$ vagy $\sqrt[3]{15}$? Miért?
- 2/ Mennyi $\sin x$, ha $\operatorname{tg} x = 2$? /Válaszoljunk a kérdésre táblázat használata nélkül !/
- 3/ Az $x^2 + y^2 + 4y = 0$ egyenletű körhöz adjunk meg 3 pontot a síkban: egyet a kör belsejében, egyet a körön, és egyet a körön kívül.
- 4/ Írjunk fel egy olyan másodfokú egyenletet, amelyet kielégítenek az alábbi gyökök:

$$x_1 = \frac{-1 + \sqrt{5}}{2} \quad \text{és} \quad x_2 = \frac{-1 - \sqrt{5}}{2}$$
- 5/ Hozzuk egyszerűbb alakra a következő kifejezést:

$$-\frac{\cos 2\alpha}{\sin^2 \alpha - \cos^2 \alpha} - \sin^2 \alpha$$
- 6/ Határozzuk meg az alábbi kifejezés numerikus értékét:

$$8 \log 2 - \sqrt[3]{9} + 0,0001 - 0,75 + \operatorname{tg} \sqrt{3} + \frac{3}{4}$$
- 7/ Mutassuk meg a következő azonosság helyességét:

$$\left[\frac{\sqrt{x^3 - a^3}}{\sqrt{x} - \sqrt{a}} + \sqrt{ax} \right] \cdot \left(\frac{\sqrt{x} - \sqrt{a}}{x - a} \right)^2 = 1$$
- 8/ Egy kereskedelmi vállalat kétféle árucikket árult és a tervezettnél 17,5%-kal nagyobb összfordalmat bonyolított le. Az egyik cikknél 10%-os, a másiknál pedig 30%-os volt a teljesítés. Ha az egyik cikk forgalma 550 ezer Ft-ot tett ki, mennyi volt a másik cikk forgalma?
- 9/ Határozzuk meg a P/2; 5/ pontnak az $x + 3y = 6$ egyenletű egyenesre vonatkozó tükörképét!
- 10/ Egy trapéz párhuzamos oldalai 30 cm és 40 cm. Mekkora az a szakasz, amely párhuzamos a párhuzamos oldalakkal és a trapéz területét két egyenlő reszre osztja?

116/160/1968.
 MATEMATIKATANSZÉK

A felvételi kérdéssorunk matematikából

teremfelügyelő tanárok maradtak benn. Én csak ültem, néztem magam elé, majd néztem az ajtót. Meg voltam róla győződve, hogy majd még visszajön a hölgy, s legalább még egyszer, ha nem még többször is felolvassa a szöveget. De nem. Az ajtó csak nem akart kinyílni. Miután ezt beláttam, elkezdtem koncentrálni, hogy mit is olvasott, milyen szavakat is ismertem fel, hogyan lehetne ezeket a szavakat mondatokká összefűzni? S a fejemben összeállt valamilyen sztori, s rögtön el is kezdtem azt leírni. Megtelt az oldal! A történet teljesen kerek volt, még a befejezés is csattanós lett. Azt máig sem tudom, hogy végül is ez mennyire tért el az eredeti szövegtől, vagy talán mennyire is hasonlított rá, de volt eleje-közepe-vége, s egy olyan értelmes sztori lett, melyben szerepeltek az elhangzott orosz szavak és kifejezések.

Az viszont biztos, hogy a Kati néni által rendelkezésre bocsátott, egy héten át tartó, óránkénti 10-15 perces magnóról szóló, folyamatos orosz szöveghallgatás nélkül csak üres papírt tudtam volna beadni! Kati néni pótolhatatlan segítsége az volt, hogy összegyűjtötte nekünk a gimnázium összes magnószalagját. Így egy elég széles skálájú, változatos szöveget hallgathattunk meg, amiben volt valamilyen sokféleség. S mint írtam, ezek a magnóról hallgatott szövegek többsége egy-egy kerek sztori volt, így a műfajuk is hasonlított arra, amit a felvételin felolvasott a hölgy. Fejsze Jánossal így óhatatlanul kaptunk egy készséget, hogyan is kezeljük ezt a szituációt. Szóval ez Kati néninek az orosz felvételi vonatkozásában olyan segítsége volt, ami nélkül csak egy üres papírral a kezemben fejezem be ezt a külföldi ösztöndíjas kalandot. S mindez csak és kizárólag az orosz nyelv vonatkozásában számolva, a teljesen konkrét, megfogható dolgokat nézve. Ehhez hozzájön még a töri és a matek tantárgyak esetén Kati néninek a kevésbé tárgyiasítható, hatalmas, közvetett segítsége.

Megérkezem, megyek a portára a kulcsomért. Csak közeledek a portáspult felé, a reggeli fiú volt ott. Meglát, s már messziről visszafogott hangerővel, nagyon kedvesen, őszinte kíváncsisággal kérdezi, hogy „Na, hogy sikerült?” Először is én nagyon elcsodálkoztam, hátra is néztem, hogy tőlem kérdezi-e? S honnan tudja? Hiszen én csak egyetlen embernek árultam el a jövetelem célját, mégpedig a tegnapi liftes fiúnak! Meg kell azért jegyezni, hogy a szálloda akkor februárban szinte teljesen üres volt, ezt egyrészt a reggeli során láttam, másrészt pedig az épület egy oldalra fektetett nagy E betűs alaprajzú, én a középső szárnyban laktam, s teljesen ráláttam a szemközti szárny egyik oldalára: minden ablak szinte egész este sötét volt.

Közben a portás fiú teljesen lázba jött. Már ki is nyitotta a portásfülke ajtaját, szinte rohant ki rajta, s közben mondja: - Várjál, várjál! Rögtön, még szólok a többieknek, a konyhásoknak és a takarítóknak is. Perceken belül körülöttem állt a Park szálló teljes személyzete. Továbbra is a portás fiú vezényelte az ügyet. Körülnézett, létszámenőrzést tartva, majd megszólalt: - na, most már kezdheted, de rögtön a lelegején, amikor beléptél az épületbe! A hallgatóság őszinte érdeklődéssel, kíváncsian követte a beszámolómat. Még a matek tételeket is el kellett mondanom, sőt azok megoldására is kíváncsiak voltak. Utána jöttek a kérdéseik, minden részletet hallani akartak! – Szóval, egy egész szurkolótábort kaptam, akik teljesen őszintén, tiszta szívből azt szerették volna, hogy igen, sikerüljön a felvételem! Ekkor értettem meg a bőséges, tojásos reggelit, s a pincér fiú különleges kedvességét. S ugyanez történt másnap is. Akkor már nagyon sajnálták, hogy vége a felvételemnek, vége a beszámolóknak. Sok szeretettel búcsúztattak, mikor elindultam a szomszédban lévő Keleti pályaudvarhoz.

A szóbeli felvételi

Február 6-án reggel 8-kor kezdték a szóbeliztetést. Az épület bejáratával szemben, a meghirdetett helyen találtak a névsorokat. A lap címében szerepelt a terem, s alatta fel voltak sorolva azok a nevek, akiknek ahhoz a teremhez kellett menni vizsgázni. Sajnos, már egyáltalán nem emlékszem magára a szóbeli vizsgára.

Érdekesség, hogy a felvételi vizsgát teljes egészében a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem bonyolította. A behívó értesítés levélpapírja, borítékja, az abban szereplő helyszínek mind-mind a közgázé. Ez egy világszerte alkalmazott megoldás, ugyanis az egyetemeknek van meg a vizsga lebonyolításához szükséges infrastruktúrája: a nagyelődötől kezdve a nagy tömegű levelek kezelésén át egészen a kérdező tanárokig.

A párhuzam miatt itt megjegyzem, hogy kb. 2012-ben az egyik kollégámmal mi is bonyolítottunk egy ilyen feladatot. Az egyik nagy nemzetközi bank az együttműködési szerződésünk keretében bízott meg bennünket. Ez a bank Magyarországra hozta a számítógépes hálózati fejlesztő központját, s abba 50 hálózati szakembert akart felvenni. Mintegy 150 jelentkezőből kellett kiszűrniünk azokat, akik már megfelelő színvonalon értenek ehhez. 24 fős csoportokban írtuk a zárthelyiket (ennyien fértek be a laborba). Azonnal kijavítottuk a dolgozatokat, azok eredménye szinte binárisan alakult: a jelentkező vagy felkészült szakember volt, vagy csak egyszerűen megpróbálkozott ezzel az állással. Utána mindenkit szóbeliztettünk is, melynek az eredménye gyakorlatilag összhangban volt az írásbelivel. Mi pontoztunk, s utána pontszám szerinti sorrendben elkészítettük a névsort. Végül a teljes anyagot a dolgozatokkal együtt átadtuk a banknak: döntsék el ők, hogy hol húzzák meg a határt. Egy USA-ban született és felnőtt, 25 év körüli félig magyar fiú maradt meg az emlékeimben. Nagyon erős akcentussal, magyarul lassan beszélő fiú volt. A számítógépes hálózatokról abszolúte semmit, de semmit sem tudott. A szóbelin elmondta, hogy az USA-ban már évek óta egyáltalán nem tud munkát kapni, ezért jött Magyarországra, hátha itt sikerül.

A felvételi vizsga sikerességéről – már a későbbi munkáltatóinktól – a Művelődésügyi Minisztériumtól március elején kaptunk mindketten, János is és én is egy nagyon óvatos megfogalmazású [értesítést](#) (7. melléklet): „Értesítjük, hogy az egyetemi felvételi vizsgán elért eredménye alapján a külföldi ösztöndíj elnyerése céljából benyújtott pályázatával továbbra is foglalkozunk...” Természetesen, hatalmas volt az örömünk.

Felvételi beszélgetés

Tehát, mint már említettem, a korábbi vállalkozásaim miatt kézzelfogható volt, hogy a közgazdasági irányt nézegessem. Én a „Gazdasági információ gépesített feldolgozásának szervezése” szakot néztem ki magamnak, azt nem is figyeltem, nem is tudatosult bennem, hogy a nagy Szovjetunióban valójában hol is folyik ez a képzés?

A szak megnevezését pedig megjegyezni is alig tudtam, annyira idegen volt akkor számomra minden szava. Ám nem sokáig. Egy kollégiumi ebéd után indulok haza, s a kollégium előtt valamiért nem is a járdán, hanem a közút szélén összetalálkoztam a remek matematikatanárommal, Molnár Tivadarral. A tanári karban biztosan elterjedt, hogy a Szovjetunióban szeretnék tanulni, s ennek kapcsán elkezdünk beszélgetni, ott az úttest mellett. Most is előttem van ez a végső soron számomra meghatározó kép. Kérdezi, hogy milyen szakra jelentkeztem? Nem is tudom, hogy hogyan is, de valahogy el tudtam neki mondani a szakom hosszú-hosszú megnevezését. Erre ő csípőből válaszol: „Tehát benneteket valamiféle tolmácsnak-fordítónak képeznek majd ki, akik képesek arra, hogy a bonyolult gazdasági problémákat lefordítsátok a számítógép nyelvére.” Leesett az állam. Milyen világosan fogalmazta meg ezt a számomra addig szinte érthetetlen szakot! Mindez 1967-ben, amikor a számítógépekről az emberek gyakorlatilag még nem is hallottak!

A Művelődésügyi Minisztérium 1968. március végén hívott be a korábbi levelében már jelzett [beszélgetésre](#) (8. melléklet), immár a saját épületébe április 23-án 13 órára. Az V. emelet 37-es szoba előtt már többen várakoztak, végül rám került a sor.

Belépek a terembe. Szemben a hosszú asztal mögött úgy nyolcan ülhetnek. Később a diáktársaimtól megtudtam, hogy ezek többsége a különböző minisztériumok képviselői, például a Közlekedési, az Ipari, a Mezőgazdasági Minisztériumé, s a hazai számítástechnika alkalmazás nagy úttörője, a Központi Statisztikai Hivatalé (KSH). Ugyanis a felvett hallgatókat azonnal hozzárendelték valamelyik főhatósághoz. A hosszú asztal előtt középen egyetlen szék, számomra kikészítve. Pontosan, mint a filmekben.

Udvariasan leültettek. Első kérdés az volt, hogy tudom-e, mire fog engem felkészíteni az az egyetemi képzés, amire jelentkeztem? Én csípőből rávágtam a Molnár tanár úrtól kapott definíciót. A szemben lévő hosszú asztal mögött, nagyon komoly arccal ülő bizottság elismerő arckifejezésén, testbeszédén láttam, hogy nagyon tetszett nekik ez a frappáns válasz.

Hogyan is fogalmazott Vályi György évfolyamtársam az „Ösztöndíjas” és a „Névaparti lapok” 1968. évi különkiadásában megjelent [cikkeknek](#) (9. melléklet) az első bekezdésében? „Tizenheten indultak el úgy, hogy halvány körvonalakon kívül semmit sem tudtak jövendő szakmájukról.” S én Molnár tanár úrnak köszönhetően igenis tudtam, milyen képzésre is jelentkeztem! S nem véletlenül a felvételi bizottság első kérdése is erre irányult, mert tapasztalhatták, hogy a jelentkezőknek tipikusan fogalmuk sem volt, hogy mit is jelent ez a bűvös öt szó, amelyik a megcélzott szakot jelöli!

Ennyi év távlatából azt a következtetést lehet levonni, hogy a Művelődésügyi Minisztériumba már csak azokat hívták be, akiknek sikerült a felvételi. Erre utalnak a következő tények:

- Nagyon megmaradt, hogy a felvételi után két felvételiző társammal, Horváth Józseffel és Uszta Józseffel ballagunk a Művelődésügyi Minisztérium Szalay utcai épületéből a 2-es villamos Kossuth téri megállójához. Horváth Józsi 5 éven keresztül a csoporttársam volt, Uszta József pedig egy másik csoportba került.
- Erre utal az ottani bizottság összetétele is: a főhatósági képviselők nem kompetensek annak eldöntésére, hogy felvegyünk-e valakit a felsőfokú oktatásba vagy sem, tehát ők már nem szűrhettek.
- S még egy következtetés: mivel mi mind a hárman ugyanazon szobában felvételiztünk, s ugyanarra a szakra kerültünk, tehát a 13 órakor, abban a helységben üléselő bizottság tagjai bizonyára csak a Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetemre (LIEI) már felvetteket osztották el egymás között, azaz az egyes minisztériumok-főhatóságok között. Ezen kívül ott próbáltak esetleg átirányítani olyan kiváló eredménnyel felvételiző jelentkezőket kevésbé népszerű szakokra, akik az általuk megcélzott szakra a túljelentkezés miatt már nem fértek be a keretbe.

Felvettek!

Sajnos, maga az értesítés nem maradt meg. Arra emlékszem, hogy egy vastag, sárga, nagy méretű borítékot kaptam, abban volt többek között a már említett „Ösztöndíjas” és a „Névaparti lapok” 1968. évi különkiadása. Már május elején megérkezhetett, mert arra jól emlékszem, hogy milyen kellemes volt stresszmentesen készülni az érettségire. Egyrészt beindult egy pozitív visszacsatolás, ami szinte szárnyakat adott a tanuláshoz. Másrészt megengedte, hogy szinte minden érettségi tárgyból, még latin nyelvből is érettségizzek. Osztálytársaimmal, Kriezer Zsuzsannáék hegyoldali pázsitján, Gyúrk Jolival hármasban tanultunk az érettségi szünetben sokat együtt – ennek egy napsütéses, teljesen idillikus, csodálatos emlékképe máig is előttem lebeg. Az [érettségim](#) (10. melléklet) aztán jelesre sikerült. Itt kell hangsúlyoznom, hogy a 40 fővel induló osztályunk létszáma stabil volt – senki sem morzsolódott le és senkit sem tanácsoltak el. Egy fő ment el, mert a szülei máshol kaptak munkát, s három fő jött hozzánk más gimnáziumokból átmenetileg, egy-két tanév erejéig.

Júliusban még tartottak számunkra egy kétnapos előkészítőt. A közgáz Ráday utcai kollégiumában voltunk elszállásolva. Megmaradt a kézzel írott jegyzetem. Ennyi idő után érdekes lehet az előkészítő programja:

1968. július 3. 9:00 Darvas József, a Magyarország c. folyóirat főszerkesztője
 11:00 Vedres László, a KISZ KB tagja
 13:00 Sipka Ferenc, Magyar Nemzeti Bank
 16:30 Útiköltség stb.
1968. július 4. 8:30 Kiegészítő parancsnokság (csak a fiúknak)
 9:30 Pavlics János, Művelődésügyi Minisztérium
 11:00 Keleti Lászlóné, Magyarország moszkvai nagykövetségének I. titkára, majd a budapesti szovjet nagykövetség képviselője, oroszul Utána találkozó, külön, akik Kijevbe, külön, akik Harkovba mentek nyelvi előkészítőre
 14:00 Szakmai program: mindenki a saját minisztériumába-főhatóságához ment.

Az előkészítőnek volt egy nagyon fontos adminisztratív eseménye is. Pavlics János, a Művelődésügyi Minisztérium képviselője mindenkiel beíratta a személyi igazolványának a munkahely rovatába, hogy

A munkaviszonyomra vonatkozó bejegyzés a személyi igazolványomban

a munkáltatónk neve a Művelődésügyi Minisztérium, az alkalmazási minőségünk pedig a külföldi egyetemi hallgató. A munkaviszonyunk kezdete 1968. július 18, ami végül nálam 1973. június 25-ig tartott.

Én a KSH-hoz rendelt ösztöndíjas társaimmal annak a számítóközpontját látogathattam meg. Most is emlékszem az alagsori légkondicionált gépteremre, a számítógépek villogó lámpáira, az operátorokra.

Egyébként évtizedeken át a KSH számítógépei voltak Magyarországon a legkorszerűbbek, mert számára az általános embargó ellenére mindig engedélyezett volt azok vásárlása.

Ennek magyarázata egyszerű: a világ érdekelt volt abban, hogy a magyar statisztika is harmonizáljon mindenkiével. 1992-ig a KSH Számítástechnika-alkalmazási főosztálya töltötte be a Számítástechnikai Minisztérium szerepét, akkor azonban a főosztályt megszüntették. Én 1984-től dolgoztam ott, egészen annak a legutolsó napjáig, plusz még egy hónapon át, az Iparstatisztikai főosztályon.

Ösztöndíjunk

Ezen az 1968. július 3-4-én tartott tájékoztatón az ösztöndíjunkkal kapcsolatos [miniszteri rendeletet](#) (11. melléklet) is értelmezték.

A tanév során, azaz 10 hónapon át havi 70 rubel ösztöndíjat kaptunk. A tanulmányaim 5 esztendeje alatt a rubel árfolyama végig stabilan 13 forint körül volt, azaz ez 910 forintot jelentett. Összehasonlításként a kiutazásomkor az édesanyám fizetése 2440, az édesapámé pedig 3660 forint volt, mindketten pedagógusként kerestek ennyit. A kinti 5 év alatt nulla volt az infláció. A megtekinthető [ártáblázat](#) (12. melléklet) az 1973. évi árakat tartalmazza, ami pont a diplomázásom éve. Azonban kopejkára pontosan ugyanezek az árak fogadtak 1968-ban az 5 hét kijevi nyelvi előkészítő tanfolyamunk ideje alatt (ott a szaknyelvi terminológiát tanultuk, oroszul számoltunk, műveleteket végeztünk, tartottak számunkra kémia, fizika stb. órát), s Leningrádban is, végig. A linken látható táblázaton túlmenően 2 deci szódavíz az automatából 1 kopejka, szörppel 3 kopejka, az egyetemen és a diákvárosban lévő diákétermekben fél adag tejleves 6 kopejka, fasírozott főtt tésztával 32 kopejka,

ugyanaz beef stroganoff (ez volt ott a legdrágább húsétel) feltét esetén 44 kopejka. A kollégiumi ágyunk havi 1,5 rubelbe került. A lényeg az, hogy amennyiben a kollégiumban laktunk és étkeztünk, akkor az ösztöndíjunk elég volt nem csupán megélhetésre, hanem abból moziba, színházba is járhattunk, s ez még a félévenkénti hazautazást is fedezte. A diákigazolványunkra ugyanis 50%-os kedvezményt kaptunk vonaton, repülőn egyaránt. Tipikusan Leningrád – Lvov között repültem, féláron 11,50 rubelért. Lvovtól a határ csak 5 órányi vonatút volt, s Nyíregyházáig vettem a jegyet, az egész csak pár rubelba került.

Külön történet, hogy az ösztöndíjat csak a tanulmányi időszakra, 10 hónapon át fizették, az év pedig bizony 12 hónapos. A másik pedig az esetleges megházasodás után az albérleti díj általában 20 – 30 rubel volt havonta. Ilyen vonatkozásokban a tanulás mellett dolgoztunk, kint is, itthon is, azonban ezek már külön történetek.

Gimnáziumi osztálytársaim

Mint korábban láttuk, a tokaji gimnáziumban, valószínűleg Teri néni latin tanárunk ötlete folytán, egy orosz röpdolgozat alapján összeválogatott osztályunk hatalmas versenyre kényszerített mindnyájunkat. Ennek eredményképpen az érettségi után mindenki ott tanulhatott tovább, ahol csak akart – ugyanis aki jelentkezett, mindenkit felvettek. A további tanulmányoktól függetlenül az életben az osztályunkból mindenki kiválóan megállta a helyét. Névsor szerint néhányukat hadd említsem itt meg.

- Andrassy Zoltán – Kazincbarcikán tanult tovább, vegyésztechnikus lett. Kiváló szakemberként még egy négyhetes továbbképzésre Japánba is kiküldték.
- dr. Bacsó Lajos – gyermekorvosként dolgozott Mezőberényben, majd Balatonfüreden.
- dr. Bajusz Mária csaknem egy évet kutatott Hollandiában. Ott a Magyar Tudományos Akadémia aspiráns biológusaként növény-keresztelési kísérleteket végzett. Utána Bécsben folytatta ugyanezt a tevékenységet. A rendszerváltást követően a férjével egy kertészeti céget alapított, melyben évtizedeken át egy 50 fős, fluktuáció-mentes (!), stabil gárda dolgozott.
- Bárány István – az ELTE-n kezdte a tanulmányait, közben a BEAC-ben fozított. A sárospataki SzDSZ vezetéséhez tartozott. Több évtizeden át volt Sárospatak alpolgármestere.
- Császár István – Andrassy Zoltánnal együtt vett részt Kazincbarcikán vegyésztechnikus képzésben.
- Csikai Erzsébet – magyar – történelem szakos tanár lett, s Nyíregyházán tanított.
- [dr. Erdélyi Erzsébet](#) – magyar-latin szakos tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) főiskolai docense, Nyelvész, irodalmár, Nagykőrös helytörténeti kutatója. 2021. március 15-én az ELTE előterjesztésére a „Magyar arany érdemkereszt polgári tagozata” kitüntetéssel ismerték el kormány szinten az életművét. Számos publikációja megtalálható a Magyar Tudományos Művek Tárában (az MTMT-ben).
- Fejsze János – Kaposváron, a megyei tanácsban kezdett dolgozni. Később Székesfehérvárott a Kőfém pénzügyi vezetője lett, majd az Agárdi Önkormányzatnál volt szintén pénzügyi vezető. Ezt követően saját könyvelő céget alapított.
- Gyurk Jolán – tanárszakra végzett, s Hajdúnánáson tanított.
- Keller Mária – már dédunokái is vannak! Aktív korában a rakamazi mezőgazdasági termelőszövetkezet irodájában dolgozott. 2015-ben egyedül maradt. Akkor 4 hektár almáskertjük volt. Közben nagyon lement az alma iránti kereslet, ezért a felét kivágatta (nehéz döntés, amit egyedül kellett meghoznia), s ott most kukoricát és burgonyát termel.
- Kovács Anna – hivatásos nevelő lett, egyszerre tucatnyi gyerekről gondoskodott.
- [Kriezer Zsuzsanna](#) – kiváló rajzoló, festő és olyan divattervező, aki meg is tudja varrni az általa megtervezett ruhát. Valóságos divatdiktátor! A felvétel a 40. évi osztály találkozókon, 2008. október 4-én készült a tokaji gimnázium épületében.
- [dr. Kőrössy Mária](#) – Sárospatakon volt tisztiorvos.

A „divatdiktátor” Kriezer Zsuzsa a saját maga által tervezett és megvarrt ruhájában, Andrassy Zoltánnal. Erdélyi Erzsébet felvétele

az Új Magyar Központi Levéltár, de dolgozott a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) stb. is. Azért költöztek el Sopronba, hogy onnan a fiuk a GYSEV-vel 10 perc alatt Kismartonban van. Oda járt középiskolába, s ott kapta meg az első diplomáját is. A másodikat már Bécsben szerezte.

- Nagy József – katonatiszt lett, s az ország különböző városaiban szolgált.
 - Oláh Etelka – a fia, Kökény Roland kajak kettesben aranyérmes szerzett a londoni olimpián. Rolandot akkor a sportújságírók a „legsármosabb” férfi olimpikonunknak választották meg.
 - Perger Gizella – indiai gyermekrajzverseny győztese. Rakamazon saját virágboltjában valóságos virágkötő-művész volt. A virágboltot ma már a fia üzemelteti, aki egyébként tehetséges szobrász.
 - Posta Zoltán – osztályunk ezermestere. Ő építette ki a kábeltelevét Rakamazon és Tokajban. Lánya, Posta Renáta újságíró, a paleolit étrend hazai profétája, tucatnyi vastag receptkönyv szerzője és youtube-sztár.
 - [dr. Szilasi József](#) – [kandidátus](#), a Debreceni Egyetem Geometria tanszékének docense.
 - Szloboda Margit – Rakamazon volt az óvoda vezetője. Két lánya és négy unokája Franciaországban él.
 - Takács Julianna – Kati néni férjének, Kiss Lászlónak az inspirálására magyar-történelem szakon diplomázott Nyíregyházán. Ezt követően az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) könyvtár kiegészítő szakot végzett. A legkedvesebb munkahelye
- Tömös Sára – Miskolcon végezte az egyetemet, s több mint egy évtizeden át a tiszújvárosi gimnázium igazgatója volt. 2010-ben önkormányzati képviselőjelölt lett a Városért egyesület színeiben. A fiát, a rendkívül tehetséges Szabó Sándort az Óbudai Egyetemen több tárgyból is tanítottam.
 - Vattamány János József – Gödöllőn kapott agrármérnöki képesítést. Korán elveszítette az osztálytalálkozónkon megható módon tőlünk is elbúcsúzott, gyönyörű szép feleségét, s egyedül nevelte fel mindhárom, az életben igen sikeres gyermeküket. A legnagyobb az Egyesült Államokban, a legkisebb pedig Budapesten él.
 - Veisz Margit – a bátyja, Veisz János az én Barna bátyámmal együtt kezdett a [Nyíregyházi Főiskola legelső évfolyamának biológia szakán](#) (Barna bátyám a rajz szakot a biológia szak befejezése után már Egerben, az anya-intézményünkél végezte el.) Margit könyvelői képesítést szerzett, s így egész életében a pénzügyi szférában dolgozott, a RAFAFÉM Rakamazi Fa-Fém Szövetkezetnél is. Lányát a Tokajnak csak az egyszerűen „a Patikusként” ismert kiemelkedő személyiségének a fia vette el.
 - Veres Ildikó – a Debreceni Agrártudományi Egyetemen végzett. A hatalmas szakmai kihívásokat jelentő Debreceni Állatkertben dolgozott.

Az egyetemen

Miért is küldtek bennünket éppen oda?

Szerintem a kiküldésünk két mutató miatt történt:

- a Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetemenk már volt saját számítógépe, egy Ural-4 típusú gép. Ez a típus 1962-ben jelent meg, s Penza városában gyártották. A 2 éves gyártási periódusa alatt 30 darabot állítottak elő belőle. 250 m² területet igényelt, a fogyasztása pedig 60 kW volt. A 30 darabból egy jutott az oktatásügynek is. Ez nem véletlenül pont Leningrádba került, hiszen ez a város a Szovjetunió (s ma pedig Oroszország) kulturális – oktatási központja.
- A Termelésautomatizálási Kart, amire mi 1968-ban odakerültünk, 1964-ben hozták létre. Vélelmezhetően ez azért vált lehetővé, mert előtte már hónapokkal korábban odakerülhetett ez a számítógép. Ezt követően pedig sikerült olyan nagyszerű szakembereket odacsábítani, akik képesek voltak rendkívül gyorsan kidolgozni ennek a teljesen új irányvonalnak a tananyagát. A számítástechnikai tárgyakat oktató tanáraink mind fiatalok voltak, s a 2013-ban tartott negyvenéves találkozókon többségükben ők is részt vettek, immár professzori titulussal ékesítve.

S vajon milyen tárgyakat tanultunk? Amikor a nejem végzett, akkor a diplomázásához meglepetésként még az egyetemre történő kötelező leadása előtt lefényképeztem a leckeönyvét, be is kötöttem, s átadtam neki. Most ezt beszkeneltem, s megpróbáltuk elolvasni. Hááát, sajnos elég csekély eredménnyel. A diplománkhoz kapott betétlapon azonban megtekinthető [az általunk tanult tárgyak listája](#) (13. melléklet): a linken olvasható állomány 1 – 4. oldalán magyar, a 5 – 6. oldalán pedig orosz nyelven. Sajnos ezen a betétlapon még nincsenek feltüntetve az egyes tantárgyakhoz tartozó óraszámok, így ez alapján igazán súlyozni nem lehet. Azonban mégis ad egy olyan tantárgyösszetételt, mely jóval több információt jelent, mint önmagában a diplománk.

Ugyanakkor, szintén meglepetésként elkészítettem a nejem diákigazolványának is a másolatát, ami akkor hatalmas értéket képviselt, hiszen az egész Szovjetunió területén 50% kedvezménnyel repülhettünk és vonatozhattunk vele. S ezt a lehetőséget valóban ki is használtuk: a diákigazolvány révén féláron repültünk és vonatoztunk is!

Kiket vettek fel?

S kiket is vettek fel? Az egyetemünkre, a LIEI-re (Ленинградский Инженерно-Экономический Институт – Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetem) Magyarország 1968 és 1975 között, a honlapunk (liei.makroinform.hu/nevsor.html) alapján összesen 95 ösztöndíjast küldött ki. Az évfolyamonkénti létszámok a következők:

Kiküldési év	Létszám (fő)
1968	17+1
1969	17
1971	10
1972	16
1973	15
1974	12
1975	7
Összesen:	95

Ha valaki rákeres az egyetemünk orosz nyelvű nevére, akkor az első találatok egyike az orosz nyelvű Wikipédia oldala, ha pedig a magyar nyelvű nevére, akkor pedig a magyar nyelvű Wikipédia oldala. Nem szükséges nyelvtudás annak megállapítására, hogy bizony az egyetemünknek az orosz nyelvű Wikipédia oldala alig **harmada** a magyar nyelvűének. Ennek a paradoxonnak a megoldása: a magyar nyelvű oldalt – gondos, alapos irodalomfeltáró munkájával – az egyetemi társunk, ma már dr. Dedinszky Ferenc, a Wikipédia egyik vezető szerkesztője és a Wikitanács tagja szerkesztette.

Az egyetemünkön a magyarok mezőnye mindig nagyon erős volt. Például az Országos Középiskolai Matematika Versenyen a LIEI-n 1972-ben kezdett Dedinszky Ferenc Hajdú-Bihar megyében, az 1973-ban kezdett Tempfli József pedig Szabolcs-Szatmár megyében ért el második helyezést.

Szinte minden magyart a Termelésautomatizálási Karra küldtek ki, melynek neve a termelésirányítás automatizálása (Факультет автоматизации управления производством - ФАУП) fakultás volt. Azonban erre az egyetemre Magyarországon egy főt a Gépgyártási és két főt pedig az Energetikai Karra is felvettek.

A mi évfolyamunkra 75 fő szovjet diákot vettek fel. Azért használom a szovjet jelzőt, mert volt köztük olyan hallgató, aki az Ukrán Köztársaságból, a Belorusz Köztársaságból, sőt aki a Grúz Köztársaságból érkezett. Az utóbbi például büszkén mutatta a személyi igazolványát, melynek az egyik oldala orosz, a másik oldala pedig grúz nyelven, grúz „hieroglifákkal” íródott. A névsorukat az évfolyamunk [orosz nyelvű honlapján](#) lehet elolvasni. Ott az is látható, hogy sajnos azóta közülük már sokan elhunytak.

A szovjet hallgatók is rendkívül felkészültek voltak. Ők is tipikusan matematika versenyeket nyertek, s közülük sokan aranyéremmel fejezték be tanulmányaikat. Ezen túlmenően nyilván nagyon komoly felvételi vizsga alapján válogathatták ki őket. Szinte a tokaji gimnáziumi osztályomban éreztem magam végig, ugyanolyan erős volt a mezőny.

Szüleim látogatása

A szüleim a nejemmel Petrodvorecben, előttük a Nyári palota

Ugyanott, a háttérben a Nyári palota

Lokálpatriotizmus Petrodvorecben, a Balti-tenger partján, a Nyári palota parkjában

Szárnyashajón, a Balti-tengeren

Fejsze János is átugrott Moszkvából

A Ladoga-tó jégtábláján. Jobbról balra: Fejsze János, B. Ceglédi Ferenc és Vass Nándor

A Szovjetunió kulturális fővárosában a Ladoga-tavi négyesünk este természetesen színházba ment

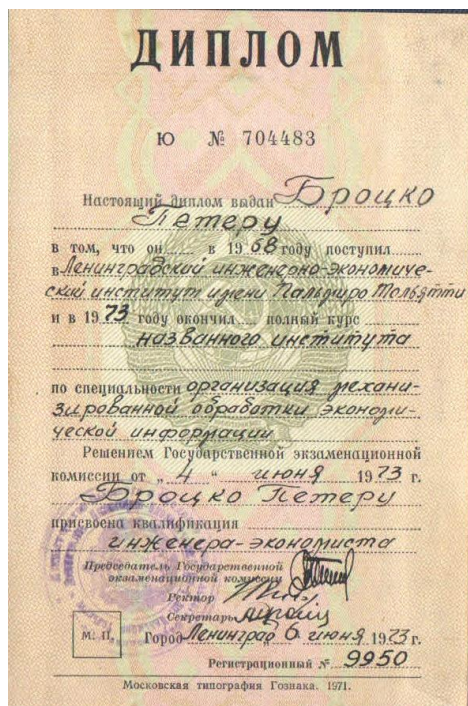

Fejsze János egy üdítőital automatánál.
2 dl szódavíz 1, szörppel 3 kopejka

Egyetemi évfolyamtársaim

Az egyetemünkön tanuló első magyar évfolyam fociválogatottja. Balról jobbra: Horváth József, Broczkó Péter, Gábor Péter, Uszta József, Verő Péter, B. Ceglédi Ferenc, Győri József, Vályi György. S Vass Nándor a fotózás idején éppen a kapuban áll (ezért ő nem látszik). Dorkó Ágnes felvétele

A [szovjet diplomám](#) (14. melléklet): és a felsőfokú végzettséget igazoló rombuszjelvényem. Saját felvétel

Az öt esztendő gyorsan elröpült, s 1973. június 4-i védésünk alapján megkaptuk a diplománkat, valamint az azzal járó, a felsőfokú végzettséget jelentő rombuszt. Ezt a katonák az egyenruhájukon hordhatják, sőt hordják is, azonban igen gyakori az is, hogy a zakójukra a civil emberek is kitérnek.

Ezek után tekintsük át ábécében az évfolyamunk 17+1 magyar hallgatójának a végzés utáni tevékenységét:

- [dr. Broczkó Péter](#) – a szerző;
- dr. B. Ceglédi Ferenc – az Agrárgazdasági Kutatóintézetben kezdett. Onnan hamarosan átkerült a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumba, ahonnan aztán már államtitkárként ment nyugdíjba;
- dr. Dorkó Ágnes – tanított a Salgótarjáni Pénzügyi és Számviteli Főiskolán, majd az URSA Salgótarjáni Üveggyapot Zrt.-nek a pénzügyi igazgatója (CFO) lett, s egy személyes használatú szolgálati BMW-vel járt;
- dr. Farkas Ágota pénzügyőr ezredes lett, s jelenleg szülőfalujának, Szentpéterúrnak már a sokadik ciklusú polgármestere;
- Gábor Péter – a Kohó- és Gépipari Minisztérium Ipargazdasági, Szervezési és Számítástechnikai Intézeténél (KGISzSzi) kezdett dolgozni. Később a Medicornál lett felsővezető, s hamarosan a Medicor Holding nevű óriáscég vezérigazgatója lett;
- Győri József – a honvédség számítástechnikai egységénél kezdett, majd a KH Bank osztályvezetője és kiemelt informatikai munkatársa lett;
- [Horváth József](#) – tanított a Salgótarjáni Pénzügyi Főiskolán. Még a rendszerváltás előtt a Nógrád Volán vezérigazgatója lett, sőt a megyénkénti volán-vezérigazgatók közül egyedülként még a rendszerváltás után is, ráadásul akkor is több cikluson át;
- Krezinger Irén – a honvédségnél kezdett, majd különböző cégeknél végig különféle rendszereket fejlesztett. Az utolsó rendszereit pedig a nyugdíjba vonulásakor a legkisebb fia, Gergő vette át tőle. Ez olyan szép, mint a mesében;
- Keserű Katalin – ő a +1 fő, mert az első tanévet a Novoszibirszki Egyetemen járta. Az ottani zord időjárás miatt (például télen kilépett az egyetem épületéből a mínusz 40 fokba, s mindkét szemüveglencséje a hidegtől összehúzódva azonnal kiesett a keretéből a földre) jött át a mi egyetemünkre. A Számítástechnikai Koordinációs Intézetben kezdett, majd a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézetben (MTA SZTAKI) dolgozott. Így az élete nagy részét a tudomány szolgálatának szentelte;
- Magdus János – az egyetem után rögtön a Belügyminisztériumnál helyezkedett el, s a nyugdíjba vonulásáig ott is dolgozott;
- Radványi Nagy Emőke – mindig a számítástechnikai oktatás területén dolgozott. A Nemzetközi Számítástechnikai Oktató Központ (NSzámok) volt az első munkahelye. Az NSzámok hivatalosan kiküldött oktatójaként 4 évet dolgozott a NSzámok – Videoton moszkvai oktatóközpontjában. Visszajövele után aktív tagja volt a KGST (a szocialista országok Kölcsonos Gazdasági Segítség Tanácsa nevű, moszkvai székhelyű csúcsszerve) számítástechnika oktatásával foglalkozó munkacsoportnak. A már Számalk néven ismert nagyvállalat Rendszerszervezési és Alkalmazástechnológia Tagozat vezetőjeként, az akkor 12.000 fő hallgatóval rendelkező Gábor Dénes Főiskolán kapott tanszékvezetői megbízást a Rendszerszervezési és Alkalmazástechnológia Tanszék irányítására. Közben több hazai és külföldi egyetemen/főiskolán oktatott/tartott előadásokat magyarul/oroszul/angolul, illetve tolmácsolta a kollégák előadásait. Nyugdíjba vonulása után, a szintén a LIEI-n végzett férjével, Kókai Imrével ma az Egyesült Államokban él;
- Réti Pál – a Heti Világgazdaságnál (HVG) lett újságíró, melynek 2005 és 2009 között a főszerkesztője volt;
- Rónai Iván – egy éves ösztöndíjat nyert az Egyesült Államokba. Visszaérkezését követően a Parlament épületében lévő Országgyűlési Könyvtár igazgatója lett;

- Uszta József – egész életében nemzetközi területen dolgozott. A KSH Országos Számítástechnika-alkalmazási Irodában (OSZI) kezdett osztályvezetőként, ahol nem sokkal később megkapta a Számítástechnikai Kormányközi Bizottság (SZKB) Számítástechnikai Alkalmazási Tanácsa Magyar Tagozatának a titkári megbízását, s a rendszerváltásig ez volt a fő tevékenysége. A legfontosabb projektjük abban az időben az ország egyik legnagyobb számítástechnikai beruházásának (ez akkor 10 millió ECU volt) a menedzselése, ami magában foglalta a KSH teljes hardver és szoftver rendszerének a korszerűsítését. 1996-ban ez a projekt brüsszeli audittal sikeresen zárult. Ezt követően megpályázta a PHARE CBC (határmenti együttműködés) program projekt-felelősi állását, ahol, egészen 2004-ig dolgozott ekkor már helyettes program engedélyezőként (DPAO). Végül a Nemzeti Fejlesztési Hivatal főosztályvezetői, majd igazgatói beosztásában végezte a kohéziós nagyprojektek előkészítését;
- [dr. Vass Nándor](#) – az NSzámokban kezdett, majd Szolnokra került, ahol a Számítástechnikai Ügyvitelszervező Vállalat (SZÜV) osztályvezetője lett. Ezt követően Budapestre költözött, s még huszonevesen megnyerte a Kereskedelmi Szervező Intézet (Kerszi) igazgatói pályázatát. A rendszerváltás után egy német cégnél dolgozott, majd a Környezetvédelmi Minisztérium államtitkára lett. 2019 novemberében Balatongyörökön az önkormányzati választáson 18 jelölt közül – egyébként valamennyi független - a nagyon szoros mezőnyben nagy fölénnyel sikerült bejutnia, annak ellenére, hogy a lakosság elsősorban a helyben született - helyben felnőtt jelölteket részesítette előnyben;
- Varga Iván – a bankszférában dolgozott, a Postabanknak volt egy évtizeden át a vezérigazgató helyettese;
- Vályi György – A Kohó és Gépipari Minisztériumban kezdett, majd annak átalakulása után az Ipari Minisztériumban folytatta munkáját. Ezt követően a Mechanikai Laboratórium HKV. kereskedelmi vezérigazgató-helyettese lett. A rendszerváltás után az Állami Privatizációs és Vagyonkezelési Rt.-ben lett ügyvezető igazgató. Az utolsó munkahelye a Bank-Austria Befektetési Rt. ügyvezető igazgatói tiszte volt;
- Verő Péter – az NSzámok volt az első hosszabb ideig tartó munkahelye. Innen került át a Raiffeisen Bankba, ahol évtizedeken át informatikai vezérigazgató-helyettesként dolgozott. 2002-ben Péter elsőként vehette át ünnepélyes keretek között a Cisco Navigator díjat, melynek átadásán jómagam is részt vettem.

Az egyetemi éveink lezárásaképpen érdemes lehet megtekinteni a Neumann János Számítógéptudományi Társaság keretein belül működő Informatikatörténeti Fórum képtárának a [Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetemet](#) bemutató oldalát.

Most pedig következzen egy kis hazai oktatási számítógép-történet „Sántáné Tóth Edit, társszerkesztő Havass Miklós: [A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei Magyarországon](#), Typotex Kiadó, 2012 bibliográfiai azonosítókkal rendelkező könyve alapján:

- hazánkban az első elektronikus számítógép az MTA Kibernetikai Kutatócsoport által készített és 1960-tól üzemszerűen működtetett M-3 számítógép volt. Három évig ez volt hazánkban az egyetlen olyan számítógép, ahol az oktatási intézmények oktatói és egyes kiváltságos hallgatói az első számítógépes élményeiket megkaphatták;
- a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem (MKKE) számítóközpontjának az Ural-2 típusú számítógépe 1966-ban kezdett üzemelni. (Ennek számunkra külön érdekessége, hogy az évfolyamtársunk, Uszta József az István Gimnázium matematika szakos diákjaként az osztályával együtt még az 1968-as leningrádi kezdésünk előtt meglátogatta a Közgázt, ahol már akkor működött az Ural 2-es számítógép, amit gépi nyelven programozhattak is);
- „A növekvő számítástechnikai szakember igényre való tekintettel, 1971-ben a Művelődésügyi Minisztérium elrendelte a másod- és harmadéves főiskolai hallgatók számítástechnikai szakképzésre történő átirányítását. ... Az átirányítások következtében az első

számítástechnikai szakos államvizsgára már 1972- ben sor került.” Az utóbbi mondat a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskolára vonatkozik. ... Itt 3 éves **főiskolai** képzésről van szó. Magyarországon valószínűleg ez volt az első számítástechnikai szakos államvizsga.

Mi kint 1973-ban államvizsgáztunk, ötéves számítástechnikai szakon folytatott **egyetemi** szintű képzés eredményeképpen. Tehát mi valóban a legelső hazai **egyetemi** számítástechnikus diplomát szerző csapat lehetünk.

Az egyetem utóhatása

Kisdoktori

3. Броуко 1. р. 383.

$$y'' + 3y' + 2y = 2\cos 2x + x^2 \sin 2x + e^{-2x} + \frac{1}{\cos^2 x}$$

$$k^2 + 3k + 2 = 0$$

$$k_{1,2} = \frac{-3 \pm \sqrt{9-8}}{2} = \frac{-3 \pm 1}{2} \begin{matrix} -2 \\ -1 \end{matrix}$$

$$y = C_1 e^{-2x} + C_2 e^{-x}$$

Монопо
Болю у, и
у2
обращени
ить

$$2 \left\{ \begin{array}{l} y_1 = A \cos 2x + B \sin 2x \\ y_1' = -2A \sin 2x + 2B \cos 2x \\ y_1'' = -4A \cos 2x - 4B \sin 2x \end{array} \right.$$

$$2A \cos 2x + 6B \cos 2x - 4A \cos 2x + 2B \sin 2x - 6A \sin 2x - 4B \sin 2x = 2 \cos 2x$$

$$6B \cos 2x - 2A \cos 2x - 6A \sin 2x - 2B \sin 2x = 2 \cos 2x$$

cos 2x	6B - 2A = 2	3B - A = 1	9A - A = 1
sin 2x	-6A - 2B = 0	3A = B	A = 1/8

$$B = \frac{3}{8}$$

$$y_1 = \frac{1}{8} \cos 2x + \frac{3}{8} \sin 2x$$

Зачем!

A vizsgadolgozat első oldala matematikából

Egyetemünkön az oktatás rendkívül magas színvonalú volt. Elkötelezett, hatalmas tudású tanári kar, öröm volt ott tanulni. Különösen erős volt a matematika oktatása. Komarnyickaja (Комарницкая Ольга Ипполитовна) professzor asszony hihetetlen energiakisugárzással tanított bennünket. Sikerült megőrizni egy [félévzáró vizsgadolgozatot](#) (rajta piros ceruzával az írása: Össze lehetett volna vonni az y_1 -et és az y_2 -t ... Beszámolt) és egy [integrálási feladatmegoldásomat](#).

Jellemző az általa oktatott tananyag frissességére, hogy a magyar Neumann János 1. és 2. tételét (теорема Нейманна) már 1968-ban tanította, sőt ezek

külön-külön vizsgatételek is voltak. Neumann János egyébként 1903-ban, Budapesten, a Báthory utca 26. számú házban született, s 1957-ben halt meg az USA-ban.

Прямая:

$$S = \int_a^b f(x) dx$$

$$S = \frac{1}{2} \int_a^b \rho^2 d\varphi$$

Сложная кривая:

$$S = \int_a^b y(x) x' dt = \int_a^b y(t) x' dt$$

Длина дуги:

$$L = \int_a^b \sqrt{1 + (f'(x))^2} dx$$

в параметрической форме

$$x = \varphi(t) \quad L = \int_{t_1}^{t_2} \sqrt{[\varphi'(t)]^2 + [f'(t)]^2} dt$$

$$y = f(t) \quad L = \int_{\varphi_1}^{\varphi_2} \sqrt{(\rho')^2 + \rho^2} d\varphi$$

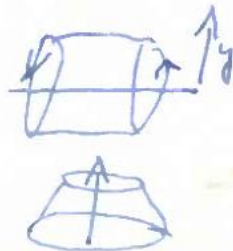
Объем:

$$V = \int_a^b S(x) dx$$

$$V = \pi \int_a^b y^2 dx$$

$$V = \pi \int_a^b x^2 dy$$

$$x = x_t \quad y = y_t \quad V = \pi \int_a^b y^2(t) x'_t dt$$

Egy integrálási feladat-megoldásom részlete

Komaranyickaja professzor asszony hatása érvényesült abban, hogy a kisdoktori értekezésemet operációkutatási témában írtam. Ez egy általánosan alkalmazható optimalizálási modell volt, amiről a Neumann János Számítógéptudományi Társaság I. országos kongresszusán „A nagyvárosi általános iskolai beiskolázás optimalizálása” címmel tartottam előadást. Ez a [konferencia kiadványában](#) meg is jelent (1981-ben aztán Franciaországban is kiadtak erről egy cikkemet kétszer akkora terjedelemben,

az értekezésemnek egy teljesen más vetületéről). Dolgozatomat a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen védtem meg, s ezzel 1978. december 15-én egyetemi doktori címet szereztem.

A [kisdoktori oklevelém](#) (a bal kezemben összesodorva) átvétele a Közgáz aulájában (15. melléklet).
Fotó: Broczkó Tamás

A kisdoktori oklevelém átvételekor a családom a Közgáz I. előadójában, azon padosorokban, ahol 8 évvel korábban a Leningrádba juttató írásbeli matematika, történelem és orosz felvételimet írtam. Kezemben az összesodort oklevelém. Fotó: Broczkó Tamás

A kialakított modell annyira általános volt, hogy azzal lehetett a kukoricatermesztéstől kezdve (például a termést maximalizáljuk vagy a műtrágya-felhasználást minimalizáljuk) egészen akár a sorkatonai szolgálatra való behívásig (a kiskatonák érdekében minimalizáljuk a lakóhely és a laktanya közti távolságot és/vagy mindenki örömeire a szakácsok a seregben is szakácsok legyenek vagy elérjük azt, hogy az alacsony traktorvezetők a páncélosokhoz kerüljenek, s így könnyedén beférjenek a harckocsikba). Az univerzális modell katonai változatáért Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter 27 éves koromban a Haza szolgálatáért érdemérem bronz fokozatával tüntetett ki.

A haza szolgálatáért érdemérem
bronz fokozata. A szerző felvétele

Valószínűleg ennek a kitüntetésnek a hozománya volt, hogy 1978-ban felhívott Sztankay József újságíró, hogy riportot szeretne velem készíteni. Hiába faggattam, hogy ki is javasolt engem, s miért éppen én vagyok a riportalánya. Csak annyit árult el, hogy ez számára egy nagyon kellemes megbízás, mert általában a problémás ügyekről kell írnia, azaz mai kifejezéssel élve, ő inkább egy oknyomozó újságíró volt. Eljött a lakásunkra, ahol éppen itt volt a feleségem édesanyja és édesapja. Így aztán sok minden másról is tudott [írni](#).

Sztankay József újságíró velük találkozott. Jobbról balra a nejem, az orosz nemzetiségű anyósom, az ősi kubáni kozák családból származó apósom és a fiam, aki ma is nagyon büszke arra, hogy negyedrészen kozák származású. Fotó: Broczkó Tamás

Kandidátusi

A „Publikációk” alcímen írok majd részletesen a szocialista országok [mikroszámítógépei](#) és [perifériái](#) fejlődésének az 1982 óta folyamatos követéséről. A mintegy hat esztendő munkájának eredményét a

kandidátusi értekezésemben foglaltam össze úgy, hogy erre az ismeretbázisra alapozva megkíséreltem egy jövőre vonatkozó prognózist készíteni.

1988. szeptemberében felvételiztem Budapesten külföldi aspirantúrára, s csak egy esztendő múlva, 1989. szeptemberében kezdhettem meg tanulmányaimat a Magyar Tudományos Akadémia ösztöndíjasaként Kijevben, a Gluskov Kibernetikai Intézetben. Két szempontból is sajátos volt a helyzetem:

- Az aspirantúrát a Szovjetunióban kezdtem meg, aminek megszűnését 1991. december 21-én jelentették be. A Gluskov Kibernetikai Intézet hivatalos állásfoglalása ekkor nagyon korrekt volt: az összes kötelezettséget, amit az újonnan megalakult Ukrajna területén a Szovjetunió már korábban vállalt, mi teljesítjük. Így aztán folytathattam a már megkezdett tanulmányaimat, amit röviden megfogalmazva tehát: a Szovjetunióban kezdtem, s Ukrajnában fejeztem be.
- A másik szokatlan dolog a következő volt. Én 1968-ban az orosz szaknyelvi egyetemi előkészítő tanfolyamon (matematikát, fizikát, kémiát tanultunk ezen oroszul) már 5 hetet eltöltöttem Kijevben. Ez egy hatalmas, akkor kb. 2 milliós város volt, óriási tömegek hömpölyögtek az utcákon. 1990. szeptemberében viszont ugyanez a város szinte teljesen kihalttá vált, alig lézengtek emberek az utcán. A magyarázat utólag nagyon egyszerű. 1986. április 25-ről 26-ára virradó éjszaka robbanás történt a szomszédos csernobili atomerőmű négyes blokkjában. S ezt követően, aki csak tehette, elköltözött Kijevből. Minél távolabbra, annál jobb. Így nem csoda, hogy az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság Tudományos Akadémiájának a tömegközlekedés mellett ugyan, de egy erdőben lévő csodálatos fekvésű vendégházában én voltam az egyetlen vendég. Szerencsére én bizonyára nem vagyok érzékeny a sugárzásra, mert azóta sem érzem ennek semmiféle káros következményét.

Még néhány érdekesség onnan, abból az időszakból:

- Újdonság volt, hogy az egyik tévéadón folyamatosan parlamenti helyszíni közvetítést nézhettünk. A témavezetőm nagyon büszkén hívta fel a figyelmemet arra, hogy mindenki szabadon választhatja meg, hogy oroszul vagy ukránul szólal fel. Hát bizony, alig-alig volt ukrán nyelvű hozzászólás...
- Abban az időszakban Ukrajnában az utcai telefonfülkék vonatkozásában megvalósították az igazi kommunizmust, azaz mindenki az igénye szerint használhatta azokat, mégpedig teljesen ingyen! S külön érdekesség, hogy ennek ellenére a fülkék tipikusan mindig üresen álltak. Nem emlékszem, hogy a foglaltságuk miatt akár egyszer is várakozott volna előttük valaki. Tehát bár az emberek ingyen telefonálhattak, mégsem éltek ezzel vissza. Az ingyenesség oka roppant egyszerű: a készülékek eredetileg 2 kopejkás érmével működtek, melyek a hatalmas infláció miatt teljesen elértéktelenedtek. S a tantuszra való átállás az alatt a négy esztendő alatt nem valósult meg, amíg én ott voltam.
- A témavezetőm kategorikusan megtiltotta, hogy a repülőtérrel taxival menjek a városba (a kijevi Boriszpol repülőtér 50 kilométerre van Kijevtől). Ennek az volt az oka, hogy a Boriszpolra érkező, s onnan a Kijevbe taxival utazó külföldiek sorra tűntek el nyomtalanul, s az üres bőröndjeiket a repülőtérrel a városba vezető út menti erdősávokban találták meg.
- Egyszer vendégségben voltam, s ott díszvendégként egy olyan kandidátust vártunk, aki akkor valamilyen szintű megválasztott képviselő volt. Délután kettő körül meg is érkezett, úgy 35-40 éves lehetett. Szépen fogyasztott az ott lévő „készletből”. Kb. két óra múltán kiderült, hogy lent a kocsiban várja a sofőrje, aki egyben a testőre is... Nekem furcsa volt még, hogy egy diplomatatáskával jött fel, s nem vett elő belőle semmit. Miért nem hagyta lent, a kocsiban? Még pár óra „szomjoltás” után engem, mint egyetlen külföldit félrehívott, s kinyitotta a diplomatatáskáját. Az szinte üres volt, a fedele belső oldalán volt egy szokásos irattartó zseb. Abba belecsíptetve vagy 10 db golyóstoll. – Látod ezeket? – kérdezte, s rájuk mutatott. Igen,

mondom, golyóstollak. – Dehogy, ezek egy része álcázott lőfegyver. Ha esetleg megtámadnának! Akkor bizony ott nagyon zavaros idők voltak.

- A publikációs tevékenységem kapcsán sokszor dolgoztunk együtt Sziklai Klárával, a Computerbooks Kiadó vezetőjével.

Megkerestem, s előadtam neki, hogy én most sokat vagyok Kijevben, s ki lehetne adni ott is a Computerbooks könyveit, például a leningrádi egyetemi társamnak, [Dr. Dedinszky Ferencnek](#) a Clipper a gyakorlatban c. könyvét. Ő teljesen nyitott volt erre az együttműködésre. Találtam is ott egy informatikai könyvek kiadásával is foglalkozó magánkiadó céget, s a vezetőjének, Liliának előadtam az ötletemet, mely szerint oroszul vagy ukránul jelentessünk meg magyar szerzők műveit. Ő azonnal reagált, hogy csak oroszul érdemes kiadni, mert egyrészt egy nagyságrenddel nagyobb a potenciális vevőkör, másrészt pedig élő számítástechnikai terminológia még csak oroszul létezik. Végül aztán ez az együttműködés sajnos nem jött össze. Viszont vásároltam a cégtől egy olyan programot, melynek révén cirill betűket is tudtam használni, mind a billentyűzeten, mind pedig a lézernyomtatón. Ezzel a programmal készült aztán mind a tézisek füzetem, mind pedig maga a kandidátusi értekezésem.

Lilia, a kijevi számítástechnikai kiadó vezetője

Ennek köszönhetően technikailag is elkészülhetett a mű. Az [értekezésem téziseit](#) 1993. augusztus 21-én küldték szét azzal, hogy a védésemre 1993. szeptember 28-án kerül majd sor (16. melléklet).

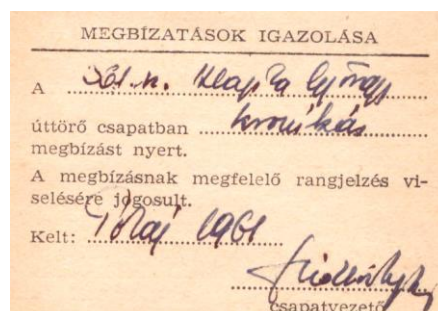
A védésemet az intézetnek egy nagy, színházszerű előadótermében tartották. Ketten védünk, egy Kazahsztánból jött, orosz anyanyelvű, félig kazah fiú, s én, Magyarországról. A tudományos tanács és a két jelölt is fenn ült a színpadon. Első napirendi pont, a védelem nyelve. A tanács titkára felolvasta a határozati javaslatot: „Tekintettel arra, hogy az egyik jelölt közelkülföldről (ближнее зарубежье), Kazahsztánból a másik jelölt a távolkülföldről, Magyarországról (дальнее зарубежье) érkezett, ezért a védelem nyelve legyen most, teljesen kivételesen nem ukrán, hanem orosz. A tanács egyhangúlag megszavazta ezt a javaslatot. A kedves olvasó rögtön reagálhat, hogy nem fordítva? Hiszen Budapest Kijevtől csak 1100 kilométerre, Kijevtől Almati viszont több mint háromszor távolabb, 3500 kilométerre helyezkedik el. Nem, helyesen fogalmazták meg az első napirendi pontot. Ez a két szó nem távolságot, hanem fogalmat jelöl. A közelkülföld a volt Szovjetunió, a távolkülföld pedig az azon kívüli, egyéb országokat jelenti. Egyébként ez egy napjainkban is abszolút élő kifejezés-páros.

A terem tele volt, biztosan az elég ritka külföldi delikvenszek miatt. Az édesapám is kijött velem erre a nagy eseményre, ő valahol a nézőtérben, a terem közepe táján ült. Ő kiválóan, mégpedig nagyon csekély akcentussal beszélt oroszul. Megtartottam az ilyenkor szokásos bevezető kiselőadásomat. A témám elég népszerű, s egy kibernetikai kutatóintézetben mindenkit foglalkoztató téma volt: a „Kelet európai országok számítástechnikai fejlődésének prognózisa”. Így aztán nagyon sok kérdést kaptam. Ráadásul mind jószándékú, nem kötekedő jellegű volt, így aztán lubickolhattam, élvezet volt válaszolni rájuk. A kérdés gyakorlatilag úgy történt, hogy a kérdezők egyszerűen felálltak a helyükön és amennyire csak tudták, olyan hangosan „elkiabálták” a pulpitus felé a kérdésüket. Befejeződik a védelem, s jön hozzám édesapám csodálkozó arccal: Péterkém, hogyan hallottad meg, hogy mit kérdeznek? Utána elmentünk vacsorázni hármasban a témavezetőmmel, s az édesapám egész este nem tudott napirendre térni azon, hogy még meghallani is nehéz volt a kérdéseket, nem, hogy válaszolni rájuk. Én viszont semmiféle nehézséget nem vettem ebben észre, hiszen 1993-ban már bő két évtizede otthon oroszul éltünk, plusz 5 év kinti egyetem és 4 év kinti aspirantúra már szinte ugyanolyan gyakorlatot eredményezett, mintha az egész életemet oroszul éltem volna. Édesapám viszont azon kívül, hogy pont abban az évben töltötte be a 80. életévét, az egész életében szinte csak

Egyidősek vagyunk. Ő az általános iskoláját a tokaji, úgynevezett „városi” iskolában végezte, majd a hatalmas túljelentkezés ellenére bejutott a miskolci gépipari technikumba. Tőlünk teljesen függetlenül onnan jelentkezett a Szovjetunióba, atomfizika szakra. A felvételije sikerült, ezért őt is behívták a minisztériumi egyeztetésre. Ezen jelezték neki, hogy sajnos csak három főt vehetnek fel az atomfizikára, mert arra hatalmas volt a túljelentkezés. S megkérdezték, hogy nem lenne-e kedve az atomfizika helyett az erdészeti szakhoz? Ő ezt nem fogadta el. Amennyiben viszont erre az ajánlatra igent mondott volna, akkor ott kint egymás közelében lakhattunk volna. A mi kollégiumunk ugyanis közvetlenül a Leningrádi Erdészeti Akadémia hatalmas parkerdője mellett helyezkedett el, annyira, hogy mi rendszeresen oda jártunk futni. Így ő végül hű maradt a középfokú oktatásban megismert gépipari irányvonalhoz, s a miskolci Nehézipari Egyetemet végezte el. Ma Tokajban van egy saját, különféle gépipari alkatrészeket gyártó cége, mely a város legnagyobb adófizetője.

A másik párhuzam, hogy én a legkisebb koromtól egészen a kilencéves koromig, az elköltözésünkig rengeteget voltam a szomszédban a tőlem csak három hónappal fiatalabb Vass Etelkánaknál, akit mi csak Ecinek hívtunk. Legjobb barátokként éltük meg boldog gyermekkorunk mindennapjait: együtt jártunk például a Tisza-partra rajzolni a tájat, a természetet. Bűbájos anyukája épp akkor volt kint Leningrádban egy csoporttal, amikor még én is ott tanultam. Azt a pár napot együtt töltöttük, elvittem este színházba, segítettem neki bevásárolni, s megmutattam annak a csodálatos városnak néhány olyan rejtett kincsét, ami nem fért bele a hivatalos városnézésekbe. S a lányát, azaz Ecit ki vette feleségül? Glück Miklós! Ma Eci egyébként Tokaj festőjeként közismert és köztiszteletben álló személyisége a városnak.

Viszont az is lehet, hogy Sidlóczy Béla tanár bácsi, a tokaji 361. számú Klapka György úttörőcsapat csapatvezetője indított el engem az újságírói pályámon, amikor 11 éves koromban beírta az úttörő igazolványomba a „krónikás” megbízatásomat. S valóban, abban az időben én írtam a csapatnaplót.

Részlet az úttörő igazolványomból

A gimnáziumi éveim során Kati néni tanította nekünk a magyar nyelv és az irodalom tárgyat. Minden órája hatalmas élményt jelentett számunkra. Bevallásuk szerint Csikai Erzsébet is és Erdélyi Erzsébet is Kati néni hatására lett magyar nyelv és irodalom tanár. Fogalmazás terén támogató, bátorító, igen pozitív tanulási környezetet biztosított. Emlékszem, hogy az olyan órák után, amikor fogalmazást írtunk, a következő órán mindig felolvasta nekünk a legjobban sikerült dolgozatokat. Élmény volt meghallgatni az osztálytársaim munkáját, így mindnyájan rengeteget tanultunk egymástól is. Ez azt jelenti, hogy Kati néni nem csupán nagyszerűen tanított, hanem kiváló menedzser is volt: bevont bennünket is az oktatásba, tág teret adott mindnyájunknak, tudva azt, hogy az egymástól tanulás – azaz az ő tudja, én meg nem effektus – rendkívül hatékony. Mindig újított, új utakat keresett. Például a tananyagunk mellett önállóan kidolgozandó, részünkről kreativitást igénylő érettségi tételeket is kaptunk tőle. Az egyik a Picasso Guernica című festményének az elemzése volt. A másik pedig Cseres Tibornak a Hideg napok című, akkor frissen megjelent könyvének a bemutatása. Biztos vagyok benne, hogy Kati néni a különleges magyartanításával nagyban hozzájárult ahhoz, hogy végül, akárcsak Erdélyi Erzsébet és Szilasi József is, az életünk során annyit publikáltunk.

Később, már a munkahelyemen, a népességnyilvántartás kialakítása hatalmas szakmai kihívást jelentett mindnyájunk számára. Annak előkészítésén dolgozva, a munkám során többek között az utcanevek egységesítésével foglalkoztam, s az általam javasolt megoldást abban az Alkotó Ifjúság

pályázatban foglaltam össze, amit a főhatóságunk, a Központi Statisztikai Hivatal írt ki. A pályamunkámat kiállították az 1976. évi Budapesti Nemzetközi Vásáron, s ott jómagam is bele tudtam lapozni. Ez lehetett tehát a következő „publikációm”. A munkám annotációja 1976.05.05-én megjelent a [Statisztikai szemle](#) 541. oldalán.

A KSH Számítástechnikai Főosztálya által a főosztály, valamint a SZIG, az OSZI az OSZV és az Állami Népszámláló Hivatal fiataljai részére meghirdetett pályázatra 6 dolgozat érkezett be. A bíráló bizottság értékelése alapján a következő dolgozatok részesültek díjazásban:

- I. díj: Broczkó Péter (Állami Népszámláló Hivatal): Országosan egységes utcanévjegyzék kialakítása, hasznosítása, és továbbfejlesztésének feltételei
- II. díj: Putnai Aranka (SZIG): Input modul IBM 370/155 gépre
- III. díj: Fóti György (SZIG): A MARK IV felhasználása

A jutalmam alig 25 éves koromban [egy KSH elnöki dicséret](#) volt (20. melléklet)

megőrzése. A munkám során egyszerűen nem hibázhattam.

A népszámlálási adatoknak az összeírási kartonokról mágneses adathordozóra konvertálása után azzal kezdtem foglalkozni, hogy milyen hasznot hajthatna az országunk számára ez az akkor még világszerte újdonságot jelentő adatállomány. Operációkutatási módszerekkel egy univerzális optimalizáló modellt alakítottam ki. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem ezt kisdoktori címmel honorálta. Ennek az univerzális modellnek egy másik, konkrét megvalósításáról tartottam előadást Szegeden, a Neumann János Számítógéptudományi Társaság I. országos kongresszusán, 1979-ben a „[A nagyvárosi általános iskolai beiskolázás optimalizálása](#)” címmel. Ez lehetett a következő publikációm.

1982-ben három nagy informatikai cég összevonásával kialakult egy hatalmas, 1500 fős számítástechnikai cég, a Számalk, melynek legelső, már „számalkosként” felvett dolgozója én lettem. A marketinges részen helyezkedtem el. A marketing tulajdonképpen ennek az óriási vállalatnak az előretolt helyőrségeként funkcionált. Mi kerestük-kutattuk azt az információt, melynek alapján a cég kialakíthatta az előrehaladási-fejlesztési politikáját. Abban az időben a Számalk forgalmazta a

Az első nemzetközi, 8 oldalas sajtóigazolványom fényképes része. A nyolcvanas években még csak külön kérelemre és külön díj ellenében állítottak ki nemzetközi sajtóigazolványt, annyira kevés magyar újságíró utazott külföldre

Az első igazi cikkem a Honvédelmi Minisztériumnak a hadművelleti-harcászati folyóiratában, a Honvédelemben jelent meg „A népszámlálás adatvédelme” címmel, 1977 januárjában. Akkoriban az adatoknak még nem volt igazán értéke, hiszen az akkori műszaki lehetőségek csupán viszonylag kicsi állományok kialakítását tették lehetővé. Az ország első igazán nagy, s emiatt értékes adatmennyisége a népszámlálás volt. S mivel én napi szinten annak a mágnesszalagon tárolt állományával dolgoztam, nagyon komoly, felelősségteljes feladatot jelentett számomra folyamatosan ennek a hatalmas értéknek a

szocialista országok Egységes Számítástechnikai Rendszerébe (ESZR) tartozó R-20, R-30 stb. gépeket. Jó időben voltam jó helyen. Ekkor jelentek meg a horizonton a mikrogépek. Számunkra már akkor nyilvánvaló volt ez a fejlesztési irány. Akkoriban az újdonságok elsődleges megismerési forrásai a nemzetközi

vásárok voltak. Ezeket látogattam végig, s a munkahelyemre leadott újtjelentés mellett a vásárokon tapasztaltakról beszámoltam tipikusan a Számítástechnika nevű újságban is. Amikor valósággal berobbant a hírlappiacra a Neumann János Számítógéptudományi Társaság által kiadott Mikroszámítógép Magazin, akkor ott a hírek rovatvezetője lettem.

1983-ban lettem tagja a Magyar Újságírók Országos Szövetségének (MÚOSZ). Ekkor már áthelyezéssel a Központi Statisztikai Hivatal Számítástechnika-alkalmazási Főosztályán dolgoztam, mely akkor a számítástechnikai minisztérium feladatait látta el. Továbbra is jártam a nemzetközi vásárokat, most már a saját pénzemen. A nemzetközi vonatjegy szinte ingyen volt, a szállás a vásárok idején szintén bőséges választékban, fillérekért volt elérhető. Így aztán folytathattam a számítástechnikai újdonságok követését. Mivel a mikrogepek főbb jellemzőit egy Commodore-64-en, egy saját fejlesztésű BASIC-programmal folyamatosan nyilvántartottam, ezen tudásbázis alapján én mindig naprakész voltam az újdonságok tekintetében. Ennek a munkának az [eredményét](#) a munkahelyem, a Központi Statisztikai Hivatal ki is adta.

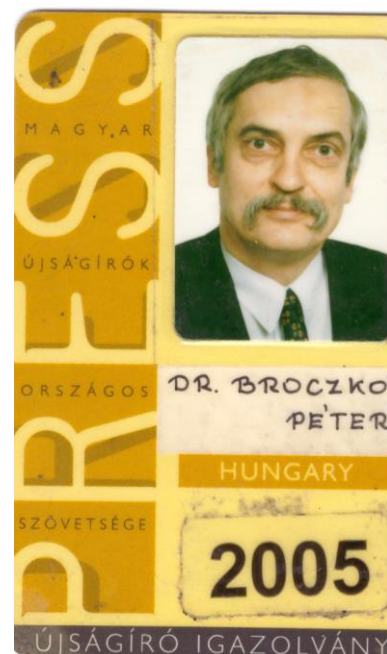
A MÚOSZ által biztosított újságíró igazolvány egyébként hatalmas segítséget jelentett. Plovdivba, Lipcsébe, Brünnebe stb. megérkezve azonnal akkreditáltam magam, s így bekerültem az újságírók felé nyújtott híráramba. Mindig tudtam, hogy melyik cég mikor és hol tart sajtótájékoztatót. Ezek gyakorlatilag mindenütt oroszul zajlottak, így aztán egyrészt kiválóan értettem az előadókat, másrészt lehetőségem nyílt azokon nyilvánosan kérdezni is.

1987-ben hatalmas meglepetés ért. Kaptam a MÚOSZ-tól egy levelet, mely szerint tagrevíziót tartottak, s az újságírói inaktivitásom miatt, fellebbezési lehetőség biztosításával ugyan, de felfüggesztették a tagságomat. A fellebbezésem mellékleteként készítettem el az újságíró szövetségi tagságom utolsó három esztendeje alatt megjelent, legalább egy gépelt **nagy** oldalas, azaz a legalább 1800 leütéses terjedelmű cikkeim [listáját](#), mégpedig háromféle rendezettségben. Meglátva a 31 oldalas anyagot, természetesen azonnal aktiválták a tagsági viszonyomat, s azóta is, a mai napon is tagja vagyok a MÚOSZ-nak.

A publikációs tevékenységemnek két, előre egyáltalán nem látható eredménye lett:

- Az egyik a Mikrokalauz kiadványsorozat, melynek keretében többek között a naprakész hardver- szoftver árlista tekintetében a hazai piacon végig monopolhelyzetben voltunk. Mai kifejezéssel élve: néhány erőtlen „cápatámadást” épségben túlélve boldogan lubickoltunk a kék óceánban (lásd az általános iskolai ötödikes pingpongeredményemet).
- A másik a szocialista országok mikro- és miniszámítógépei vonatkozásában pedig már az egész világon is szinte teljesen egyedülálló, átfogó ismeretekkel rendelkezünk. Ez globálisan szemlélve is, túlzás nélkül is egy komoly, stratégiai jelentőségű, értékes tudás volt. Nem véletlen, hogy ez bizony igencsak felkeltette mindkét nagyhatalom esetében a közismert három betűvel rövidített illetékes szolgálatainak az [érdeklődését](#). Ami viszont a saját szempontomból közvetlen eredmény, hogy erre a saját fejlesztésű ismeretbázisra alapozva írhattam meg a kandidátusi értekezésemet.

Ezen történések következtében született meg a következő, gyakran ismételt családi mondásunk, nagy szavakkal azt is

Később már egységes sajtóigazolványt vezettek be mind a hazai, mind pedig a külföldi rendezvényekhez

mondhatjuk, hogy ez lett a családunk életének a mottója: „*Ha nem csinálunk semmit, akkor **biztosan** sehova sem jutunk. Viszont, ha cselekszünk, akkor **biztosan** előrébb kerülünk. Még ha nem is oda, ahova eredetileg terveztük.*” Ezen mondásnak az aktív ága az életünk során számtalanszor igaznak bizonyult. Azonban az aktív szó nálunk **mindig** csak szívvel-lélekkel, teljes erőből folytatott küzdelmet jelentett. A kívánt eredmény **sohasem** érhető el úgy, ha csak 3 lépés távosságra állunk a munkától.

A publikációim listája öt forrásban is megtalálható a neten. Az első hármát számomra ismeretlenek tettek fel. Ezek közül az egyik a [Wikipedia](#). A másik a Magyar Tudományos Művek Tára ([MTMT](#)), mely a Magyar Tudományos Akadémia égisze alatt működik, s mint írja, 69 általam írt, nyomtatásban megjelent tételt tartalmaz. A harmadik egy nyilvános, nemzetközi állomány-megosztó rendszer, az adoc. Ez egy ötoldalas anyag. A negyedik a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság által létrehozott Informatikatörténeti Fórum ([ITF](#)), ez a lista az egyetemi honlapomon a létrehozása idején megtalálható tartalmon alapul. Végül az ötödik az [Óbudai Egyetem](#) honlapján szereplő publikációs jegyzékem, mely a korábbiaknál egyrészt bővebb, másrészt pedig azokkal szemben a minőségi előnye, hogy a rajta szereplő cikkek, tehát maguk a cikk-szövegek jelentős részben már fel vannak rá linkelve, azaz olvashatók is és letölthetőek is.

Megható párhuzamok

Curriculum vitae (Erdélyi Erzsébet gimnáziumi osztálytársam)

Kati néni nem csak Fejsze Jánossal bennünket állított egy egész más pályára, hanem több más osztálytársamat is, például Erdélyi Erzsébetet. Őt azért kértem meg a saját történetének leírására, hogy egy harmadik „Kati néni” példát is lásson a kedves olvasó. Ez az írás egyúttal azt is szemlélteti, hogy a tokaji gimnáziumban a többi tanárunk is mennyire segítőkész volt. Következzék tehát Erzsébet története a gimnáziumi éveiről, s arról is, hogy ezt a segítséget ő az élete során hogyan is érvényesítette.

De jó, hogy latinos osztály voltunk, így nem tűnik nagy zolárnak a latin műfajmegjelölés a rövidebb „önéletrajz” helyett. Valójában nem is az. Nevezzük inkább visszaemlékezésnek, és az is töredékes lesz csupán, mégis megéreztet talán valamit abból a hangulatból, amely felejthetetlené tette számunkra az együtt töltött négy esztendő, és reflektál a Péter által felidézett élményekre is.

Kezdjük hát a latinnal!

Péter csodálatos emlékezőtehetséggel rajzolta elénk a sorsszerű „kiválasztódást” a latinra – gimis korszakunk nyitányaként. Sokan úgy érzik, elpazaroltak négy évet a latintanulással, mennyivel többre mentek volna a némettel vagy angollal! Van benne igazság, de némi szűklátókörűséggel párosul. Olyan alap volt ez, amelyre könnyebben ráépülhetett jó néhány mai divatos nyelv. Persze csak ha adódott erre lehetőség, társult a tanuláshoz kitartás és megfelelő motiváció. Péter számára ilyen volt az eszperantó, amit nagy lelkesedéssel és sikeresen elsajátított, sőt, bennünket, osztálytársait is megpróbált ösztökélni, türelmesen foglalkozott velünk, ám mi „hősiesen” ellenálltunk. Természetesen Péter volt az egyik legjobb oroszos és latinos is az osztályban, még versenyeken is indult. Később sokan rádöbbenhettek, hogy az orvosi, mérnöki, tanári pályán is milyen nagy hasznát veszik az antik műveltségnek.

Hogy el ne felejtsem: engem a latintanulás majdnem férjhez is adott. Ugyanis tanárunk, akit magunk között Cicerónak nevezünk, két érettségi szóbeli felelet között, déli 12-kor a 35 °C-os hőségben a sportpályán róva a köröket, megkérte a kezemet, mondván: ha már ilyen egyforma az érdeklődésünk, miért ne házasodhatnánk össze? Nem zavarta a köztünk lévő, nagyjából 30 évnyi korkülönbség, a gondolkodásbeliekről már nem is beszélve. Ezt a lehetőséget kihagytam, a latin tanulását viszont a debreceni egyetemen folytattam, és soha nem bántam meg.

Gimnáziumi osztálykirándulás, ahol Erdélyi Erzsébet középen a szigorú Cicerót imitálja. A szerző felvétele

Lehet, hogy én örültem egyedül annak, hogy latint fogunk tanulni? Mert én valóban örültem, elmondom miért. Katolikusként rendszeresen látogattam a szüleimmel a miséket, amelyeken latinul folyt még akkoriban a szertartás. Magával ragadott a nyelv eleganciája, zeneisége, titokzatossága. Szerettem volna tudni, hogy „mit mond a pap bácsi”, ezért szívből örültem a latintanulás lehetőségének. A sors iróniája folytán mire megértettem volna a latin szöveget, magyarrá váltott a misenyelv.

Ám akkor már beleszerettem a csodálatos antikvitásba. Igaz, mire megszereztem a diplomámat, kiment a divatból, csupán néhány nagyon elit vagy nagyon Isten háta mögötti gimnáziumban lehetett volna elhelyezkedni vele. A 9 évig tartó latintanulás mégis olyan tartást és olyasféle műveltséget adott, ami semmi mással nem pótolható. Humán beállítottságomnak nagyon is megfelelt. Jól passzolt a magyar nyelv és irodalomhoz, ami diplomám másik felét adta, és igazi szívszerelemként végigkísérte életemet.

De ne szaladjunk ennyire előre!

Tanári példaképeim hozzájárultak ahhoz, hogy én is ezt a pályát válasszam. Hatodik osztályban váratlanul betoppant egy különleges tanár az életünkbe, és bár biológia–kémia szakos volt, osztályfőnökként rendkívüli hatást gyakorolt rám, egyszerűen azzal, hogy „felfedezett”. Elsősorban a magam számára, mert addig nem voltak különös ambícióim, de Ő – életemben először – megízleltette velem a „kitűnő” bizonyítvány ízét. Kriezer Györgynek hívták.

És mit ad Isten? A gimiben épp egy osztályba kerültem a lányával, Zsuzsannával, a felesége, Erzsike néni pedig a szabás-varrás titkait, szépségeit fedeztette fel velem, nem is titkolva, hogy kedves tanítványa vagyok, és én is őszinte szeretettel ragaszkodtam hozzá.

A gimnáziumi osztályfőnökeink: „Kati néni” és „Laci bácsi” aztán megállíthatatlanul sodort a tanári pálya felé. Imponáló felkészültségük, csodálatos emberi tulajdonságaik többünk számára pedagógusmintául szolgált. Humor és szigor szerencsés és harmonikus ötvözeete tette felejthetetlené az együtt töltött magyar- és történelemórákat. Nem ismerték a kivételezést, az ösztönzésnek viszont számtalan formájával neveltek bennünket. Bár Kati néni volt a hivatalos osztályfőnökünk, Laci bácsi épp olyan odafigyeléssel egyengette a sorsunkat, különösen akkor, amikor kisbabájuk született, és átmenetileg ő lett az osztályfőnökünk is. Neki köszönhetem, hogy nem tanítóképzőbe jelentkeztem,

hanem bevállaltam az egyetemet. Akkoriban ugyanis nagyon nehéz volt a magyar egyetemekre is bejutni, és a két osztályfőnök erélyes biztatása nélkül meg se próbáltam volna. Ha azt is tudom, hogy magyar–latin szakra egyetlen hallgatót fognak felvenni, „oda se ballagok”. Igaz, Molnár Tivadar tanár úr le akart beszélni, mondván, hagyjak ki egy évet, ő felkészít matematika szakra, mert a latin már nem korszerű. (Pedig ismerte a képességeimet, nem igazán voltam matematikus alkat, hogy finoman fogalmazzak.) De Judu nénit is említhetem, aki nem írta be a kémia dolgozatomra kapott egyest, megvárta, míg utolérem magam és ki tudom javítani. Még vigasztalt is a szünetben. Dévald tanár úr rám bízta a kamarakórus vezetését, Tenkács tanár úr pedig művészettörténeti témákat adott, mert látta, hogy nem örököltem édesapám rajztehetségét. Csikai Erzsike a találkozóinkon mindig elmondja, hogy ezekre a beszámolókra még ma is emlékszik. Matyi bácsi (Mátyás tanár úr) mindig engem kért, hogy kezdjem el a Siraka, maja sztrana radnaja című nótát. Kiss Márta néni behívott a könyvtárba, elbeszélgettünk az irodalomról, mindig kedves és figyelmes volt velem. Rozika néni kedvéért hajnalok hajnalán egy vonattal előbb mentem Tarcalról Tokajba, hogy gyakorolhassam a zsugor fejenállást, és amikor sikerült, én voltam a legboldogabb. Én ugyan nem bíztam magamban, de ő tudta, hogy menni fog. Elnézőek, kedvesek, segítőkészek voltak akkoriban a tanárok, még azok is, akik nem is tanítottak bennünket, a mieink meg különösen. Bízta bennünk, mi meg hálásak voltunk a figyelmükért. Természetes, hogy a pedagógus pálya többünk számára vonzóvá vált, hiszen a példájukat követtük. Emberségüket szinte mindenki lemásolta és magával vitte egész életére. Ilyen munícióval kevés osztály dicsekedhetett, meg is lett az eredménye.

A Debreceni Egyetem (akkor még Kossuth Lajos nevét viselő Bölcsészkar) ugyanolyan alma mater lett számomra, mint a tokaji gimi volt. De nem csupán nekem volt édes és tápláló szellemi anyám, hanem az egész családomnak. A férjem (Szabó Attila) itt végzett történelem–földrajz–latin szakon, a nagyobbik fiunk (Szabó Gergely) geográfusként itt is tanít, a kisebbik fiunk (Szabó Bence) is itt szerzett történelem–földrajz szakos tanári oklevelet, sőt két menyünet is ez az intézmény bocsátotta a tanári pályára. Hármunknak még a doktorálás lehetőségét is megadta. Csodálatos évek voltak, csodálatos tanárokkal.

Nagykőrös, Arany János városa adott otthont, kenyérkereseti lehetőséget pályakezdőként, és végleg itt ragadtunk. 21 évig köztanár voltam középiskolákban (Toldi Szakközépiskola és Arany János Gimnázium), majd – miután már családi helyzetem is megengedte – nagyot váltottam. A fővárosban, az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán Grétsy László tanszékvezető szárnyai alá kerültem, aki mind emberként, mind tudósként szintén példakép volt számomra. Az ő szárnyamelege röpített előre a tudományos tevékenységben. A nyugdíjazásomig itt töltöttem 14 évet „jutalomjáték”-nak szoktam nevezni. Az ELTE tanári körében olyan barátokra leltem, akikkel a mai napig tartjuk a kapcsolatot (Kévekötlők nevet viseli a baráti körünk, negyedévente találkozunk, és mindig feltöltődünk egymás társaságában). Ez volt a harmadik alma materem, amely docenst nevelt belőlem.

A negyedik pedig a nyugdíjas időszakom. Ez utóbbi tíz év kiteljesítette az életemet: született három tündéri leányunokánk, létrehoztam és 10 évig vezettem egy baráti kört, amely igen aktív és sokirányú tevékenységet folytatott, óraadóként 20 éven át tanítottam a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karán, grafomániáról árulkodik 400 felé közeledő publikációm, előadásokat tartok, két énekkarban énekelek, és mindenféle szellemi tevékenységet vállalok, ami szórakoztat (és csak olyat). Bocsánat, ha mindez dicsekvésnek hat. Egyszer Kati néni megállapította: „Szeret téged a Jóisten.” Azt hiszem, igaza van. A köszönet elsősorban Őt illeti, majd kedves Tanáraitam (mindenekelőtt Katit és Lacit, akik egy idő után már „néni” és „bácsi” nélküli kollégák és barátok lettek) és türelmes, minden törekvésemet támogató egykori és jelenlegi Családomat. De hálával gondolok Rátok is, kedves Osztálytársaim, akik őszinte ragaszkodással kíséritek pályámat. Kívánom, hogy még sok-sok évet tölthessünk együtt, egymásra figyelve, egymást segítve, emlékezve régi szép időkre. Maradok szeretettel: Zsike

Az én alma materem – (Lida Kotyurgina egyetemi csoporttársam)

Alma mater

A tudás - világosság, a tudatlanság – sötétség.
Ki szállna vitába ezzel?
És így, az éveink elején a sorsnak
sikerült örökre
olyan, időnként
különböző lelki szálakat
szövögetnie közénk.
És most, van mire emlékeznünk.
(Szergej Vidakasz)

2025. A soron következő szentpétervári utazásom után, késő ősszel kedvet kaptam ahhoz, hogy írok egy újabb történetet, egy memoárt.

Szóval, befejeződtek az érettségi vizsgák, s elrepült a bizonyítványosztó záróest is. Ugyan már régóta vártuk, s mégis oly szomorú volt.

A záróestünk a búcsú igazi szimbólumává vált. Mi gyönyörű ruhákban, a fiúk ünnepi öltönyökben álltak, s nevtünk, bár lelkünkre a szomorúság árnyéka vetült. Akkor úgy éreztük, hogy egy új élet küszöbén állunk, tele várakozással és változásokkal.

A gyermekkorunk utolsó napja...

Hirtelen a kedvenc filmem egyike, Sztanyiszlav Rosztockijnak a „Megérjük a hétfőt” jut az eszembe... De milyen is lesz a „hétfő” számunkra, a következő generáció számára? Hogyan is dönthetünk helyesen? Hogyan is kerülhetjük el a hibákat, hogy az életünk érdekes is legyen, a munkánkat pedig - imádjuk?

Egész éjjel jártuk a várost és sétáltunk az akkor még vízzel teli és hajók-járta Vjatka folyónk Grin rakpartján.

Valahányszor visszagondolok a ballagásunkra, az iskolai barátaimra gondolok, a szeretett és a kevésbé szeretett tanárimra. Azóta sok év eltelt, de hála Istennek, néhány tanárom még él. Köztük a kedves matematika tanárom, Jelena Fjodorovna Bannyikova. Annak idején ugyan igen fiatal volt még. Nagyon szigorú, de igazságos. Kislányosan apró termetű, szemüveges, s mindig angol kosztümben járt... A csekély tapasztalata ellenére a matematikát briliánsan tanította, Jelena Fjodorovna egy igazi profi volt. A felsősökből létrehozott egy középiskolás diákcsoporthoz, s mi beiratkoztunk, majd elvégeztük a Moszkvai Állami Egyetemnek a Távoktatásos fizika-matematika iskoláját.

Nemrég olvastam egy cikket: "A zsenik kovácműhelye: 60 évvel ezelőtt végeztek az első diákok a Moszkvai Állami Egyetemnek a Bentlakásos fizikai és matematikai Iskoláján". S eszembe villant, hiszen mi is ebben az iskolában tanultunk és végeztünk, bár a távoktatásos tagozaton. Persze, zsenik ugyan nem voltak köztünk, de azért első helyezést értünk el a városi fizikai és matematikai olimpiákon. S első próbálkozásra bejutottunk az egyetemre, ki Moszkvában, ki pedig Leningrádban. Mindezt a szeretett Jelena Fjodorovnánknak köszönhetjük! Pár évvel ezelőtt, az egyik nyáron a szülővárosomban, Kirovban jártam, s ott az Oktyabrszkij sugárúton sétálgattam. Amikor elmentem a számomra oly kedves 37-es számú iskolám mellett, egy kis csoport tanárt láttam az udvaron. Virágot tartottak a kezükben, láthatóan gratulálni készültek valakinek. Óvatosan kíváncsiskodni kezdtem, remélve, hogy felismerem valakit. Kicsit közelebb húzódva megpillantottam az alacsony Jelena Fjodorovnákat, a nagy szemüvegével ... Semmit sem változott. Ugyanazok a csillogó szemek és ugyanaz a kifejező tekintet. Csak már a hajfürtjei ezüstöskévé váltak. A mi szeretett Jelena Fjodorovnánk! Természetesen odamentem hozzá, s köszöntem. Elnézést kérve a tolakodásomért, elmondtam neki, hogy régen nála tanultam. Persze lehetetlen megismerni; több mint 50 év telt el. Viszont amikor emlékeztettem rá, hogy melyik évben végeztem és mi a nevem, emlékezni kezdett... Azt hittem, udvariasságból. Amikor azonban azt mondta, hogy akkoriban ő volt a 10. b osztálynak az

osztályfőnöke – s még mindig találkozik azzal a végzős osztállyal –, rájöttem, hogy tényleg mindenre emlékszik. Még mindig tanítja a matematikát, pedig már elmúlt 80 éves!

Bizony, ilyen kellemes emlékeket őriz az emlékezetem...

Visszatérve a középiskolai ballagásomhoz... Akkor választanom kellett, hová is menjek továbbtanulni. Leningrádba, természetesen! Az édesapám a háború előtt a Leningrádi Építőipari Egyetemen tanult, s a leningrádi fronton harcolt. Elvitt engem és a nővéremet Leningrádba, amikor még iskolások voltunk. S bár nem volt beszédes vagy társaságkedvelő ember, nagyon szerette Leningrádot, s ezt a szeretetet belénk is oltotta.

A felvételi tájékoztató kiadvány alapján kiválasztottam a Leningrádi Állami Színház, Zenei és Filmművészeti Egyetemnek az Operatőr tanszékét. Akkoriban számomra az volt a meghatározó tényező, hogy világot lássak, érdekes emberekkel találkozzak, s a kreatív tevékenységeimnek hódolhassak... Akkoriban nem voltak idegenvezetői szakok, így nem tudtam jobbat kitalálni. Azonban az okos apám visszarántott a földre, amikor elmagyarázta, hogy a nehéz kamerák cipelése és a filmkészítés – nem egy női munka... S a felvételi vizsgákon rajzokat kellett készíteni... Az iskolában helyettem a rajzművésznünk, Kolja Lescsev rajzolt, ezért kaptam ötöst... Én egyáltalán nem tudtam rajzolni... Szóval újra kellett valamit választanom, de sehogyan sem akartam „a földre ereszkedni”... Kiválasztottam a Leningrádi Repülési Műszerészeti Egyetemet – azon belül is a Repülőgép műszerész-mérnöki szakot. Beküldtem a papírjaimat, s mivel a középiskolában aranyérmes voltam, csak matematikából kellett felvételiznem. Ez tökéletesen megfelelt nekem.

Szóval, az egyetem kiválasztva, elküldtük a papírokat. Már csak meg kellett érkezni, meg kellett írni a jeles felvételit, s bekerülni az egyetemre. Azonban mindez egyáltalán nem volt ilyen egyszerű. A Gastello utcán lévő kollégiumot akkor éppen felújították, így a felvételihez először szállást kellett találnom. S ez egyáltalán nem volt könnyű, pedig manapság már minden nagyon egyszerű... Viszont eszembe jutott, hogy a 16. számú iskolából a városi fizika olimpián induló riválisom, Tatjana is Leningrádba akart jelentkezni (a nyár folyamán valahogy összefutottunk, s elmeséltük egymásnak a terveinket). Azonban az általa választott Palmiro Togliatti Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetem (LIEI) számomra akkor nagyon alacsony presztízsnak tűnt. A közgazdaságtant valahogy nem nagyon értékeltem... Csak most vannak a dicsőségtábláján olyan híres ott végzett hallgatók, mint a Csubajszok és a Mordasevek...

Viszont cselekednem kellett. Elmentem a Lesznoj sugárúton található LIEI kollégiumba (ki nem állom, ha a kollégiumot „kolesznek” hívják), s ott találtam Tatjánát. Egy csodálatosan szép, világos szobában, remek hangulatban éppen a felvételire készült.

A sorsom ezzel megpecsételődött. Elmentem a LIAP-ba a papírjamért, ahol majdnem ráfáztam a jelentkezésemre (ott aztán elsovadhattam volna a tengernyi rajzolásal, ráadásul egy olyan gyönyörű városban, mint Leningrád), s benyújtottam azokat a LIEI-re, az akkor divatos Termelésirányítási tanszékre. Majd elkezdtem nyugodtan készülni a matematika felvételimre, ami alig két nap múlva következett. Tányával mindketten jelest kaptunk, s mivel ő is aranyérmes volt, gyakorlatilag azonnal felvettek minket. Így aztán együtt mentünk boldogan haza Kirovba.

Még az egész augusztus majdnem teljesen előttünk állt, pihenés és felkészülés az új életre, a diákévekre...

Amikor augusztus végén megérkeztünk Leningrádba, a város egy borongós, felhős nappal fogadott bennünket.

Leningrád a kora őszi köntösében – ugyanolyan kontrasztos, mint az érzelmeink. A pocsolyák visszatükrözték a szürke eget, a szél susogtatta a lehullott leveleket. Viszont semmi sem szeghette a kedvünket, hiszen az izgalmas diákélet – A SZABADSÁG – várt reánk!

Anélkül, hogy az észzehatérsünkhöz időt kaptunk volna, a szeptember 1-jei megbeszélésünkön arról a burgonyáról hallottunk, melyet pár nap múlva majd be kell takarítanunk.

Igen... a krumpli egy igazi kihívást jelentett számunkra, a született városi lányok számára... Mindnyájunkat szétszállásoltak a falusi házakba. Tánya és én ugyanabban a házban laktunk, a tűzhely mögötti kuckóban. Volt ott egy megereszkedett, hálós ágykerettel ellátott egyszemélyes ágy. Valójában a keresztlécen aludtunk... Most ez szörnyű lenne, viszont akkor egész nap az agyagos

talajban sötétedésig krumplit szedtünk, s úgy elfáradtunk, hogy alig tudtunk eltántorogni az ágyig. Mostanában, amikor Tányával néha eszünkbe jut az a kolhoz, nevetünk, s felidézük a saját emlékfoslányainkat. Hogyan is vásároltunk lekvárt és sűrített tejet a falusi boltban, s hogyan is ettük meg azt lefekvés előtt friss kenyérral, pont úgy, mint a „Lányok” című filmben. Még ha olyan fáradtak is voltunk, hogyan is futottunk táncolni a falu klubjába, ahol aztán az összes leendő évfolyamtársunkkal összetalálkoztunk? Mi szükség volt a tollal töltött ágyneműre, hogy lányos álmainkba merüljünk? Az évfolyamunkon szinte minden fiú éppen akkor, frissen szerelt le a seregből, s idősebb is volt nálunk. A felvételi vizsgát is abban a katonai egységben tették le, ahol a leszerelésük előtt szolgáltak. A lányok frissen végeztek a középiskolában, s részben leningrádiak voltak, részben pedig a Szovjetunió különböző városaiból és köztársaságaiból érkeztek. Sokan jöttek Fehéroroszországból és Ukrajnából. A kolhozban megismerkedtünk ugyan, de nem mondanám, hogy barátok lettünk...

Az évfolyamunk lányai zöldegszedésen, 1970-ben

Hamarosan elkezdődtek a foglalkozások. Az első előadások, a találkozások a tanárokkal és az ország minden tájáról érkező új diáktársakkal, továbbá a csoportunkhoz csatlakozott magyarokkal. 17-en voltak, ugyanolyan fiatalok és szépek, okosak és folyékonyan beszéltek oroszul. Minden nap felfedeztünk valami újat, valami váratlant. A programozásról és a rendszeranalízisről szóló előadások lebilincselőek voltak, míg az elméleti matematika és a műszaki rajz még annál is jobb, szinte sokkoló volt.

A kollégiumok csak néhány helyet biztosítottak a városban kívüliek számára, többnyire csak a katonaságtól frissen leszerelt fiúknak. A kolhoz után néhány hétig a "Vörös sarokban" [a „vörös” jelző csak képletes, ott semmi

sem volt vörös. Ez a jelző a „vörös csillagból”, a „vörös zászlóból” származott. A második emeleten ugyanis négy kollégiumi szobát egybenyitottak. Ez hétköznap tanszobaként, hétvégenként pedig zenés estek számára táncteremként funkcionált a kollégisták és a meghívott vendégeik számára. A fordító megjegyzése] szállásoltak el minket, míg a magánszektorban nem találunk lakhatási lehetőséget.

Leningrád maga műemlékeivel és fenséges épületeivel, rakpartjaival, szürke sugárútjaival és keskeny utcáival csak rontotta a kedvünket. Sehogy sem találtunk ugyanis lakást, de még egy szobát sem. Egészen addig, amíg egy napon az együttérző feljebb járó kollégisták azt nem tanácsolták, hogy egyáltalán ne keressük.

Várjunk csak türelmesen, amíg szét nem osztanak bennünket plusz lakóként az egyes szobákba, hogy zsúfolásig megtöltsük a feljebb járók szobáit. Így is történt: Néhányan közülünk ugyan rokonokhoz mentek lakni, mások más kollégiumokba költöztek, minket viszont, a legkitartóbbakat pedig ötödéves lányokhoz költöztetve be egyesével, külön-külön szobákban helyeztek el. A fehérorosz Ljudocska összeharagkozott velünk, és mi hárman – Tánya, Ljudocska és én – lassan hozzászoktunk az új, régóta várt, szabad, de mindig éhes életünkhöz. Reggelente nem volt időnk enni, s amúgy sem volt mit ennünk. Az előadások után délután a Nyevszkij sugárúton található Leningrád tejbüfében ebédeltünk. Esténként felváltva gyűltünk össze (mindhárman más-más szobában laktunk), a szobán

belül lévő, függönnyel elválasztott kis kamrácskában, hogy teázzunk és megegyük a szüleink által küldött lekvárral megkent kenyereinket. A kenyér-evéstől aztán gyorsan kikerekedtünk, megszépültünk. Akkoriban ugyanis nem volt divatban a soványság.

Az esti tea után a második emeleti Vörös sarokba mentünk tanulni. De ezek az órák diákszínházzá alakultak. Az egyfel felettünk tanuló Szenya Szpivak és Szláva Polunyin a kollégiumunkban lakott. Most ők Szemjon Jakovlevics Szpivak - színházi rendező és tanár, a Szentpétervári Fontanka Ifjúsági Színház művészeti vezetője és a híres bohóc, pantomim-művész, színész, rendező, Oroszország népművésze Vjacseszlav Ivanovics Polunyin.

A leendő művész még iskolás korában kezdett el autodidakta módon a pantomimmal foglalkozni. Szláva Polunyin még egyetemista korában, 1968-ban megalapította a pantomim stúdióját, mely végül a „Licedei” bohóc-pantomim-színházzá nőtte ki magát. Már 1971 elejére kialakult a leendő színház magva. Ez olyan bohócokból állt, akik egyetértettek Polunyin nézeteivel, s a cirkuszt inkább drámai, mint kaszkadőr művészetnek tekintették.

Micsoda darabokat rendeztek ők a tanszobánkban! Mit számítottak nekünk akkor az egyetemi előadások és

gyakorlatok? Amikor ekkora művészek csak nekünk, a hálás elsőéves hallgatóknak rendeznek és adnak elő darabokat... Szemjon elvégezte az egyetemünket, majd felvették a színművészetire, Szláva pedig a második vagy harmadik év után abbahagyta nálunk a tanulást, s szintén a színművészetire ment át.

A híres végzőseink, Vörös Csubajsz (egyébként két vörös hajú diák járt az egyetemünkre – Csubajsz, valamint Felix, aki később

elektrotechnikát tanított) és Mordasov (a Szevergroup Kft. vezérigazgatója) később végeztek az egyetemünkön, s dicsőséget hoztak Alma Materünknek. Ez a dicsőség ugyan nem mindig jelentett jó hírnevet, viszont mindig nagyon hangos volt...

Így aztán lassacskán megszoktuk a diákéletet.

A második tanévben megkaptuk az ötödik emeleten lévő, világos, hangulatos 105-ös szobát. Ezt a diáktanács akkori elnökének, Buharinnak köszönhattuk, akivel az első egyetemista újrakezdésünkön találkoztunk és össze is barátkoztunk. Az ötödéves szobatársaink ugyanis végeztek, s mi (Ljuda, Tánya és én) lettünk a szoba teljes jogú tulajdonosai. Meghívhattunk az évfolyamunkról még két lányt, hogy lakjanak nálunk. Így csatlakozott a triónkhoz Tamara és Olja. A miénk volt az egyik lehangulatosabb és legtisztább szoba a kollégiumban, még oklevelet is kaptunk érte!

Az első félév legnehezebb része az volt, hogy meg kellett szoknunk az állandó rossz időjárás és a kora reggeli előadásokat. Este ugyanis lehetetlen volt korán lefeküdni, hiszen a kollégiumi élet legérdekesebb része csak az éjfélhez közeledve kezdődött.

A nagyelőadónkban. Elöl Olga Iljina néz ránk, mögötte Olga Dubik, mögötte sötét szemüvegben Ferenc, ő mögött Ljova Meriin. Ott és akkor még mindenki járt az előadásokra, s azok mindig telt házzal mentek

A vasárnap reggel mindig egy kellemes dilemmával kezdődött: hova is menjünk ma? Szerettük ezeket a napokat Leningrád kulturális kincseinek felfedezésével tölteni – legyenek azok múzeumok, fenséges paloták vagy festői parkok.

Este pedig kollégiumunkban különleges atmoszféra uralkodott: a Vörös sarokban mi lettünk a parkett ördögei. Jive-ot táncoltunk, ami akkoriban nagyon divatos volt! A leningrádiak is eljöttek, ami még jobban feldobta a hangulatot.

Az első sorban, Broczkó Péter két odalán Tánya és Lida (a jelen fejezet szerzője), a második sorban bal szélén Ljuda, a szőke hajú belorusz szépség

Az első vizsgaidőszakhoz a legnagyobb komolysággal álltunk hozzá. Annyira erős volt a honvágyunk, hogy úgy döntöttünk: a magyar diákokkal együtt korán letesszük az összes vizsgát. Erre Ljuda is biztatott, aki négy évvel idősebb volt nálunk, komolyabb és gyakorlatiasabb volt.

Az első félévet jeles eredménnyel zártuk, s egy héttel korábban sikerült hazamennünk. A nyári vizsgaidőszakra már annyira jól éreztük magunkat Leningrádban és a kollégiumban, hogy már eszünkbe sem jutott, hogy hazasiessünk.

Az első egyetemista nyaram igen forróra sikeredett. Az építőtáborokban a fiúk többsége épületeket és utakat épített, míg a lányok mocsarakat csapoltak le. Nem hangzik ez különösebben romantikusnak, s őszintén szólva, maga a munka sem volt éppen kellemes. Sár, szúnyogok, kemény fizikai munka... De győzött a fiatalság. Viccelődtünk, énekeltünk, versenyeket rendeztünk, tánc viszont sajnos nem volt. Végső soron mi magunkat valami fontosnak, valami szükségesnek éreztük. S nekünk úgy tűnt, hogy még a mocsári munka sem ronthatja meg az életünket. A fiatalság, ez olyan – hogy még a legpiszkosabb munkát is kalanddá tudja varázsolni.

Szeptemberre Leningrád ismét megtelt a diákok nyüzsgésével. A turisták elmentek, a nyaralók visszatértek dolgozni, s velük együtt mi is készen álltunk az új tanévre. Leningrád immár az otthonunkká vált, s izgatottan

Az évfolyamunk fiai 1969 nyarán búcsúznak az építőtábortól. 1,2 km hosszú téglafalat építettek egy gépjármű-bázis köré. A háttérben látható, hogy falba színes téglából beleépítették az egyetemünk rövidítését: LIEI. Az első sorban bal szélén Kolja Ivanyissev látható

üdvözöltük újra, a szeretett Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetemünkkel együtt. Örökké hálás leszek Tányának, aki ezt az egyetemet választotta, s én követtem őt. Ez az öt tanév hihetetlenül intenzív volt: megtapasztaltuk a kimerítő vizsgákat, a diákszerelm szédítő szenvedélyét, az elkerülhetetlen csalódásokat, s természetesen a közös sikereinket.

Bármennyire is hihetetlen, de igaz: mi, a Palmiro Togliatti Mérnök-Közgazdász Egyetem 1973-as végzősei, továbbra is találkozunk a szeretett Szentpéterváron! Ezek az összejövetelék régen ritkák voltak, ötévente egyszer, de most nagy örömeinkre minden évben összegyűlünk, sőt, van, amikor többször is!

Hatalmas köszönet a csodálatos leningrádi barátainknak, akik fáradhatatlanul szervezik ezeket

Egy boldog diákcsalád a kollégiumunk előtt, a sűrű hóesésben

a szeretetteljes összejövetelüket. Külön köszönet a drága Tolik Gorisevnek – a vendégszerető, szeretett és mindig ilyen melegszívű barátunk! S természetesen Olga Brojdonak (Iljinának), a legígéretesebb évfolyamtársunknak, aki még mindig tanít a mi csodálatos egyetemünkön! Még van remény, hogy újra találkozunk és nem csüggedünk: a Lesznoj sugárúton elhelyezkedő kollégiumunkban lévő 105-ös szobánkba még teljes létszámmal (Tánya, Ljuda, Olja, Tamara és én) elmegyünk, ahová Tányával az idén felújítás miatt nem tudtunk bejutni. Szeretnék bemenni a szobánkba, és felidézni, hogyan találtam ott annak idején Tányát, amint a matematika tankönyveit bújja, a felvételi után hogyan ünnepeltük együtt a Haditengerészet Napját, hogyan sétáltunk remek hangulatban a Néva partján. Hogyan tévedtünk el, s az egyik kereszteződésben meglátva egy rendőrt, hogyan rohantunk hozzá segítséget kérni... S akkor egy kis rendőrségi GAZ-zal elvittek minket a Lesznoj sugárúton lévő kollégiumba... Milyen melegszívű leningrádi rendőrök éltek ott akkoriban!

Köszönöm mindenkinek, akinek volt türelme elolvasni az emlékirataimat...

P. S.: Befejeztem a történetet. Elküldtem a középiskolai barátnőmnek, Tányának, akire azok, akik olvasták a „Подружки”, azaz a "Barátnők" című novellámat, emlékezni fognak. Azonnal felhívott, elcsukló hangon. Ez az írás eszébe juttatta, hogy annak idején meglátogattott engem Leningrádban, sőt, még az egyik évfolyamtársunkba bele is szeretett. Izgalmas volt... Szép napot mindenkinek.

A fényképek forrása alapvetően Gorisev Anatolij Matvejevicsnek a „Diákéletnek (LIEI, Termelésautomatizálási tanszék, 1968-1973) és az azt követő életnek (kit, hova vetett a sors, 1974-2013) a fényképei” c. [prezentációja](#)

Kati néni lánya

Emlékszünk még az első gimnáziumi szülői értekezletünkre? Ott írtunk arról, hogy azt követően nem sokkal, 1964. november elején Kati néninek megszületett a kislánya. Telt-múlt az idő, ő is felcseperedett. Lassan már be is fejezte a gimnáziumot, s eljött a pályaválasztás ideje. Hallott a külföldi ösztöndíj lehetőségéről és neki a Várnai Közgazdaságtudományi Egyetem idegenforgalmi szaka tetszett meg. Sikeresen felvételizett, kiutazott oda és az ötéves tanulmányai után meg is kapta a diplomáját. Az egyetemen ismerkedett meg a férjével is.

Magyarországon kezdték el a nagybetűs közös életet. Itt született kislányuk is, Kati néni unokája, és

Kati néni lányának a kislánya, azaz Kati néni unokája

bár már kisgyerekként szüleivel az Egyesült Államokba került, sok nyarat töltött Debrecenben a nagyszülőkkel. Jelenleg a New York Times egyik podcast műsorának a főszerkesztője. Férjével Londonban élnek.

Még térjünk vissza Kati nénihez, az érettségi óta eltelt évekhez.

Kati néni a legeslegutolsó osztályfőnöki óránkra behozta a gimnáziumunk egyetlen magnetofonját, azt a bizonyos magnetofont, amelyikkel Fejsze Jánossal a

felvételink előtt az orosz anyanyelvűek által elmondott nyelvleckéket hallgattuk. Minden osztálytársunk mondott rá búcsúzóul néhány szót.

Ezt az alig négy percnyi felvételt az 50. érettségi találkozónkon immár digitalizálva hallgathattuk vissza, s az osztályunk honlapjáról most is [meg lehet hallgatni](#). Bizarr, mert a megszólalók közül már sokan nem is élnek. Viszont a szalagról hallhatjuk, hogy Kati néni meghatározó szerepét négyen is kiemelik!

Az 50 éves találkozónkra osztályunk tarcali csapata nevében Andrassy Zoltán és Erdélyi Erzsébet erre az alkalomra két tablót is készített. Az egyik [köszönetnyilvánítás Kati néninek](#), a televíziós tornyos Kopasz hegyről Tarcal és Tokaj felől készült fényképével, alatta pedig a tarcali általános iskola, s a tokaji gimnázium épülete. Az utóbbi kép külön értéke, hogy rajta van az a földszintes toldalék épületrész, amelynek egyik termében osztályunk a gimnáziumi négy esztendőjét töltötte.

A másik tabló [köszönetnyilvánítás Kati néninek és Laci bácsinak](#) az egykori tarcali csapat nevében a Tarcalon felállított, Európa legnagyobb Jézust ábrázoló, 8,5 méter magas, 50 tonna súlyú gránit szobrával; továbbá a nevezetes tarcali honfoglalás kori tarsolylemezzel, amelyet a Magyar Nemzeti Múzeum őriz. Ezzel azt szerették volna jelezni, hogy ők rakták meg a tarisznyánkat oly kincsekkel, amelyek segítségével egészen jól elboldogultunk később az életben.

Kati néni a virágkötőművész Perger Gizi osztálytásunktól kapott virágköltéménnyel

Laci bácsi

Mindkét kép a 40. évi osztálytalálkozókon, 2008. október 4-én készült. Erdélyi Erzsébet felvételei

2016. július 22-én, Nyíregyházán tartottuk a 48. érettségi találkozónkat, s egyben megünnepeltük osztályfőnökeinknek a 75. születésnapját is. Vajon van-e a világon még egy olyan tanár-házaspár, akik a 75. születésnapjukat az életük legeslegelső osztályával, azok gyermekeivel, sőt, mint a képen is látható, azok unokáival együtt ünneplik meg? Az osztályunk a fotós mögül lélegzet-visszafojtva követi a tortafelvágási ceremónia alakulását (a kép jobb oldalán felül be is nyúlik a képbe egy kéz, mely éppen filmezi ezt a történelmi pillanatot)! A képen szemben Fejsze János a bal oldalon álló három unokájával, a jobb oldali unoka pedig Bajusz Marikáé. Erdélyi Erzsébet felvétele

50 éves találkozó Tokajban, 2018. június 1-én. Én akkor épp külföldön voltam. A kép Erdélyi Erzsébet gépével készült

50 éves találkozó Tokajban, 2018. június 1-én. A kép Erdélyi Erzsébet gépével készült

A kölcsönös szeretet vizualizálása. A tekintetük is és a kezük is gyengéden összeér.
Tokajban, az 50 éves találkozózn, 2018. június 1-én. Kati néni Bajusz Marikával. Egy kinagyított részlet Erdélyi Erzsébet egyik felvételéből

Ehhez a képhez illő részlet az [56. gimnáziumi osztálytalálkozó](#) egyik beszámolójából, aminek „A gyermeki szeretet tárgyi megvalósulása és annak megható viszonzása” címet adhatjuk:

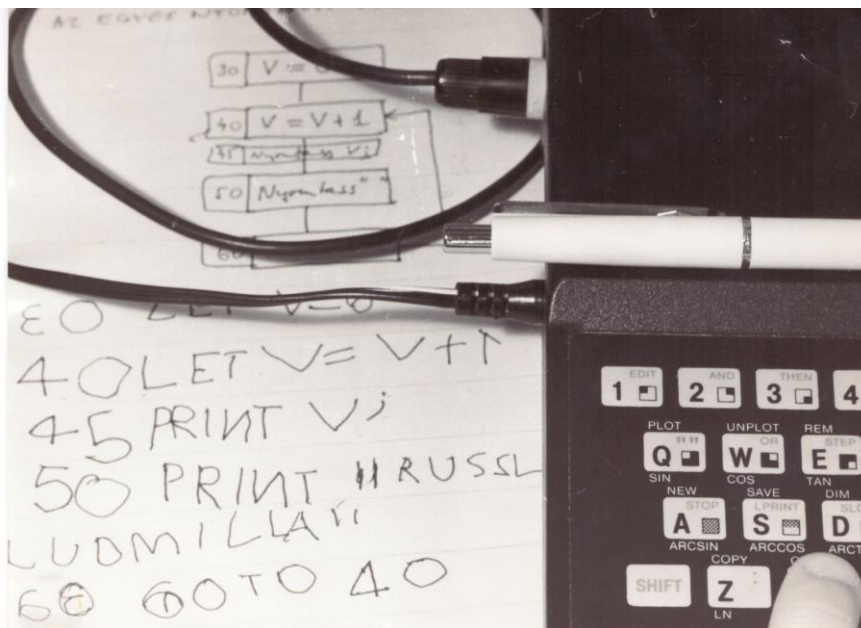
„... Ekkor felállt Jánosi Gabi, s odament Kati nénihez. Átadott neki két kis teknősbéka-játékot azzal, hogy hallott Kati néni teknősbéka-gyűjteményéről. Erre Bajusz Marika is odament, s szintén átadott Kati néninek egy nagy teknősbéka-játékot. Kati néni nagyon megörült ezeknek. Jelezte, hogy valóban gyűjti a teknősbéka-játékokat, s 178 darab van már belőlük otthon. Ez a három teljesen új, ilyenek még nincsenek neki. Majd elmesélte a gyűjtés megható háttérét is. Ők Laci bácsival óvónőképzőben is tanítottak, ez pedig azt jelentette, hogy a hallgatóknak ott szakmai gyakorlatra is kellett menni. Őket természetesen elkísérték a tanáraik is, így Kati néni is. Az egyik óvodában volt egy kisgyerek, aki a kezében mindig magával hordott egy teknősbéka-játékot. A mindig alatt azt kell érteni, hogy azt a babát még evés közben sem engedte el. A szakmai gyakorlat kéthetes volt. Az utolsó napon Kati néniék a hallgatókkal elbúcsúztak az óvodásoktól. S amikor már javában mentek kifelé a folyosón, akkor ez a kisgyerek utánuk szaladt, s odaajándékozta Kati néninek a teknősbéka-játékát...”

Gimnáziumi osztálytársaink továbbra is tartják egymással a kapcsolatot. Az érettségink óta Kati néni, s amíg élt, a férje, Laci bácsi fogta össze a csapatot. Már lassan egy évtizede határoztuk el, hogy nem öt évenként, hanem már évente találkozunk egymással. Sajnos, már évről évre egyre kevesebben. A 2024-ben tartott 56. éves érettségi találkozónkról [a gimnáziumi osztályunk honlapján](#) lehet olvasni.

A fiunk

Az életem alakulását szerintem nagyon erősen befolyásolta, hogy külföldön végeztem az egyetemi tanulmányaimat, két szempontból is:

- egyrészt a kinti magyar csapat azért gyakorolt igen erős hatást az egyes csapattagokra, mert ott végül is – különösen eleinte – tulajdonképpen egy szigetet alkottunk. S a tagoknak nagyon széles és igen színes volt az érdeklődése, például véletlenszerűen felsorolva: amatőr rádiózás, sakkozás és sakkszimultán, rajzolás és festés, fényképezés, sőt színes fényképezés, filmezés, az énekkarunk és a népi táncsoportunk bejárta az egész Szovjetuniót, s a focicsapatunkon keresztül a leningrádi magyar bajnokság keretében pedig megismerhettük a többi leningrádi egyetemen tanuló magyar diákokat is;
- másrészt később, a nyelvtudásunk javulásának eredményeképpen fokozatosan integrálódhattunk a kinti környezetbe. Megismerhettük a kinti kultúrát (Leningrád akkor az egész Szovjetunió kulturális fővárosa volt, ma pedig Oroszországé). Rengeteg színház van ott, a szovjet balett világhírű, s hatalmas könyvtárak, világhírű galériák (Ermitázs, Orosz Múzeum) csalogatják az embereket, nem utolsósorban pedig maguk az emberek, az orosz gondolkodásmód, elvek, erkölcsök nagyon érdekesek, s mindezt belülről látni, átérezni, elmondhatatlanul kihívó és izgalmas volt.

Ötéves korában írt egyik programja a ZX-81 billentyűzetével. A program működik.
Látszik, hogy oroszul tanult meg először írni. Broczkó Tamás felvétele

A felsoroltak miatt az életem egyik nagy álma volt, hogy a fiunk is részesülhessen a külföldi tanulási élményében. Ez először már 4 éves korában is megvalósult: fél esztendőre kiutazott a nagyszüleihez, a Krasznodar környéki Kubánba. Mégpedig nem akárhova, hanem a kubáni kozák nagypapa családjának az általuk

évszázadokon át fegyverrel védett ősi földjére, egy körülbelül 10 ezer lakosú kozák településre. Ez nem falu, nem város, hanem erre az oroszban egy teljesen különálló történelmi szó született: kozák település = sztanica (станция). Itt az orosz nemzetiségű nagymamája szervezésében ugyanaz a nagyszerű tanító néni tanította meg írni-olvasni, mint az édesanyját. Amikor hazajött, megállás nélkül, tökéletes orosznyelvi tudással ontotta magából az élményeit, s magyarul teljesen elfelejtett. Persze, az itteni óvodai barátok, s a bábajos óvó nénije, Csilla néni révén a magyar tudása egy-két hét alatt visszatért.

Az első mikrogépét, egy ZX-81-et ötéves kora körül kapta. A játékon kívül nagyon megfogta a programozás is, amit ez a típus csak BASIC nyelven tett lehetővé.

Az általános iskolában az ötödik osztálytól kezdve német tagozatra járt. A lipcsei vásári látogatásaim során kialakult NDK-s kapcsolataim révén a kétgyermekes Commichau családdal kötöttünk egy barter-megállapodást, hogy tőlünk kimegy hozzájuk a gyerek egyedül Lipcsébe, a német környezetbe, s ők pedig négyen jönnek hozzánk Budapestre. Mivel mindkét gyermekük olyasmi korú volt, mint a miénk, ezért ez kiválóan működött. Ez az alig tízéves korában megvalósult, többhetes önálló NDK-út lett számára a második hosszabb külföldi tartózkodása. Ennek köszönhetően a német tagozaton folytatott tanulmányait kiegészítve aktív, élő német nyelvtudásra tett szert.

A fiunk a Commichau családdal az NDK-ban, Feldbergben, 1986 nyarán. Ebben a tóparti kempingben töltötték a gyerek kinttartózkodásának az utolsó 10 napját. Ekkorra szólta a jegye, így kivitték őt a reptérre, s visszamentek a kempingbe, folytatva a nyaralásukat. Másnap a szomszéd sátorban lakó házaspár kérdezi, hogy hol van a fekete hajú gyerek? Meghallva a választ valósággal kirobbant belőlük a nevetés: mi már mióta nézzük egész nap, hogy két hirtelenszőke gyerek mellett egy fekete....

Felső tagozatos általános iskolás korában otthon már egy PC-nk volt egy lézernyomtatóval ellátva, ami pedig már vállalkozásra ösztönözte. A CorelDRAW grafikus programmal tarolt a környezetében. Magócsi Zoltán barátjával szórólapok készítését és terjesztését vállalták a környéken. Társadalmi munkában pedig beindították az iskolai újságukat, aminek a kivitelezését a fiunk végezte.

A középiskoláját egy budai gimnázium angol tagozatos osztályában kezdte. Már a második osztályba járt, amikor meghirdették a Középiskolai Matematikai Lapok (KöMaL) versenyét a gimnázium minden tanulója számára azzal, hogy a legjobb két fő jut tovább a gimnáziumok közötti versenyre. A matematikai tagozat számára igen kínos eredmény született. Helyettük az angol tagozatos Kálmán Attila és osztálytársa, a fiunk jutott tovább a következő fordulóba. Le a kalappal a gimnázium vezetése előtt, hogy ezt a kemény döntést be merte vállalni.

Még nem volt 15 éves, amikor ezt a meghívót CorelDRAW program segítségével készítette

Járt a Kőrösi Csoma Sándor Két Tanítási Nyelvű Gimnáziumba is az orosz tagozatra, hogy pallérozza az orosz nyelvtudását. Ennek érdekében 1994 nyarán egy bő hónapot Kijevben töltött egy családnál, akinek a gyerekei hasonló korúak voltak. Ez volt a harmadik hosszabb külföldi tartózkodása.

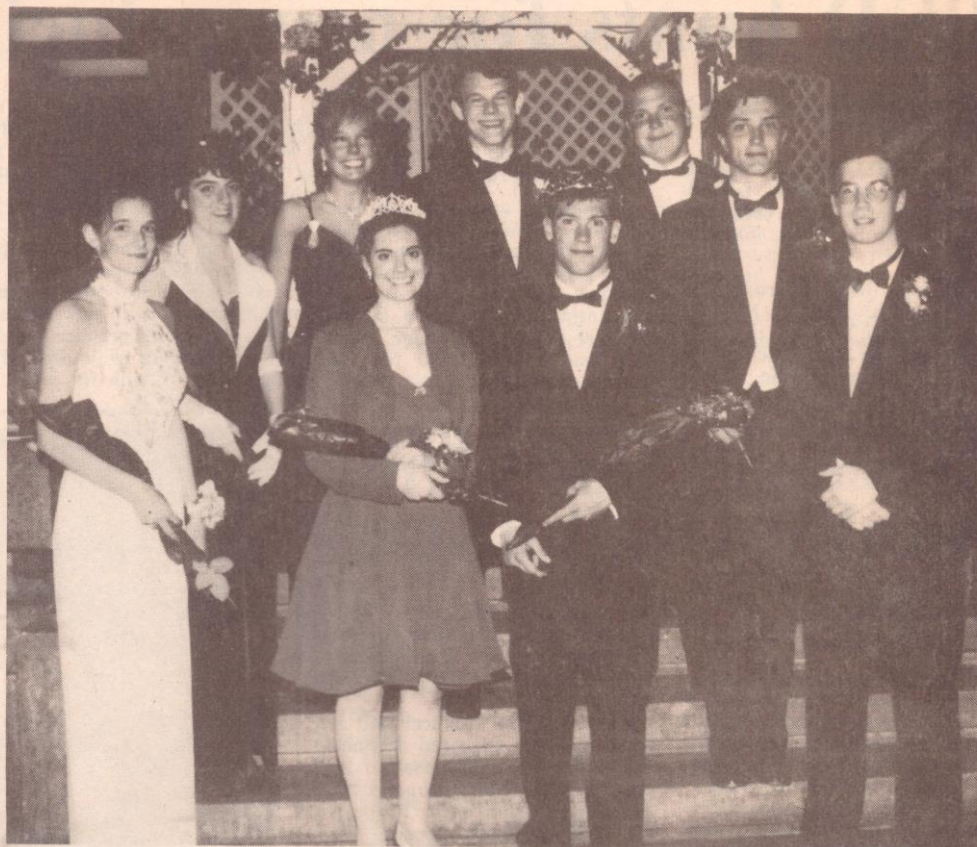
Kijevi felvétel: éppen a családfővel beszélgetnek – oroszul

Alighogy visszajött, pár hét múlva indult az USA-ba, hogy egy ösztöndíj révén egy gimnáziumi tanévet töltsön ott, ahol aztán végül le is érettségizett. Ez lett a negyedik önálló külföldi útja. Egy családnál lakott, s ugyanabba az iskolába járt, ahova a családnak a hozzá hasonló korú fia is. Az iskola egy hatalmas körzeti iskola volt, végeleáthatatlan sorban parkoltak előtte a filmekből ismert sárga színű iskolabuszok, melyek az egész környék gyerekeit hordták ide. Az iskola felszereltsége elképesztően jó volt. Például a fiunk az autószerelési fakultációt választotta, amit egy csodálatosan felszerelt műhelyben tartottak. Egy külön szárnyépülete volt az iskolának a bölcsődéje. A kicsi gyerekes gimnazista lányok kocsival jártak be. Reggel beadták a gyermeküket az iskola bölcsődéjébe, s az órai szünetben az épületen belüli folyosón átmentek megszoptatni őket. Ennek az infrastruktúrának köszönhetően a lányok gyerekszülés után is folyamatosan végezheték az iskolát.

A fiunk egyik osztálytársának a papája egy takarító céget tulajdonolt. Ebben munkát kapott a gyerekünk is. Irodákat takarítottak rendkívül korszerű gépekkel. A munkaintenzitás félelmetesen nagy volt. Ez az állása egy életre szóló kiváló munkatapasztalatot jelentett számára.

A fiunk itt megszervezett számunkra egy utazási barter-programot. Az iskolája városában egy lengyel származású tanárnőnél lakhattunk, aki később ellátogatott Budapestre, s itt mi láttuk őt vendégül. Ennek köszönhetően ott lehettünk a fiunk ballagásán is, ami számunkra is hatalmas élmény volt.

EDUCATION TUESDAY, JUNE 13, 1995

SENIOR BALL COURT

Mount Anthony Senior High School held their Senior Ball in May at the school. Queen Alexandra Block and King David Duncan stand before their court, left to right, Lisa Blair, Tammy Guetti, Jennifer Holden, Richie Joly, Jason Parks, Viktor Broczko and Jayson Munn. Missing from photo is Stephanie Dolmetsch.

The
ong.
ront

Az USA-ba való megérkezésünk napján a Bennington Banner c. újságban ez a kép fogadott bennünket. A királyi pár udvarába a diákok az iskola történetében először szavaztak be egy mindössze egy évet ott töltő külföldi diákot (jobbról a második).

Az ötödik önálló külföldi útja már az egyetemi tanulmányok, amit a Londonban lévő Greenwich University Közgazdasági Karán végzett. A gyönyörű parkot képező kampuszon belül, az akkor vadonatúj kollégiumi épületben lakásokat alakítottak ki, akárcsak annak idején Leningrádban, az Erdészeti Akadémián. Ez egy közös konyha, ebédlő, társalgó kombináció volt, amiből 7 db, saját vizes blokkal ellátott, egyágyas szoba nyílt. Igazi multikulturális környezetet kaptak: a szobatársai között az angolok mellett francia, norvég, kínai is volt, koedukált környezetben. Itt jöttek be aztán a kollégiumi társaknak a Leningrádban általam is tapasztalt, különlegesen kedvező hatásai. Például az egyik kollégiumi társával ketten egy közösségi, azaz ingyenes szerverszolgáltatást indítottak, mely a remek „üzleti” modelljük eredményeképpen, rendkívül rövid idő alatt igen népszerűvé vált.

Míg én az édesapámhoz hasonlóan inkább eszméért küzdöttem, s egész életemben én is, akárcsak ő, idealista voltam. A fiunk a kubáni kozák nagyapjára, sőt leginkább az orosz nemzetiségű nagyanyjára ütött, mivel mindkét lábával stabilan a földön jár.

A fiunk egyébként ellátogatott a tanulmányaim mindkét helyszínén tartott diáktalálkozónkra, Tokajba is a gimnáziumba, s Leningrádba is az egyetemre.

A fiunk a 25 éves gimnáziumi találkozón, 1993 szeptemberében, Tokajban. Andrásy Zoltán felvétele

A fiunk a 40 éves leningrádi egyetemi találkozón, 2013.06.17-én Lida Kotyurgina és Tánya Vaszenyina csoporttársam között. Vályi György felvétele

A jobb oldali kép aláírása az is lehetne, hogy „Két hölgy között egy fiú, azaz két középiskolai matematikai versenygyőztes között egy harmadik” – csak a két hölgy Kirovban, a fiunk pedig Budapesten győzött (lásd „Az én alma materem” és „A fiunk” c. fejezetet).

Egyszerűen hihetetlen, de Kelet-Európa Oxbridge-ében tanultam!

Háttérinformációként először is a nejem példáján keresztül pillantsunk be a Szovjetunió iskolarendszerébe. Míg nálunk a nyolc osztály elvégzése a kötelező, aki viszont nem tanul tovább, annak még két évet estin tanulnia kell, azaz mindenkinek összesen legalább 10 esztendő kell iskolába járnia. Náluk viszont akkor mindenkinek a 11-éves középiskolát kellett elvégeznie, azaz egy esztendővel többet tanultak kötelezően, mint nálunk. Ezen tanulmányaik során tipikusan nagyon kevesen tudják teljesíteni az úgynevezett aranyérem igen szigorú előírásait, ő viszont ezek közé tartozott. Sőt őt még az iskolája [Dicsőségkönyvébe](#) is beírták, amiről egy díszes oklevelet is kapott.

A szülei ezt a rendkívüli teljesítményt azzal honorálták, hogy nem a területi felsőfokú oktatási intézmények valamelyikébe jelentkezhetett továbbtanulásra, hanem Kelet-Európa Oxbridge-ébe, Leningrádba. Ő a Leningrádi Mérnök-Közgazdász Egyetemnek az akkor még csak a második évfolyamát indító, szinte vadonatúj szakára, a „Gazdasági információ gépesített feldolgozásának szervezése” szakra, azaz a Termelésautomatizálási karra felvételizett. A hatalmas túljelentkezés ellenére felvették.

Az anyósom nekem többször is elmondta, hogy míg a nejem osztálytársai a környéken lévő főiskolákra, egyetemekre felvételiztek, ugyanakkor Tánya **bezzeg** Leningrádba ment továbbtanulni! Nekem ez akkor semmit sem mondott. Én csak a távolságot éreztem, hogy míg a többiek pár tíz, vagy pár száz kilométernyire tanultak tovább, Tánya pedig kettőezer kilométernyire. Viszont akárhányszor csak találkoztunk, az anyósom ezt a „bezzeg Leningrádot” mindig emlegette. Én csak furcsállottam, hogy miért is?

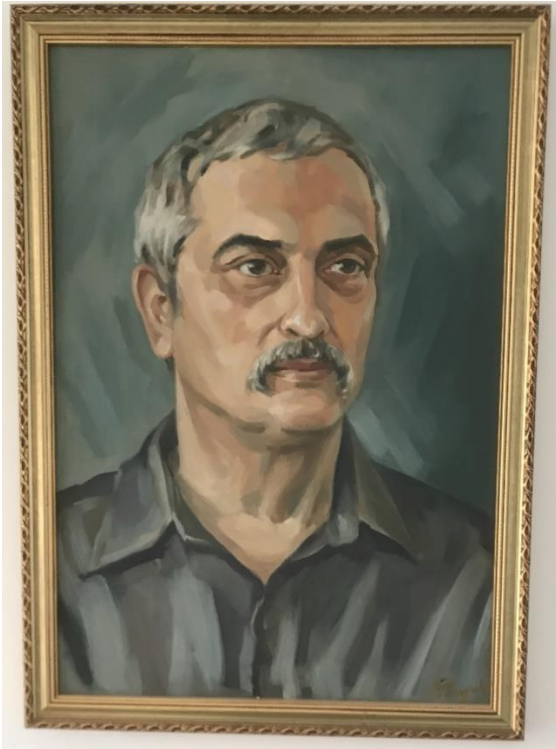

A nejem aranyérmének a dobozán lévő felirat, s az érmebe vésett szöveg:
„Oroszországi Szovjet Szövetségi Szocialista Köztársaság (RSzFSzR) Oktatási Minisztériuma” * „A tanulmányok és a munka során elért kiváló sikerekért és a példás magaviseletért”. A szerző felvételei

Telt-múlt az idő, s közeledett az ötvenedik születésnapom, mire megértettem anyósom szavainak a súlyát és jelentőségét. Édesapám akkor születésnap ajándéku felkérte Csirpák Viktória tokaji festőművészt, hogy készítsen rólam egy portrét. El is mentem hozzá a műtermébe. Egy nagyon kedves, korombeli hölgy, egy pillanat alatt egy hullámhosszra kerültünk. Három napig ültem modellt nála, közben persze egyfolytában beszélgettünk. Hamar kiderült, hogy ő Kárpátaljáról került át Tokajba, ahol megismerkedett a már korábban is Tokajban élő Veres Gyula Alpár erdélyi szobrássszal. Hamarosan össze is házasodtak. Amikor meghallotta, hogy én pedig Leningrádban végeztem, teljesen elérékenyült.

Elmesélte a saját történetét. Egész gyermekkorától kezdve rajzolt és festett. Az volt a nagy álma, hogy majd Leningrádban tanul tovább az ottani Képzőművészeti Egyetemen. Közben pedig folyamatosan tanulhat a világ legnagyobb képzőművészeitől, rendszeresen látogatva az Ermitázst és az Orosz Múzeumot. Jelentkezett is, s be is hívták. Hatalmas tömegű felvételiző, hiszen az egész Szovjetunióból ezrek álma volt ugyanez. Végül a felvételi bizottság konklúziója az volt, hogy ő igen tehetséges, feltétlenül jelentkezzen a területileg illetékes képzőművészeti egyetemre. Elmondása szerint ez volt életének a legnagyobb csalódása. Végül aztán megfogadta a tanácsot, s ha jól emlékszem a Lvovi Képzőművészeti Egyetemre jelentkezett. Oda is tengernyi jelentkeztek, mint szerte a világon, minden művészeti egyetemre. Őt elsőre fel is vették, ami bizonyítja is a rendkívüli tehetségét. A rólam készült portréjának a „szigorú tanár bácsi” megnevezése is Viktóriának a rendkívüli ábrázolási képességét tükrözi.

Mint említettem, a festmény három nap alatt készült el, s az alatt mindenről rengeteget beszélgettünk. S a festmény azt tükrözi vissza, hogy az általam elmondottakból őt leginkább azok az érdekes sztorik fogták meg, melyek a főiskolai/egyetemi oktatásban eltöltött időszakomban történtek.

A „szigorú tanár bácsi” – ahogy a vendégeink a képet elnevezték. Csirpák Viktória festménye. A szerző felvétele

A „szigorú tanár bácsi” mosolyog. Kutor László felvétele

Ezen portré születési körülménye volt az a katalizátor, ami megértette velem, hogy micsoda kivételes lehetőséget is kaptunk mi a magyar államtól azzal, hogy Leningrádban tanulhattunk! S nem csupán mi, hanem a szocialista országokból is igen sokan. Ezért is mondhatjuk azt, hogy Leningrád nem csupán a Szovjetunió, hanem az egész Kelet-Európa Oxbridge-e. Napjainkban Leningrádot a mai nevén Szentpétervárként, Oroszország kulturális fővárosaként emlegetik. Az oktatási fellegvár jellegét napjainkra nem csupán megőrizte, hanem tovább is fejlesztette.

* * * * *

Ezúton mondok köszönetet

kedves gimnáziumi osztályfőnökömnek

*Kati néni*nek,

kisgyermekkorai jóbarátomnak

Vass Etelkának

gimnáziumi osztálytársaimnak

Erdélyi Erzsébetnek, Fejsze Jánosnak, Kriezer Zsuzsannának, Szilasi Józsefnek, Szloboda Margitnak, Takács Juliannának,

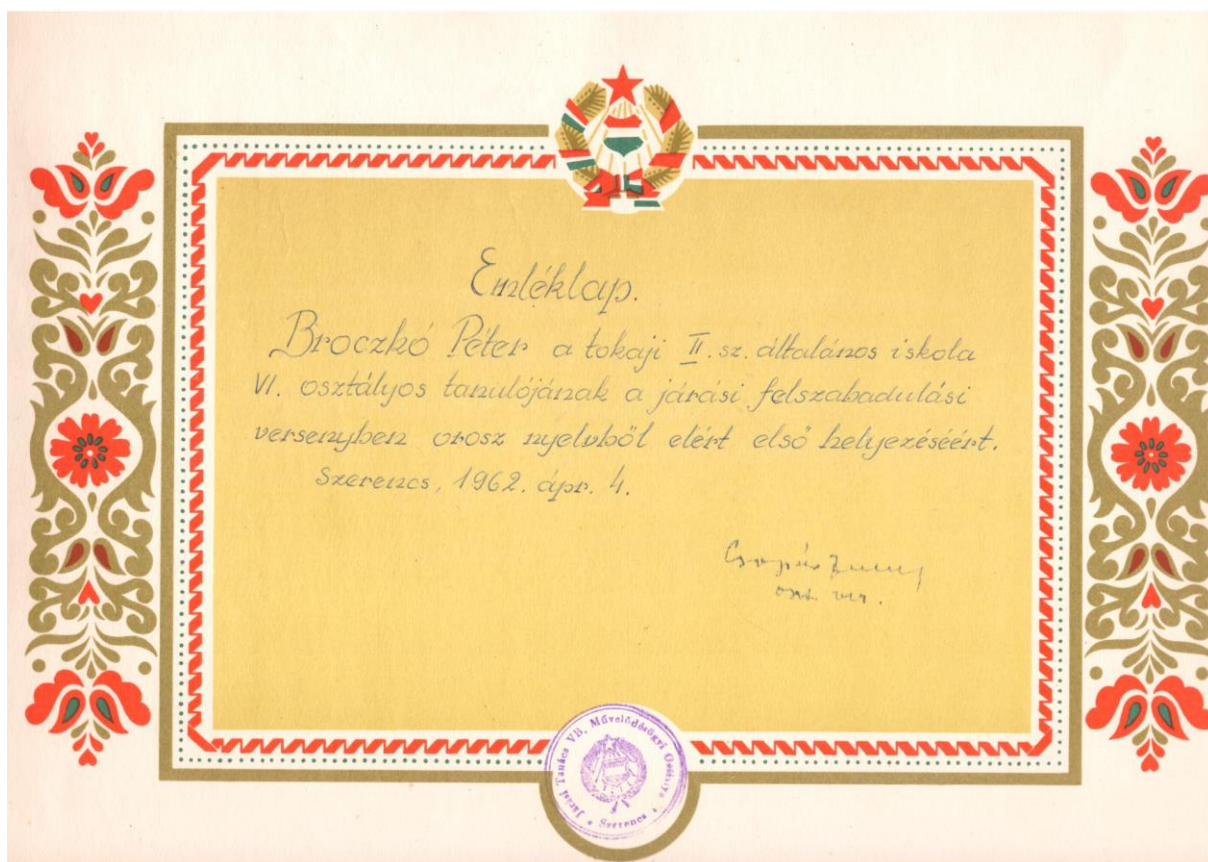
egyetemi társaimnak

Dedinszky Ferencnek, Gonda Zsuzsannának, Kotyurgina Lidának, Keserű Katalinnak, Kókai Imrének, Radványi-Nagy Emőkének, Tempfli Józsefnek, Uszta Józsefnek, Vályi Györgynek, Vass Lászlónak, Vass Nándornak

az értékes megjegyzéseikért, pontosításaikért, észrevételeikért.

Mellékletek

1. melléklet: Orosz járási verseny

2. melléklet: Orosz megyei verseny

3. melléklet: Magyar ösztöndíjasok a Szovjetunióban Népszabadság, 1967.11.26.

1967. november 26, vasárnap

Magyar ösztöndíjasok a Szovjetunióban

1949-ben indultak útjuk az első ösztöndíjasaink a Szovjetunióba, s azóta — 1966 végéig — több mint kétezeren szereztek diplomát szovjet egyetemeken, főiskolákon. Milyen problémák voltak? Hogyan illeszkedtek be odakint, majd itthon a társadalomba, a munkába, röviden szólva: mi lett belőlük? — körülbelül ezek azok a fő kérdések, amelyekkel a Művelődésiügyi Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia szociológiai kutatócsoportja azokhoz a Szovjetunióban tanult ösztöndíjasainkhoz fordult, akik 1965 végéig szereztek odakint diplomát

Nyelvtudás, beilleszkedés, házasság

Kiderült a válaszokból, hogy különösen a kezdeti időszakuk nem volt könnyű odakint, s bizony sokuknál gyakran áldozattal járt, de mindenképpen sok munkával, mire simább útra értek. Viszonylag könnyű volt a dolguk azoknak, akik orosz nyelvtudással felvértezve, a Szovjetunió társadalmi, politikai, kulturális stb. sajátosságait ismerve érkeztek oda. Persze ezt az itthoni, előzetes felkészülés gondossága, időtartama határozza meg döntőképpen, s megállapítható, hogy a legtöbbitől öt-hat évben az itthoni felkészülés színvonala sokat javult. De ha ösztöndíjasaink sokéves átlagát nézzük, a válaszokból kiderült, hogy 12 százalékuk orosz nyelvi felkészülés nélkül kezdte meg odakint tanulmányait, s ez fékezte a beilleszkedés ütemét. Más, komolyabb akadálya nem is igen volt a beilleszkedésnek, hiszen a válaszokból látnivaló, hogy csak néhány, elemző százaléknál számított jelentékenyebb akadálynak a megszokott, hazai környezettől való átmeneti elsa-

unióban, ez is azt mutatja, hogy zömüket megfelelően foglalkoztatják, „testhezállo” megbízásokkal látják el munkahelyükön.

Már a régebben diplomát szereztek is fiatalok, így tehát nem lehet kiértékelni a pályafutásukat. Az tény már eddig is, hogy tudományos és egyetem- oktatói pályán működik a válaszadók több mint egyötödét a férfi ösztöndíjasok mintegy 3 százaléka van mérnöki pályán, ezek egy harmada vezető beosztásban. Hogy a Szovjetunióban komoly szak tudás megszerzése mellett törekvő embereké váltak, ez is igazolható egy adattal: 24,9 százalékuk újabb oklevelet szerzett, 18,2 százalékuk társadalmi kapcsolatot az ottani professzorral, aki a Szovjetunióban az oktatójuk volt.

A válaszadók 83 százalékát párttag lett. Legtöbbjük ma fontos társadalmi munkát vége nem kevesen egész sor társadalmi funkciót vállaltak. Hazatérésük óta 82-en kaptak kormánykiutintést.

Amit szinte valamennyi válaszadó javasol: tegyék lehetővé számukra, hogy itthonról is behatóan figyelemmel kísérhessék a Szovjetunió tudományos fejlődését, s ezért teremtsenek lehetőséget arra, hogy az odakint el-sajátított speciális tudományágban a Szovjetunióban időnként továbbképzést kaphassanak.

Ösztöndíjasok ma és holnap

Hogy mi a helyzet jelenleg, mi várható a közeljövőben? Sipka Ferenc elvtársához, a Művelődésiügyi Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának a külföldi ösztöndíjakkal foglalkozó osztálya vezetőjétől kaptuk erre a következő tájékoztatást:

— Jelenleg 1200 ösztöndíjas-

adás. A koszt, a klíma szokatlanságát a válaszadók csak öt százaléka említi, a személyes kapcsolatok, a barátság hiányát pedig csak 0,96 százalékuk, mivel a baráti segítségesség szinte minden esetben azonnal megérkezik. A beilleszkedés sikerét bizonyítja az is, hogy a válaszadók 37,7 százaléka Vörös-diplomát kapott. Hogy milyen szoros baráti szálak szövődtek, arra egy másik kérdésre adott válaszuk jellemző: több mint 50 százalékuknak a Szovjetunióban töltött tanulmányi évek befejezése után is megmaradt a baráti kapcsolata a szovjet diáktársakkal, 24,3 százalékuk pedig szovjet házastársat választott. Ha újra kezdené a pályát, vállálna ismét a szovjetunióbeli tanulmányt? Erre 95 százalékuk

válaszolt igennel.

Hazatérés, elhelyezkedés

Mintegy száz különböző szakon szereztek diplomát a Szovjetunióban, zömükben speciális szak tudásra tettek szert, jelentékeny százalékban olyan tudományágokban nyertek képzést, amelyekben itthon nincs vagy alig van oktatási lehetőség. Szakmai és nyelvtudással felvértezve tértek haza, s itthon a túlnyomó többségük a végzett szakmájuk megfelelő helyét talált, s csak 14,7 százalékuk számol be arról, hogy itthon nem hasznosítják megfelelően odakint szerzett speciális tudásukat. A 14,7 százalék voltaképpen kis százaléka az egésznek, mégsem elhanyagolható szám, s arra vall, hogy a kiküldetéseknél még gondosabban, előrelátóbban kell dönteni, hogy milyen szakma specialistáira lesz itthon elsősorban szükség.

A Szovjetunióban szerzett nyelvtudás itthoni kamatoztatása a legtöbb esetben megfelelő, hiszen csak 5,6 százalékuk dolgozik olyan munkahelyen, ahol nem vagy alig hasznosíthatja orosz nyelvtudását. Viszont 57 százalékuk orosz nyelvi előadások tartására is képes, illetve szerepelnek is ilyen minőségben. 80 százalékuk a diploma megszerzése óta ismétlően járt a Szovjet-

diákokkal a Szovjetunió 14 városának 74 felsőoktatási intézményében. A jelentkezés minden évben a népszerűségét jelöli annak, amennyi hely van a Szovjetunió főiskoláiban. A nagy túljelentkezés miatt minden gondosabb kiválasztás szükséges, elsősorban a szakma tudás, de a nyelvi ismeretek alapos mérlegelése is fontos. A pályázatok kiírása és elbírálása alkalmával együttműködünk a illetékes minisztériumokkal és a törekvünk, hogy a kapcsolata az odakint tanuló diákok és az otthon itthon foglalkoztató minisztérium, iparág között a tanulmányi évek alatt is mind intenzívebb legyen. Az orosz nyelv mellettnél jobb, előzetes elsajátítására újabbban a szovjet pedagógusok irányon az egyetemi oktatás megkezdése előtt odakint tanítják diákjainkat az orosz nyelvre, nálunk, itthon pedig a kijelöléstől után tanfolyamon vesznek részt amelynek a tárgya a Szovjetunió gazdasági, kulturális élete. A diák is bővíti — népgazdaságunk igénye alapján — a Szovjetunió főiskoláiban elsajátítható és itthon szükséges speciális tudományágai számát. Egyik új vonása még az ösztöndíjaknak: a hazai egyetemeken, főiskolákon orosz nyelvet és irodalmat tanulók közül — de az új szovjet-nagyar kulturális munkaterv alapján ez a kör bővíti műszaki, természettudományi körökön tanulókkal — évenként mintegy 150 diákunk a harmadik vagy a negyedik egyetemi évét a Szovjetunió egyik főiskoláján tölti, azután pedig itthon folytatja tanulmányait. Erlelődnek további tervek is mindkét részlől, így például, hogy a Szovjetunióban ösztöndíjjal tanult, s ott végzett szakembereink a jövőben a Szovjetunióban rendezendő továbbképző tanfolyamokon vesznek részt időnként, másrészt: szokról a szovjetunióbeli egyetemekről, amelyeken magyar ösztöndíjas diákok tanulnak, nevez szovjet professzorok érkeznek donként hozzánk meghívásunkkal, hogy speciális tudományágokban oktassanak.

4. melléklet: Jelentkezési lap

**IV-a INTERNACIA PEDAGOGIA
ESPERANTO-SEMINARIO**

SZEGED (HUNGARIO)
10-20 de Aŭgusto 1967

★

SZEGED INVITAS VIN

ALIĜILO

F.-ino, S.-ino, S.-ro (forsterku)
Familia nomo _____
Antaŭnomo(j) _____
Lando _____
Urbo _____
Strato, n.-ro _____
Naskiĝjaro (stat) _____
Profesio (stat) _____
Mi deziras partopreni la:
komencantan, — ekzercan, — daŭrigan, — supera-grada-kurson. (fors-
teku)

PARTOPRENKOTIZO

ĝis la 30-a de Junio 1967 800.— Ft.-oj.
Okaze de sinretiro ni resendos nur 500.— Ft.-ojn.

Post la 31-a de Majo 1967 ni ne akceptos aliĝilojn!
La aliĝilon sendu al: **PEDAGOGA GRUPO DE HEA
SZEGED, HUNGARIO**
Aprilis 4 útja 1.

La pagoj okazu sur la konto: **ESPERANTO—SEMINARIO
SZEGED—OTP, 2057—623**

Dato: _____ Subskribo
(bonvolu skribi preslitere)

PEDAGOGIA SEMINARIO EN SZEGED

Pedagoga Grupo de la Hungara Esperanto-Asocio intencas organizi dum 10-20 de Aŭgusto 1967 IV-an INTERNACIAN PEDAGOGIAN ESPERANTO-SEMINARION kun celo pligrandigi la lingvajn, metodikajn, literaturajn kaj movadhistoriajn konojn de la partoprenantoj.

KONKURSA ALVOKO

Pedagoga Grupo de HEA anoncas internacian konkurson pri la temo: „La III-a INTERNACIA PEDAGOGIA ESPERANTO-SEMINARIO”.

Partopreni la konkurson estas eble per esperantlingvaj kaj nacilingvaj artikoloj aperintaj en diversaj gazetoj. La artikoloj povas esti ankaŭ ankoraŭ ne aperintaj.

La plej bona artikolo estos premiita per rajtigo por senpaga partopreno en la „IV-a INTERNACIA PEDAGOGIA ESPERANTO-SEMINARIO”. La dua por 50 %-a partoprenkotizo, la verkisto de tria artikolo estos premiita per esperantaj libroj.

La konkursanoj sendu la gazeton, en kiu la artikolo aperis al la adreso de Pedagoga Grupo ĝis la 31-a de Decembro 1966.

Nacilingvajn artikolojn bonvolu traduki ankaŭ en Esperanton.

La rezulto de la konkurso estos publikigita la 31-an de Marto 1967 en Hungara Esperantisto kaj Paco.

SCIENDOJ:

Post la reveno de la aliĝilo ni sendos INVITILETERON.

Aliĝintoj devas alveni ĝis la 14-a horo de 10-a de Aŭgusto 1967.

AKCEPTEJO: MÁV NEVELŐINTÉZET, SZEGED, Április 4 útja 44-a domo..

La Seminario fermiĝas je la 12-a horo de la 20-a de Aŭgusto 1967.

La studentloĝejon oni devas transdoni ĝis la 20-a horo de la 20-a de Aŭgusto.

Por eksterlandanoj limtempo de la pago de la kotizo estas la 10-a de Aŭgusto.

Oni povos sin anonci ĉe la Loĝiga Komisiono nur post la pago de kotizo.

Ekzamenpago por „A” ekzameno 35.—Ft.-oj, por „B” aŭ „C” ekzamenoj 50.—

La instruojn faros la plej bonaj instruistoj de Eŭropo, kaj ili instruos laŭ plej malsamaj metodoj.

Krom la lernado — kio estas por ĉiu partoprenanto DEVIGA — la programo entenas dufojan viziton al la subĉielaj teatraj ludoj de Szeged, mikrobusan rondveturon, ŝipekskurson, apudriveran ripozon, okazos orgeno koncerto kaj aliaj kulturaj kaj sportaj eventoj.

La Seminario havos monŝanĝejon, tiel la eksterlandanoj povos pagi tute libere per siaj valutoj.

SZEGED INVITAS KAJ ATENDAS VIN!

Venu kun Viaj familianoj kaj geamikoj al Szeged por lerni esperantan lingvon, por ekzameni, ripozi kaj distriĝi.

IMRE SZÉKELY
sekretario

Dro TIBOR SZABÓ
prezidanto

5. melléklet: Nyelvvizsga bizonyítvány

MAGYAR ESZPERANTÓ SZÖVETSÉG VIZSGÁZTATÓ BIZOTTSÁGA	EKZAMENA KOMISIONO DE LA HUNGARA ESPERANTO ASOCIO
	
Bizonyítvány alapfokú nyelvvizsgáról	Atesto pri baza lingvoekzameno
..... <u>BROCZKÓ PÉTER</u>	
született: <u>Tokaj</u>
naskiĝinta en: <u>1950. VII. 5.</u>
..... <u>Kitűné</u> <u>eminente /5*/</u>
eredményel	plenumis
eleget tett az eszperantó nyelv gyakorlati használatához szükséges alapfokú nyelv- vizsga követelményeinek.	la postulatajn provojn de la baza ekza- menoj por la praktika uzo de Esperanto.
..... <u>Szeged</u> <u>1967. VIII. 20.</u>
A vizsgáztató bizottság nevében:	Je la nomo de la ekzamena komisiono:
 a vizsgáztató bizottság elnöke prezidanto de la ekzamena komisiono	 a vizsgáztató bizottság tagjai membroj de la ekzamena komisiono
	
Szám / Numero: <u>2489</u>
	A

6. melléklet: Felvételi behívó

161 756 - 70

Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem
Bp.IX.Dimitrov tér 8.

let. orala Budapest

Broszko Peter

.....Eltársnak

Ön pályázatot nyújtott be a Művelődésügyi Minisztériumhoz a Szovjetunió-beli ösztöndíj elnyerése céljából.

Az ösztöndíj elnyerésének egyik feltétele, sikeres felvételi vizsga letétele.

Értesitem, hogy felvételi vizsgájára Egyetemünkön /Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Bp.IX., Dimitrov tér 8./ 1968. február 5-én és 6-án kerül sor.

A felvételi vizsga: írásbeli és szóbeli. Önnek vizsgáznia kell történelemből, ~~politikai gazdaságtanból~~, matematikából és orosz nyelvből.

Írásbeli felvételi vizsgája 1968. február 5-án reggel 8 órakor kezdődik Egyetemünk ~~I. - II.~~ előadó termében történelemmel - ~~politikai gazdaságtannal~~; majd 11 órakor folytatódik ugyanott matematikával, ebéd szünet után pedig d.u. 2 órakor kerül sor ugyanabban a teremben orosz nyelvi vizsgájára.

Felvételi vizsgája február 6-án reggel 8 órakor folytatódik szóbeli vizsgával. Ezt a vizsgáját bizottság előtt teszi le.

A főbejárattal szemben található Rektori Hirdetőtáblán közöljük azt, hogy melyik vizsgabizottsághoz nyert beosztást, a bizottságot melyik teremben találja meg.

Kívánatos, hogy már 8 óra előtt tájékozódjék beosztásáról.

Írásbeli vizsgáira függvenytáblázatot hozzon magával; szótárt a nyelv vizsga nehézségi fokától függően használhat ~~vagy~~ nem használhat; célszerű tehát, ha szótárt is hoz magával.

Értesitem, hogy a két vizsganap közötti éjszakára kollégiumi elhelyezést csak korlátozott mértékben tudunk biztosítani; szálláshelyéről lehetőleg gondoskodjék.

Ezt az értesítésünket, valamint személyi igazolványát okvetlenül hozza magával.

A felvételi vizsgaszabályzat vizsgadíj befizetését írja elő. Kérem, hogy 30,- Ft felvételi vizsgadíjat legkésőbb február 3-ig fizessen be a mellékelt csekklapon, melynek elismervény részét feltétlenül hozza magával, mert enélkül vizsgára nem bocsáthatjuk.

A felvételi vizsgájával kapcsolatos esetleges érdeklődésével forduljon Képes Lajosné főelőadóhoz /az Egyetem címén, telefon: 186-850/129 má./

Budapest, 1968. január 11.

Gergely István s.k.
a Rektori Hivatal vezetője

7. melléklet: Értesítés

MÜVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK FŐOSZTÁLYA

75.520/1968. XIV./2.

Tárgy: 1968/69-es tanévre
pályázók értesítése
a felvételi vizsga
eredményéről.

Cím:

.....
Broczkó Péter
.....

.....
Tokaj.
.....

Értesítjük, hogy az egyetemi felvételi vizsgán elért eredménye alapján külföldi ösztöndíj elnyerése céljából benyújtott pályázatával továbbra is foglalkozunk.

Ujabb értesítésben közölni fogjuk, hogy április folyamán melyik napon hívjuk be a Művelődésügyi Minisztériumba, ahol a pályázatával kapcsolatban személyes beszélgetésre kerül sor.

Budapest, 1968. március 1.

Sebő Lászlóné s.k.
főosztályvezető

A kiadvány hiteles

Sebő Lászlóné
irodavezető

9. melléklet: A Névaparti lapok különkiadásából egy részlet

AZ "ÖSZTÖNDIJAS" és a "NÉVAPARTI LAPOK"
közös különkiadása a Szovjet-
unióba érkező összes
"gólja"
számára.

xxx xxx xxx xxx

1968. június hó

Az 5. oldal vége, 6. oldal eleje:

Anno Domini 1968

MI KÖZGAZDÁSZOK ...

Tizenheten érkeztek s megfogadták, ugyanez a tizenhét végez is öt év múlva. Az első magyarok az LIEI-n. Uttörők az insztituton, s uttörőknek számítanak a szakmájukban is. Tizenheten indultak el úgy, hogy halvány körvonalokon kívül semmitsem tudtak jövendő szakmájukról. Részben a tájékoztatás hibája ez, másrészt nehéz olyan embert találni, aki közelebbről megtudná magyarázni a gazdasági tájékoztatás gépesített feldolgozásának kérdését. Kulcsfontosságú szakma, a felsőbb matematikai módszerek, az elektronikus számítógépek alkalmazását teszi lehetővé gazdasági problémák megoldásánál. Önálló alapszervezetünk van. Sok - sok ötletünkben néhányat már megvalósítottunk, ezekből hagyományt szeretnénk formálni.

Közösségünk már maximálisan összeforrott, mindnyájan reméljük, hogy leendő problémáinkat alapszervezetben belül sikerül megoldani. Sokat várunk magunktól, a jövő megmutatja, mire vagyunk képesek.

A már megválasztott alapszervi vezetőség egyik érdekes törekvése az, hogy a tizenhét leendő közgazdásznak legalább a 80%-a részt vegyen ne csak a saját problémák megoldásában, hanem a városi KISZ munkában is. Tevékenységük máris szerteágazó. Jól indultak az "Erdész Kupában" ha kiesnek, csak a gólarányon múlik. Az újjászervezett nagy hagyományokkal rendelkező leningrádi zenekar basszusgitárosa is közgazdász. Részt vesznek a politikai önképzőkör munkájában, a tánckarban, énekkarban, többen azzal próbálkoznak, hogy írásuk megjelenjen a Névaparti Lapokban. Sokfelé ismerik már a közgazdászokat. Tanulmányi téren a leningrádinál jobb eredményt szeretnénk elérni. Sok a terv, nagy a kezdeti lelkesedés. Sikerül-e megvalósítani? Nem tudom. A lehetőség megvan, csak a meglevő képességeket kell maximálisan kihasználni.

Vályi György
közgazdász alapszervezet

10. melléklet: Érettségi bizonyítvány

Anyakönyvi szám:

5 - D 1968

Gimnáziumi érettségi bizonyítvány

Broczkó Péter

Tokaji

1950. évi június hó 5-én született,

miután gimnáziumi tanulmányait a tokaji Tokaji Ferenc Gimnáziumban az 1964/65 - 1967/68. tanévekben

elvégezte, az érettségi vizsgabizottság előtt érettségi vizsgát tett a következő eredménnyel:

Magyar nyelv és irodalom	<i>j.eles</i>
Történelem	<i>j.eles</i>
Matematika	<i>j.eles</i>
<i>Orosz</i>	<i>j.eles</i>
Atlagosztályzata:	<i>5,0</i>
Szabadon választott tantárgy:	
<i>Latin</i>	<i>j.eles</i>

A szabályszerű követelményeknek *j.eles* *megfelelt.*

Ennek alapján a Magyar Népköztársaság oktatási rendszeréről szóló 1961. évi III. törvény 13. § (2) bekezdése értelmében általános irányú középfokú iskolai végzettséghez kötött munkakörök betöltésére, valamint bármely felsőfokú oktatási intézményben felvételi vizsgára való jelentkezésre jogosult.

Erről ezt a *tokaji Tokaji Ferenc* gimnázium pecsétjével és aláírásunkkal ellátott bizonyítványt kiadjuk.

Kelt *Tokaj*, 1968. évi június hó 18-án.

Magyar
igazgató

Quirous
elnök

A. Tű. 520. r. sz. - Nyomell. V. 491 - 50 000 - 68,2 - 68.2009. június 10.
Latta: Művelődésügyi Minisztérium 1967. XI. 1. G. Gy.

11. melléklet: Rendelet a külföldön tanuló diákok ösztöndíjáról

A művelődésügyi miniszter 161/1966./M.K.18./ MM számú

u t a s í t á s a

a külföldi felsőoktatási intézményekben tanuló magyar állampolgárok állami ösztöndíjáról

A 35/1962. /IX. 16./ Kern. számú rendelet 2. §-ának d/ pontjában kapott felhatalmazás alapján a külföldi felsőoktatási intézményekben tanuló magyar állampolgárok állami ösztöndíjának mértékét, az ösztöndíjasok részére folyósítható külön juttatásokat, valamint az ösztöndíjjal kapcsolatos térítést - a pénzügyminiszterrel egyetértésben - a következők szerint szabályozom:

I.

Az állami ösztöndíj

1. Magyar állampolgár részére a tanulmányainak külföldi felsőoktatási intézményben való folytatása céljából adományozott állami ösztöndíj alapösztöndíjből és ösztöndíjkiegészítésből áll.

2. Az alapösztöndíj a tanulmányi eredménytől független, havi összege:

a/ a Szovjetunióban	70,- Rb.
b/ a Német Demokratikus Köztársaságban	280,- DM.
c/ a Lengyel Népköztársaságban	1200,- Zl.
d/ a Csehszlovák Szocialista Közt.-ban	750,- CsKr.
e/ a Román Szocialista Köztársaságban	850,- Lei
f/ a Bolgár Népköztársaságban	75,- Leva

3. A tanulmányi eredményhez igazodó ösztöndíjkiegészítés - egy-egy tanulmányi félévre - azt a hallgatót illeti meg, aki az előző félévi összes tanulmányi kötelezettségét teljesítette, annak során a vizsgákat a rendszeres vizsgaidőszakon belül letette és a 4. pontban meghatározott átlageredményt érte el.

Ha a külföldi felsőoktatási intézmény tanulmányi rendje szerint a félévi vizsga nem kötelező, az ösztöndíjkiegészítést az év végi rendszeres vizsgaidőszakban letett vizsgák 4/ pont szerinti átlageredménye alapján kell egy-egy tanulmányi évre folyósítani.

Annak a hallgatónak, aki betegség miatt a felsőoktatási intézmény vezetőjének engedélyével - utóvizsga jelleg nélkül - később vizsgázik, az ösztöndíjkiegészítés csak a vizsgát követő hónap 1. napjától, a tanulmányi félév végéig terjedő időre folyósítható feltéve, hogy a hallgató a 4. pontban meghatározott átlageredményt elérte.

Az átlageredmény kiszámításánál azokat az osztályzatokat kell figyelembe venni, amelyeknek megszerzése a külföldi felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata szerint kötelező. Az elért osztályzatokról az ösztöndíjkiegészítésre igényt tartó hallgató minden tanulmányi félév lezárása után a felsőoktatási intézménytől igazolást köteles beszerezni.

4. Az ösztöndíjkiigézés havi összege:

a/ a Szovjetunióban	
11 Rb. ha az átlageredmény	5
7 Rb. ha az átlageredmény	4,6-4,99
b/ a Német Demokratikus Köztársaságban	
40 DM. ha az átlageredmény	1
25 DM. ha az átlageredmény	1,1-1,5
c/ a Lengyel Népköztársaságban	
180 Zl. ha az átlageredmény	5
110 Zl. ha az átlageredmény	4,6-4,99
d/ a Csehszlovák Szoc. Köztársaságban	
110 Kr. ha az átlageredmény	1
70 Kr. ha az átlageredmény	1,1-1,5
e/ a Román Szocialista Köztársaságban	
120 Lei, ha az átlageredmény	10
80 Lei, ha az átlageredmény	8,1-9,99
f/ a Bolgár Népköztársaságban	
11 Leva, ha az átlageredmény	6
7 Leva, ha az átlageredmény	5,6-5,99

5. Az első évfolyamon tanuló hallgató csak az első tanulmányi félév lezárását követően - február 1-től - kaphat ösztöndíjkiigézésítést.

6. Az ösztöndíj a külföldön töltött szorgalmi időszakokra jár, és ezt a hallgató részére havonta előre kell folyósítani.

Az ösztöndíj a szorgalmi idő alatt - 10 hónapra - folyósítható. Ezen túlmenően csak igazolt tanulmányi elfoglaltság esetén /vizsga, előadás stb./ folyósítható ösztöndíj a ténylegesen külföldön töltött napokra.

A 2. és 4. pontban fel nem sorolt államokban felsőfoku iskolai tanulmányokra adományozott ösztöndíj mértékét külön rendelkezések határozzák meg.

7. Ha a hallgató a szorgalmi idő alatt külföldön kötelező szakmai gyakorlatot teljesít és a munkahelyén díjazásban /munkabér, gyakornoki díj/ részesül, úgy a szakmai gyakorlat idejére csak a díjazás és az ösztöndíj különbözetét kaphatja abban az esetben, ha a díjazás az ösztöndíj összegét nem éri el.

A hallgató a munkahely vezetőjétől igazolást köteles beszerezni arról, hogy a gyakorlat idején részesült-e és milyen összegű díjazásban.

Kötelező szakmai gyakorlatát a Magyar Népköztársaságban - kijelölt munkahelyen - végző hallgatókra a 136/1962./M.K. 12./ MM-számú utasítás rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

8. Azt a hallgatót, aki a szorgalmi idő alatt megbetegszik és külföldi gyógyintézetben 30 napot meghaladó ápolásban részesül - gyógyintézetben való ápolásának idejére - az ösztöndíj 50 %-a illeti meg. Ha a 30 napot meghaladó gyógyintézetben való ápolás idejére az ösztöndíj teljes összege már kifizetést nyert, a hallgatót az ösztöndíj arányos részének visszafizetésére kell kötelezni vagy a visszafizetendő összeget a következő hónapra járó ösztöndíjából kell levonni.

II.

Külön juttatások

9. Az I. éves hallgató részére a külföldi oktatási intézményben folytatandó tanulmányainak megkezdése előtt ruhaszegély adható abban az esetben, ha családjában az 1 személyre eső havi jövedelem az 1200,- Ft-ot nem haladja meg. A ruhaszegély vásárlási utalvány átadásával kerül folyósításra, amelynek értéke 1000-3500 Ft-ig terjedhet.

10. A tanév megkezdése előtt a külföldi felsőoktatási intézmény székhelyére utazó és a nyári szünidőre Magyarországra visszatérő hallgató utazási költségét a Művelődésügyi Minisztérium fedezi. Ha a hallgató a Művelődésügyi Minisztérium rendelkezése alapján az oktatási év folyamán utazik haza, az utazási költséget ugyancsak a Művelődésügyi Minisztérium fedezi.

11. A hallgató a személyét érintő különös méltánylást érdemlő esetben - kérelem alapján - rendkívüli segélyben részesíthető.

Ilyen segélyben részesíthető az a hallgató is, aki a kötelező szakmai gyakorlatát a szorgalmi időn kívül teljesíti külföldön, ha a szakmai gyakorlatos munkahelyén díjazásban nem részesül, vagy díjazásának összege az ösztöndíjnál kevesebb.

12. A Szovjetunióban tanulmányokat folytató hallgató oktatási évenként tanszorszegélyben részesül. A tanszorszegély mértéke tanévenként 50,- Rb., amelyet két egyenlő részletben - a tanév megkezdésekor és az első félévi vizsgák lezárásakor - kell folyósítani.

13. A 9. és 11. pontban megjelölt külön juttatások mértékét - a hallgató szociális helyzetének mérlegelése alapján - a Művelődésügyi Minisztérium állapítja meg.

III.

Az ösztöndíjjal kapcsolatos térítés

14. Az ösztöndíj adományozása akkor tekinthető elfogadottnak, ha az ösztöndíjas eltartására köteles személy két tanu előtt aláírt írásbeli nyilatkozattal /1. sz. melléklet/ kötelezettséget vállal arra, hogy a 15. pontban foglaltak szerint térítést fizet azokra a hónapokra, amelyekre az ösztöndíjas részére az ösztöndíj folyósítást nyer. Az eltartásra köteles szülők esetében a nyilatkozatot mindkét szülőnek alá kell írni.

15. A térítés a hallgató eltartására köteles személyek /szülők, vagy egyéb eltartó/ jövedelméhez és az általuk eltartottak számához igazodik.

Ha a jövedelem 1 családtagra jutó havi összege

- kell,
- a/ az 1200,- Ft-ot nem haladja meg, térítést fizetni nem
 - b/ 1201,- Ft-tól 1600,- Ft-ig terjed, a térítés havi 200,- Ft,
 - c/ 1601,- Ft-tól 2000,- Ft-ig terjed, a térítés havi 400,- Ft,
 - d/ 2000,- Ft felett van, a térítés havi 600,- Ft.

A térítés összegét tanévenként a Művelődésügyi Minisztérium állapítja meg a jövedelemnek és az eltartottak számának július hó 1. napjáig történő igazolása alapján.

Az igazolás benyújtásának felhívás ellenére történt elmulasztása esetén, havi 600,- Ft összegű térítést kell fizetni.

A térítést havonta előre; minden hónap 10. napjáig kell a Művelődésügyi Minisztérium 108.150-70. számú "Művelődésügyi Nemzetközi Kapcsolatok" elnevezésű bevételi számlára befizetni.

A térítés befizetésének ismételt elmulasztása esetén az ösztöndíj megvonható.

16. A térítés megállapítása szempontjából

a/ jövedelem az eltartók munkaviszonyából származó összeresztét és a munkaviszonyon kívüli tevékenységből származó együttes jövedelmét kell érteni.

b/ Összkeresetnek kell tekinteni a munkáltató által a dolgozó részére kifizetett mindazt a munkabért, vagy bérjellegű juttatást /alpbér, pótlékok, túlóradíj, helyettesítési díj, prémium, készletdíj stb./, amely a táppénz megállapításának alapjául szolgál.

c/ munkaviszonyon kívüli tevékenységből származó jövedelem alatt a szellemi szabadfoglalkozásból, a megbízás ellátásából, a magángyakorlatból, a vállalkozás teljesítéséből, az ingatlan bérbeadásából, a mezőgazdasági ingatlanok vagy a munkakörrel kapcsolatos illetményföldnek megműveléséből, az iparjogositvány, vagy magánkiskereskedői engedély alapján folytatott tevékenységből, a tiszteletdíjből tartásdíjből stb. előállott - jövedelemadó alól az 1. 5. sz. melléklet/ - jövedelmet kell érteni.

d/ a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok havi jövedelmének, az utolsó zárszámadáskor megállapított természetbeni forintjövedelem 1/12 részének forintban kifizetett összegét, valamint a háztáji gazdaság jövedelmét kell tekinteni.

c/ a szülő /eltartó/ munkaviszonya bármely módon megszűnik.

22. Növelni kell a térítés összegét, ha tanév közben

a/ a szülők /eltartó/ jövedelme növekszik,

b/ az egyedülálló szülő, jövedelemmel rendelkező személlyel házasságra lép,

d/ a 21. b/, illetőleg c/ pont alapján figyelembe vett körülmény megszűnik,

feltéve minden esetben, hogy a jövedelembé bekövetkezett változás folytán - az utasítás 15. pontja szerint - magasabb összegű térítési díj megállapításának van helye.

23. A térítési díjnak a 21. és 22. pontok alapján történő újabb megállapításra alapul szolgáló okot a felmerülésétől számított 8 napon belül kell - megfelelően igazolva - bejelenteni; a bejelentést 30 napon belül el kell bírálni; A bejelentés elbírálásáig az eredetileg megállapított térítést kell fizetni. Az évközben újból megállapított térítési díj első ízben a változást előidéző ok felmerülését követő hónapra jár.

IV.

Vagyis rendelkezések

24. A hallgatót az állami ösztöndíj és az egyéb juttatások egészben vagy részben való visszafizetésére lehet kötelezni, ha a hallgató a külföldön folytatott tanulmányait saját hibájából végleg abbahagyta, vagy magatartása miatt - fegyelmi úton - az ösztöndíj megvonására és a hallgató visszahívására kerül sor. Az ilyen hallgatóknak - külföldi felsőoktatási intézményben tanulmányok folytatására - állami ösztöndíj többé nem adományozható.

A hallgatók tanulmányi és fegyelmi szabályzatát külön intézkedéssel állapítom meg.

25. Az állami ösztöndíjjal külföldön tartózkodó hallgató, az ösztöndíjra vonatkozó, vagy az azzal kapcsolatos juttatásokra irányuló kérdésekben a Magyar Népköztársaság Nagykövetsége útján fordulhat a Művelődésügyi Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályához.

26. Ez az utasítás a közzététel napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban 1966. szeptember hó 1. napjától kell alkalmazni. A 14-23. pontokban foglalt rendelkezések csak azokra az ösztöndíjas hallgatókra vonatkoznak, akik külföldi tanulmányaikat az 1966/67-es tanévben vagy azt követő tanévben kezdik meg.

A tudományegyetemek és tanárképző főiskolák nyelvszakos hallgatóinak külföldön történő - a Tudományos és Felsőoktatási Tanács által jóváhagyott - részképzése esetében az utasításnak csupán a 2, 8, 10. és 24. pontjai alkalmazhatók.

Molnár János s.k.
miniszterhelyettes

Lányom kérdezi, hogyan éltek a diákok a Szovjetunióban, szeretné összehasonlítani. Egyelőre sokban van ...

Ösztöndíj 1973-78-ban (<i>a szovjet diákoknak, havonta – a fordító megjegy.</i>)	40-46 rubel
Egyszobás lakás bérleti díja: - összkomfortos tanácsi (<i>havonta – a fordító megjegyzése</i>) - a vízvezetékszerelő munkadíja	7 rubel 26 kop. 0,00 rubel
1 liter benzin	4 kopejka
1 kWh elektromos energia	4 kopejka
1 db rozskenyér	16 kopejka
1 db fehérkenyér	22 kopejka
1 liter tej	26 kopejka
1 pirog	5 kopejka
1 ebéd az önkiszolgáló étteremben	20-40 kopejka
1 kg hús	2 - 3,5 rubel
1 kg vaj	3,5 rubel
1 kg méz	3,5 - 5 rubel
1 kg párizsi	2,2 rubel
1 kg alma	15 kopejka
1 szelet torta	22 kopejka
1 pohár gyümölcslé	10-15 kopejka
1 adag fagyalt	10-22 kopejka

A fordító megjegyzései:

- mi 1968-73 között voltunk kint, a fenti árak viszont 1973-78 közöttiek, s pontosan megegyeznek az általunk tapasztaltakkal. Ezek alapján az árak 1968-78 között változatlanok voltak, s lehetséges, hogy előtte is és utána is éveken át;
- az 1968-1978 közötti időszakban (lehet, hogy előtte is és utána is) a rubel-forint árfolyam stabil volt: 1 rubel = kis rezgéssel 13 forint;
- kint egy kezdő mérnök magas fizetése normál égöv alatt bruttó 110 rubel, nettó 93 rubel. A gyerektelenségi adó akkor 10 százalék volt, tehát gyerek esetén a nettó bér 6 rubel 60 kopejkával emelkedett, azaz akkor 110 rubel bruttóból 99,60 rubel nettó lett;
- hideg égöv esetén övezetenként a fizetés együtthatója 2-3 is lehetett, ami 220-330 havi bért is eredményezhetett;
- a velünk végzetek közül a leningrádiakat meghagyták Leningrádban. A vidékieket kötelezően elhelyezték, s a diplomájuk csak akkor vált érvényessé, ha a célvárosban a végzés után három évet ledolgoztak. Viszont a szakembert igénylő cég a friss diplomásnak a tulajdonába egy lakást adott, s gyakran egy éves fizetésnek megfelelő, vissza nem térítendő újrakezdési támogatást. A tipikus eredmény: a végzés után egy-két évvel megházasodtak, s az első gyerek is hamar megszületett. Gyakorlatilag az egész életüket aztán ott éltek le. Például az anyagban szereplő eredetileg kirovi csoporttársamat, Kotyurgina Lidát Lipeckbe helyezték. Ott lakást kapott. Hamar megismerkedett a szintén Leningrádban végzett férjével, s ma is Lipeckben él.

😊👉 **Дочь спрашивает, как жили студенты в СССР, хочет сравнить. Пока что она в шоке...**

*Стипендия 1973 - 1978 года
40-46 рублей.*

Квартплата 1 комн. квартиры:

- все удобства 7 р. 26 коп.

- работы сантехника 0,00 руб.

1 л. бензина 4 коп.

1 квт эл. энергии 4 коп.

1 буханка ржаного хлеба 16 коп.

1 батон 22 коп.

1 л. молока 26 коп.

1 пирожок 5 коп.

Обед в столовой 20-40 коп.

1 кг мяса 2-3,5 руб.

1 кг масла 3,5 руб.

1 кг меда 3,5 - 5 руб.

1 кг докторской колбасы 2,2 руб.

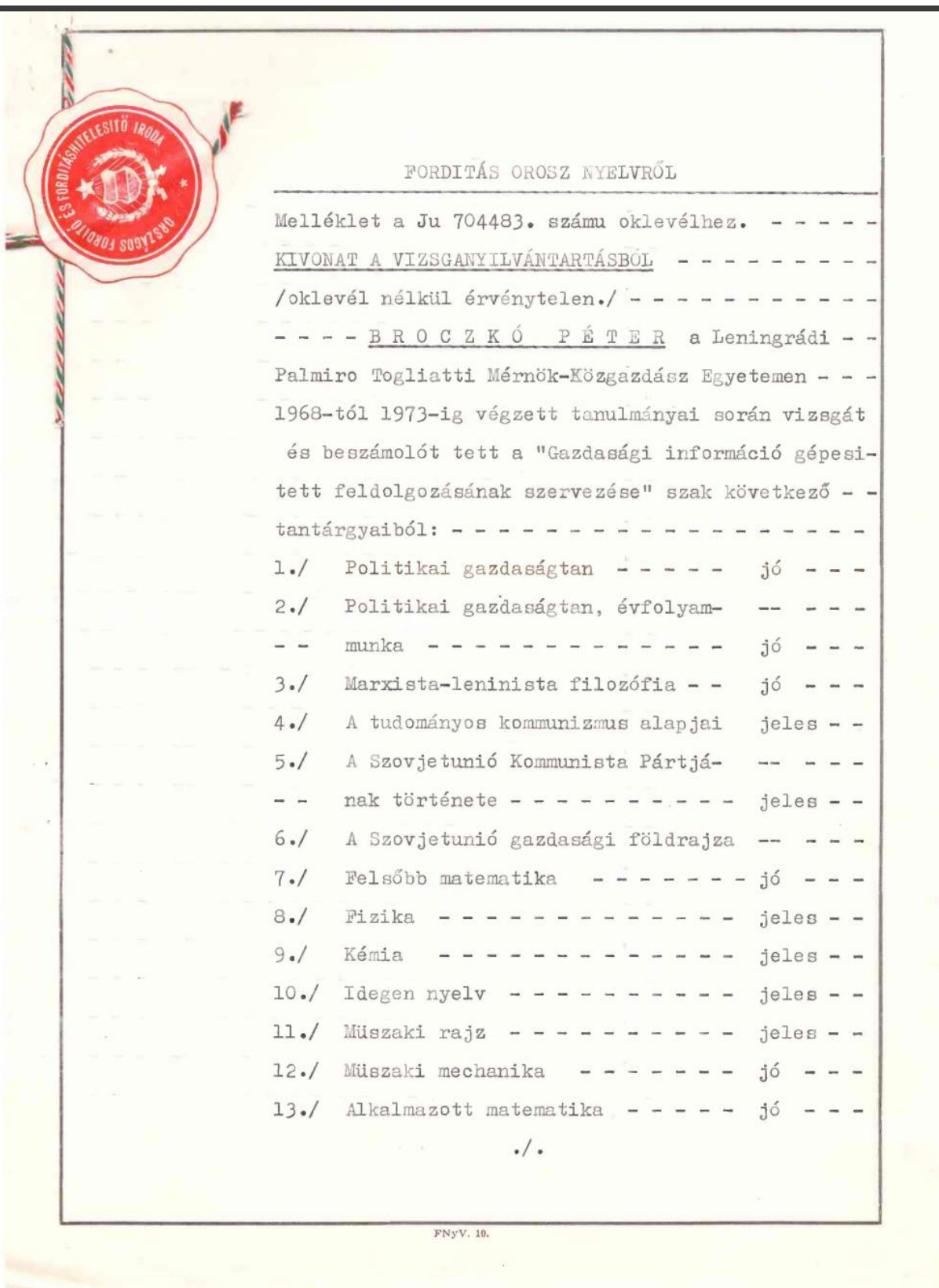
1 кг яблок 15 коп.

1 пирожное 22 коп.

1 ст. натурал. сока 10-15 коп.

1 пор. мороженого 10-22 коп.

13. melléklet: Az általunk tanult tárgyak listája

15. Matematikai programozás	jó
16. Elektronika ^{technika}	jó
17. Könyv ^v iteli alapismeretek	jeles
18. Iparstatisztika	jó
19. Statisztika /elméleti és gazdasági/	jeles
20. Ipari számvitel	jeles
21. Anya ^s ismeret	megfelelt
22. Billentyűs számológépek és lyukkár- tyagépek	jeles
23. Digitális elektronikus számítógépek és üzemeltetésük	jeles
24. Digitális elektronikus számítógépek és üzemeltetésük, évfolyamterv	jeles
25. Ipargazdaságtan és iparági gazda- ságtan	jó
26. Az ipari termelés szervezése és tervezése	jó
27. Ipari pénzügy	jó
28. Elektronikus számítógépek programe- zása	jeles
29. Elektronikus számítógépek programe- zása, évfolyamterv	jeles
30. Testnevelés	megfelelt
31. Népgazdasági tervezés	megfelelt
32. Elektronikai és impulzustechnikai alapismeretek	jó

./.

33. Elektronikai és impulzustechnikai - - - - -
- - alapismeretek-, évfolyanterv - - - - - jeles - -
34. A gazdasági információ automatikus - - - - -
- - feldolgozásának elmélete - - - - - jó - - - - -
35. A termelésirányítás automatizálásának - - - - -
- - alapismeretei - - - - - -jeles - -
36. A gazdasági információ gépesített fel- - - - -
- - dolgozásának elemzése és tervezése, - - - - -
- - gépi adatfeldolgozó állományok és - - - - -
- - számítóközpontok szervezés^c és ter- - - - -
- - vezése - - - - - jeles - -
37. Iparági technológiai alapismeretek - - - - - jó - - - - -
38. A gazdasági információ gépesített - - - - -
- - feldolgozásának szervezése az iparban - jeles - -
39. Az ipari termelés tervezése és szer- - - - -
- - vezése, évfolyanterv - - - - - jó - - - - -
40. Polgári védelem - - - - -
41. Szervezéstechnika - - - - - *beszámolt*
- - - - - megfelelt
42. A gazdasági információ gépesített - - - - -
- - feldolgozásának szervezése, évfolyanterv-jeles - -
43. A polgári és munkajeg alapismeretei - - -jó - - -

./.

Szabadon választott tantárgyak:

1. A tudományos ateizmus alapjai - - - - megfelelt
 2. A marxista-leninista etika alapjai - megfelelt
 3. A marxista-leninista esztétika alapjai -megfelelt
 4. A polgári és munkajog alapismeretei - -----
- Elvégezte a következő gyakorlatokat: - - - - -
- Technológiai gyakorlat - - - - - jeles - - -
- Műszaki-gazdasági gyakorlat - - - - - jeles - - -
- Diplomatervezés gyakorlat - - - - - jeles - - -
- és jó eredménnyel megvédte "A Magyar Népköztársaság elektromos energiafogyasztóitól az információgyűjtésnek és annak feldolgozásának a terve " című diplomatervét." - - - - -
- Olvashatatlan aláírás s.k., rektor. - - - - -
- Olvashatatlan aláírás s.k., a Termelésirányítás Au-
tematizálása ^{kar} Bank dékánja. - - - - -
- Olvashatatlan aláírás s.k., a ^{kar} szak titkára. - - - - -
- Leningrád, 1973. június 6. - - - - -
- Nyilvántartási szám: 9925. - - - - -
- P.H. - - - - -

Выписка из зачетной ведомости

(Без диплома недействительна)

Броцко Петр

За время пребывания в Ленинградском инженерно-экономическом институте им. Пальшино Тольятти с 19⁶⁸ по 19⁷³ год сдал экзамены и зачеты по следующим дисциплинам специальности „Организация механической обработки экономической информации“:

1. Политическая экономия	хорошо
2. Курсовая работа по политической экономии	хорошо
3. Марксистско-ленинская философия	хорошо
4. Основы научного коммунизма	отлично
5. История КПСС	отлично
6. Экономическая география СССР	—
7. Высшая математика	хорошо
8. Физика	отлично
9. Химия	отлично
10. Иностранный язык	отлично
11. Техническое черчение	отлично
12. Техническая механика	хорошо
13. Вычислительная математика	хорошо
14. Теория вероятностей и математическая статистика	удовлетворительно
15. Математическое программирование	хорошо
16. Электротехника	хорошо
17. Основы бухгалтерского учета	отлично
18. Промышленная статистика	хорошо
19. Статистика (Теория и экономическая)	отлично
20. Учет в промышленности	отлично
21. Материаловедение	зачёт
22. Счетно-ключевые и перфорационные машины	отлично
23. Электронные цифровые вычислит. машины и их эксплуатация	отлично
24. Курсовой проект по ЭВМ и их эксплуатации	отлично
25. Экономика промышленности и отрасли промышленности	хорошо
26. Организация и планирование промышленного производства	хорошо
27. Финансы промышленности	хорошо
28. Программирование для ЭВМ	отлично
29. Курсовой проект по программированию для ЭВМ	отлично
30. Физическое воспитание	зачёт
31. Планирование народного хозяйства	зачёт

32. Основы электроники и импульсной техники	хорошо
33. Курсовой проект по основам электроники и импульсной техники	хорошо
34. Теория автоматической обработки экономической информации	хорошо
35. Основы автоматизации управления производством	отлично
36. Анализ и проектирование механизированной обработки экономической информации, организация и планирование МСС и ВЦ	отлично
37. Основы технологии отрасли промышленности	хорошо
38. Организация механизированной обработки экономической информации в промышленности	отлично
39. Курсовой проект по организации и планированию промышленного производства	хорошо
40. Гражданская оборона	-
41. Оргатехника	зачёт
42. Курсовой проект по организации механизированной обработки экономической информации	отлично
43. Основы гражданского и трудового права	хорошо

ФАКУЛЬТАТИВНЫЕ ДИСЦИПЛИНЫ:

1. Основы научного атеизма зачёт
2. Основы марксистско-ленинской этики зачёт
3. Основы марксистско-ленинской эстетики зачёт
4. Основы гражданского и трудового права

Выполнил: Технологическую практику отлично
 Технико-экономическую практику отлично
 Преддипломную практику отлично
 и защитил дипломный проект на тему: "Проект подсистемы сбора и обработки информации от потребителей электроэнергии для экономического района ВНР."
 с оценкой хорошо

Ректор института

Декан факультета автоматизации управления производством

Секретарь факультета

М. В. ...
Д. В. ...
Г. В. ...

г. Ленинград
 6 " ИЮНЯ 1973 г.

Регистрационный № 9950

ДИПЛОМ

Ю № 704483

Настоящий диплом выдан Броцко
Летеру

в том, что он в 19 68 году поступил
в Ленинградский инженерно-экономиче-
ский институт имени Пальмиро Тольятти
и в 19 73 году окончил полный курс
названного института

по специальности организация механиз-
зированной обработки экономиче-
ческой информации

Решением Государственной экзаменационной
комиссии от " 4 " июня 19 73 г.

Броцко Летеру
присвоена квалификация
инженера-экономиста

Председатель Государственной
экзаменационной комиссии

Ректор

Секретарь

М. П.

Город Ленинград 6 июня 19 73 г.

Регистрационный № 9950

Московская типография Гознака. 1971.

15. melléklet: Kisdoktori oklevélem

Академия наук Украины
Институт кибернетики имени В. М. Глушкова

На правах рукописи

БРОЦКО Петер

УДК 681.3 и 519.8

**ПРОГНОЗ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ
МИКРОВОЧИСЛИТЕЛЬНОЙ ТЕХНИКИ В СТРАНАХ
ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ ПРИМЕНИТЕЛЬНО К ВЕНГРИИ.
МЕТОДОЛОГИЯ И ПРОЦЕДУРА**

05.13.16 — применение вычислительной техники, математического моделирования и математических методов в научных исследованиях

Автореферат диссертации на соискание ученой степени
кандидата технических наук

Киев 1993

Работа выполнена в Институте кибернетики имени
В. М. Глушкова АН Украины.

Научный руководитель — кандидат технических наук
МОРОЗ-ПОДВОРЧАН И. Г.

Официальные оппоненты: доктор технических наук,
ЦИКУНОВ И. К.,
кандидат физико-математических
наук АСЕЛЬДЕРОВ З. М.

Ведущая организация: Институт прикладной информатики,
г. Киев.

Защита состоится «28» сентябре 19 93 в 14
часов на заседании специализированного совета К 016 45 05
при Институте кибернетики имени В. М. Глушкова АН Украи-
ны по адресу:

252207 Киев 207, проспект Академика Глушкова, 40.

С диссертацией можно ознакомиться в научно-техническом
архиве института.

Автореферат разослан «21» августа 19 93 г.

Ученый секретарь
специализированного совета

РЕВЕНКО В. Л.

17. melléklet: Kandidátusi oklevél Kijevből

ORSZÁGOS FORDÍTÓ ÉS

FORDÍTÁSHITELESÍTŐ IRODA

Hungarian National Office for Translations and Attestations
Ungarische Amtsstelle für Übersetzungen und Beglaubigungen

Венгерское Государственное Бюро Переводов и Заверений
Bureau National Hongrois de Traductions et de Légalisations

BUDAPEST

Fordítás orosz nyelvről

Az Ukrán Tudományos Akadémia emblémája és az Ukrán SzSzk címere-----

Orosz és ukrán nyelvű előrenyomott fejléc: -----

Az Ukrán SzSzk Tudományos Akadémiája -----

Lenin renddel kitüntetett Gluskov Kibernetikai Intézete -----

252650 GSzP Kijev 207, proszpekt Akademika Gluskova 40. -----

Táviratcím: „Impuls”, telex: 131522, telefax: 266-7418 -----

Számlaszám: 609451 Kijev város Zsilszocbankjának lenini kirendeltségében -----

MFO 322045, telefon: 266-2008 -----

541717 3 ----- 0200200

Kelt: 1993. IX. 30. Szám: 53/15-261 -----

-----Kivonat-----

az Ukrán Tudományos Akadémia Gluskov Kibernetikai Intézetében a műszaki tudományok kandidátusa tudományos fokozat disszertációinak védésére szakosított K 016.45.05 tanács ülésének 8. számú jegyzőkönyvéből-----

Kijev város ----- 1993. szeptember 28.

Meghallgatták-----

2

Broczkó Péter úrnak (aki a Magyar Köztársaság állampolgára) „A mikroszámítástechnika fejlődési tendenciáinak prognózisa Kelet-Európa országaiban, különös tekintettel Magyarországra. Módszertan és eljárás” című, a 05.13.16. szakú műszaki tudományok kandidátusa tudományos fokozat megszerzésére irányuló disszertációjának védését. -----

HATÁROZATOT HOZTAK: -----

odaítélik Broczkó Péter számára a 05.13.16. - „a számítástechnika, a matematikai modellezés és a matematikai módszerek alkalmazása a tudományos kutatásban” szakon a műszaki tudományok kandidátusa tudományos fokozatot. -----

A titkos szavazás eredménye: igen - 14; ellene - senki; érvénytelen szavazat - nincs. -----

A tanács tudományos titkára -----
a közgazdasági tudományok doktora -----

Olvashatatlan aláírás -----

V. L. Revenko -----

Pecsét: Ukrán Tudományos Akadémia Gluskov Kibernetikai Intézet -----

71809 12 99 OFFI

Hitelesen bizonyítom, hogy ez a fordítás a fenti Ornu -----
idefűzött -----

szöveggel

nyelvű -----
szövegek -----
mindkétben megőrzik ----- részével

Budapest, 1999. 11. 20

1999-11-20
Az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda

АКАДЕМИЯ НАУК УССР

Ордена Ленина Институт кибернетики
имени В. М. Глушкова

252650 ГСП Киев 207,
проспект Академика Глушкова, 40,
телеграфный — «Импульс», телетайп 131522
теlexфакс 2667418, р. сч. № 609451
в Ленинском отделении жилищбанка г. Киева,
МФО 322045. Тел. 266 20 08,

541717 3 0200200

26.09.93 № 33-15-261

На № _____ от _____

АКАДЕМІЯ НАУК УРСР

Ордена Леніна Інститут кібернетики
імені В. М. Глушкова

252650 МСП Київ 207,
проспект Академіка Глушкова, 40,
телеграфний — «Імпульс», телетайп 131522
телефакс 2667418, р. рах. № 609451
у Ленінському відділенні житлобанку м. Києва,
МФО 322045. Тел. 266 20 08,

541717 3 0200200

ВЫПИСКА

из протокола № 3 заседания специализированного
совета К 016.45.05 по защите диссертаций на
соискание ученой степени кандидата технических
наук в Институте кибернетики им. В.М.Глушкова
АН Украины

г. Киев

28 сентября 1993г.

СЛУШАЛИ:

защиту диссертации господина Броцко Петера (гражданин Респу-
блики Венгрия) "Прогноз тенденций развития микровычислительной тех-
ники в странах Восточной Европы применительно к Венгрии. Методоло-
гия и процедура" на соискание ученой степени кандидата технических
наук по специальности 05.13.16.

ПОСТАНОВИЛИ:

Присудить Броцко Петеру ученую степень кандидата технических
наук по специальности 05.13.16 — "применение вычислительной техни-
ки, математического моделирования и математических методов в науч-
ных исследованиях".

Результаты тайного голосования: за — 14; против — нет; недей-
ствительных бюллетеней — нет.

Ученый секретарь совета
доктор экономических наук

И.Л.Ревенко

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a document.

001376

18. melléklet: Értesítés

**TUDOMÁNYOS MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG
TITKÁRSÁGA**

1051 Budapest V., Nádor u. 7.
1361 Pf. 6. Telefon: 138-2344

Anyakönyvi szám: 14.855.
Közgazdaságtudományi Szakbizottság
Előadó: Horváth Eszter

Broczkó Péter a közgazd.tud.kandidátusa

B u d a p e s t

Értesitem, hogy a Tudományos Minősítő Bizottság fenti szakbizottsága az 1993. év
december..... hó .17. napján tartott ülésén
"A mikroszámítástechnika fejlődési tendenciáinak prognózisa ..
Kelet-Európa országaiban, különös tekintettel Magyarországra.
Módszertan és eljárás"
.....
című munkája alapján Önt a .. közgazdaság
tudomány kandidátusává nyilvánította. honosítással.

Kandidátusi illetménykiegészítésének folyósításáról 1994. év . január..... hó
1. napjától kezdődően intézkedtem.

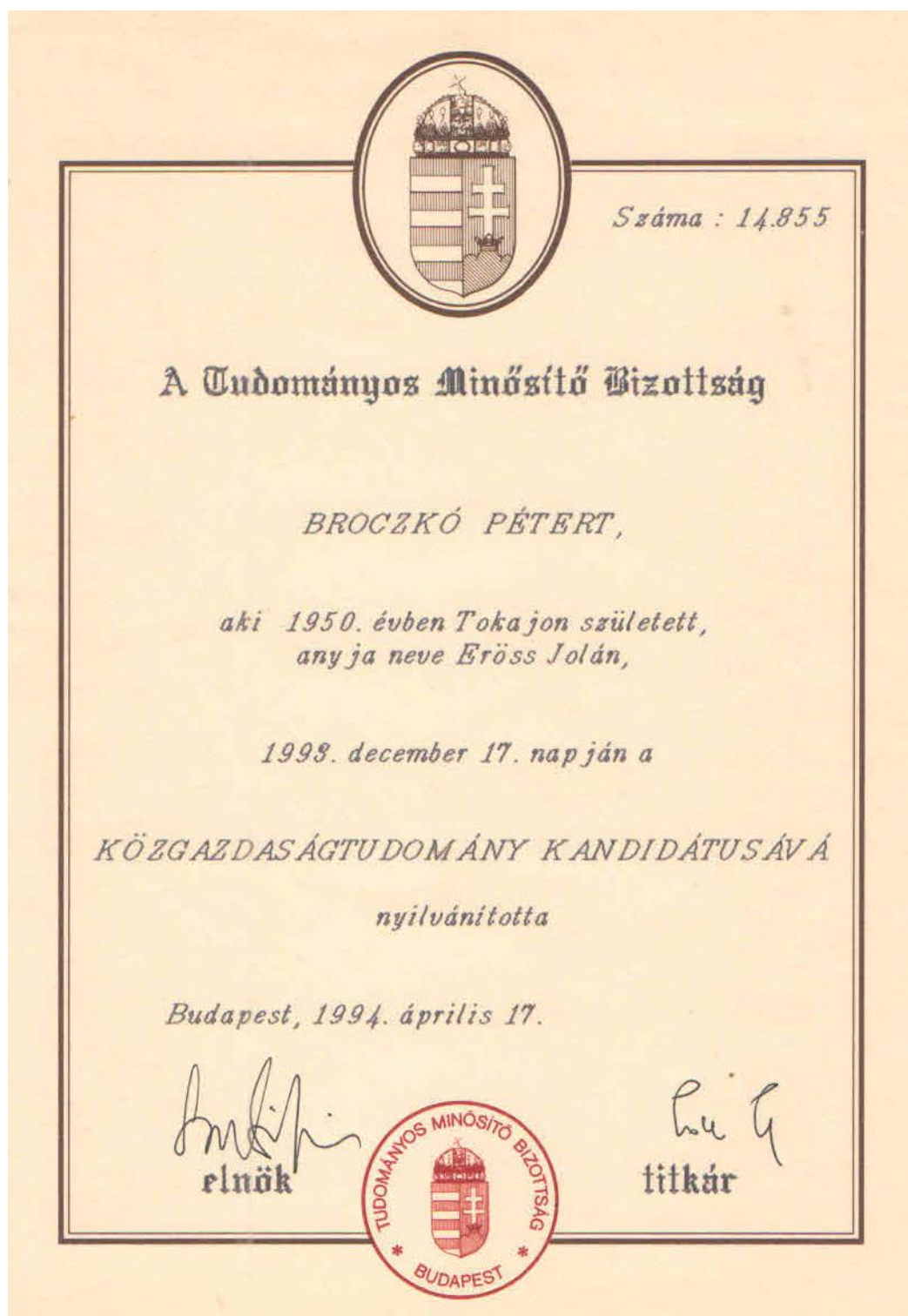
Kandidátusi oklevelét 2 hónapon belül kapja meg.

Budapest, 19 94. január..... 12.....

Lőrincz
Lőrincz Lajos /
a Tudományos Minősítő Bizottság
titkára

19. melléklet: Kandidátusi oklevél Budapesten

20. melléklet: KSH elnöki dícséret

10/836-1421

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
elnök

BROCZKÓ PÉTER elvtársnak,

H.

Kedves Broczkó elvtárs !

Az Alkotó Ifjuság pályázatán az "Országosan egységes utcanévjegyzék kialakítása, hasznosítása és továbbfejlesztésének feltételei" című pályamű alkotásáért, elnöki dícséretben részesítem.

Munkájában további sikereket és jó egészséget kívánok.

Budapest, 1976. május hó

Eltársi üdvözlettel

Bálint József
/ Bálint József /
államtitkár

21. melléklet: Az 56. érettségi találkozó
Nyíregyháza, 2024. október 2.

Az első sorban középen fehér kabátban Kati néni,
a hátsó sorban, bal szélén vörös hajjal Erdélyi Erzsébet, jobb oldalon pedig fehér hajjal a szerző